

PHENO:ORIZON

STRATEGIA

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA PORĘBA 2035

lipiec 2025

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE.....	4
1.1. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA STRATEGII	4
1.2. ISTOTA I ROLA OPRACOWANIA STRATEGII W ZARZĄDZANIU GMINĄ	4
1.3. METODOLOGIA PRAC NAD STRATEGIĄ	4
2. CHARAKTERYSTYKA MIASTA – SYNTEZA DIAGNOZY.....	9
2.1. WYMIAR SPOŁECZNY	9
2.2. WYMIAR GOSPODARCZY	11
2.3. WYMIAR PRZESTRZENNY I ŚRODOWISKOWY	12
2.4. DIAGNOZA POTENCJAŁÓW I BARIER ROZWOJOWYCH MIASTA - ANALIZA SWOT	16
3. ELEMENTY STRATEGICZNE	25
3.1. WIZJA ROZWOJU	25
3.2. MISJA ROZWOJU	25
3.3. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	26
4. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ	47
4.1. ROLA MODELU	47
4.2. KLUCZOWE UWARUNKOWANIA ROZWOJU I ZAŁOŻENIA MODELU STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ PORĘBY – STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY.....	47
4.3. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE.....	66
4.4. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	70
5. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ, W TYM W WYMIARZE PRZESTRZENNYM ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA.....	79
6. OKREŚLENIE SPÓJNOŚCI STRATEGII ROZWOJU MIASTA ZE STRATEGIAMI NA SZCZEBLU KRAJOWYM I LOKALNYM.....	83
6.1. STRATEGIA ROZWOJU MIASTA A STRATEGIE KRAJOWE	83
6.2. STRATEGIA ROZWOJU MIASTA A STRATEGIE REGIONALNE	86
7. FINANSOWANIE STRATEGII	92
8. WDRAŻANIE STRATEGII.....	96
9. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	101
10. WYKAZ TABEL, WYKRESÓW, RYSUNKÓW, ZAŁĄCZNIKÓW	105
WYKAZ TABEL	105
WYKAZ RYSUNKÓW	105

Źródło: Poręba | Wieża wyciągowa wsadu wielkopiecowego inaczej gichtowa - Most the Most

CZĘŚĆ I

WPROWADZENIE

1. WPROWADZENIE

1.1. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA STRATEGII

Strategia rozwoju miasta Poręba 2035 jest dokumentem wyznaczającym długofalowe cele i kierunki rozwojowe miasta. W sposób kompleksowy weryfikuje aktualny stan i wskazuje działania rozwojowe, na które jest zapotrzebowanie. W odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby dokument kierunkuje politykę rozwojową jednostki, wyznaczając cele, do których gmina powinno dążyć w dłuższej perspektywie.

1.2. ISTOTA I ROLA OPRACOWANIA STRATEGII W ZARZĄDZANIU GMINĄ

Strategia rozwoju jednostki samorządu terytorialnego jest kluczowym dokumentem, który wskazuje wytyczne i kierunki działań ulokowane w określonym horyzoncie czasowym. Władze samorządowe powinny dołożyć wszelkich starań, aby osiągnąć realizację założeń dokumentu. Właściwie przygotowane opracowanie i wdrażanie założeń Strategii, a dalej realizacja jej celów i kierunków rozwojowych, będą odpowiadały na zastane w gminie czynniki wewnętrzne (mocne i słabe strony) oraz zewnętrzne (szanse i zagrożenia). Ponadto będą wpływać na monitorowanie realizacji założeń rozwojowych, pozwolą na skuteczne niwelowanie deficytów i problemów rozwojowych. W szerszej perspektywie czasowej realizacja założeń Strategii przyczynić powinna się do poprawy jakości życia w Porębie, poprzez zaspokajanie wskazanych przez lokalną społeczność potrzeb, eliminowanie barier i ciągły rozwój gospodarczy gminy. Obowiązkowym elementem strategii jest model funkcjonalno-przestrzenny, który wiąże zagadnienia społeczno-gospodarcze z przestrzennymi. Podstawą prawną dla modelu jest ustawa po nowelizacji o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Model oznacza, że w sposób świadomy i w jednym procesie programowane i kształtowane są relacje między celami długookresowymi (interes publiczny wobec przestrzeni i środowiska) i celami średniookresowymi (korzyści gospodarcze i społeczne). Wypełnienie wyznaczonych w dokumencie celów przyczynia się do realizacji założonej misji i pozwala osiągnąć stan wskazany w przyszłej wizji gminy.

Strategia jest kompleksowym narzędziem wsparcia rozwoju samorządu terytorialnego i przyczynia się do świadomej, efektywnej i praktycznej realizacji działań, których wdrażanie pozwala kreować odpowiednią przyszłość jednostki i daje szansę na uzyskanie pożądanego wizerunku i stanu.

1.3. METODOLOGIA PRAC NAD STRATEGIĄ

Opracowanie Strategii Rozwoju ma na celu wykreowanie celów strategicznych i kierunków rozwojowych dla gminy pozwalających na ich realizację. Określona w ramach prac nad Strategią polityka rozwojowa jednostki musi zachowywać spójność z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu. Jednocześnie powinna w pełni odpowiadać na zastane zapotrzebowanie – deficyty i potencjały wymagające działań rozwojowych. W tym celu dokument Strategii oparty jest o szeroko zakrojoną diagnozę, opracowaną przed przystąpieniem do opracowania części strategicznej dokumentu. Obejmuje ona wszystkie obszary funkcjonowania gminy – społeczną, gospodarczą oraz funkcjonalno-przestrzenną (w tym środowiskową).

W ramach prac nad całością korzystano z modelu ekspercko-partycypacyjnego. Oznacza to, że w opracowaniu dokumentu udział brał zespół ekspertów, przedstawiciele władz lokalnych oraz przedstawiciele społeczności gminy. W trakcie pracy wykorzystano narzędzia analityczne oraz partycypacyjne. W całym procesie wykorzystano następujące metody:

- **Praca analityczna:** Obejmuje szeroko zakrojone badania wykorzystujące bazy danych, zarówno ogólnokrajowe, jak i archiwa Urzędu Miasta. Do zdiagnozowania gminy wykorzystano takie narzędzia jak:
 - Bank Danych Lokalnych (BDL),
 - Raporty o stanie gminy,
 - Strategie i dokumenty wykonawcze gminy,
 - Ewidencja Gruntów i Budynków (EGiB) prowadzona przez Starostwo Powiatowe w Zawierciu – materiały pozyskane z Urzędu Miasta Poręba – wrzesień 2024
- **Działania partycypacyjne:** Obejmują szereg spotkań zarówno z przedstawicielami władz Miasta Poręba, jak i pracownikami poszczególnych wydziałów Urzędu Miasta, oraz mieszkańcami reprezentującymi lokalne społeczności, stowarzyszenia, organizacje, instytucje.
Spotkania dotyczyły zarówno pozyskiwania danych do diagnozy, jak i były wykorzystywane w procesie opracowania Celów i kierunków strategicznych. Ponadto przeprowadzone zostało również badanie ankietowe mające na celu poznanie oczekiwań mieszkańców co do kierunków rozwoju miasta w najbliższych latach.

Badanie ankietowe na potrzeby dokumentu Strategii rozwoju miasta Poręba 2035 prowadzone było w dniach **od 01.10.2024 r. do 14.10.2024 r.** Celem badania było pozyskanie informacji dotyczących aktualnej sytuacji w gminie, identyfikacja kluczowych wyzwań oraz zebranie sugestii i pomysłów na przyszłe kierunki rozwoju. Wyniki ankiety miały bezpośredni wpływ na określenie celów strategii, co pozwoliło stworzyć dokument odzwierciedlający potrzeby i oczekiwania lokalnej społeczności.

Badanie ankietowe zostało przeprowadzone w formie elektronicznej. Formularz on-line został udostępniony na stronie internetowej gminy (<https://www.umporeba.pl/>) oraz mediach społecznościowych Gminy Poręba. **W ankiecie wzięło udział łącznie 149 osób.**

Struktura dokumentu Strategii wygląda następująco:

Tabela 1. Struktura Strategii rozwoju miasta Poręba 2035 (opracowanie własne).

CZĘŚĆ I: WPROWADZENIE
CZĘŚĆ II: SYNTeza DIAGNOZY
Wymiar społeczny
Wymiar gospodarczy
Wymiar przestrzenny i środowiskowy
Analiza SWOT gminy
CZĘŚĆ III: ELEMENTY STRATEGICZNE
Wizja rozwoju
Misja rozwoju
Cele strategiczne i operacyjne
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w mieście
Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań
Spójność Strategii z dokumentami strategicznymi na innych szczeblach
CZĘŚĆ IV – WDRAŻANIE STRATEGII
Finansowanie Strategii
Wdrażanie Strategii
Monitoring i ewaluacja Strategii

Dokument Strategii powinien spełniać następujące funkcje:

- Informacyjną – dostarczającą w przystępny i ogólnodostępny sposób wiedzę o stanie gminy i o wyznaczonych celach i kierunkach rozwoju, dla mieszkańców, organizacji, inwestorów, samorządów gminnych i innych interesariuszy.
- Diagnostyczną – charakteryzującą i oceniającą zasoby gminy we wszystkich obszarach jego funkcjonowania – społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym.
- Kontrolną – która pozwala monitorować rozwój gminy i optymalizować wykorzystanie i rozwój aktualnych zasobów.

W ramach opracowania dokumentu strategicznego dąży się do zachowania zgodności z dokumentami na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, które wymieniono poniżej.

Tabela 2. Zestawienie dokumentów, z którymi Strategia rozwoju miasta Poręba 2035 powinna zachowywać spójność w zapisach (opracowanie własne).

Dokumenty, z którymi niniejsza Strategia zachowuje zgodność
Dokumenty krajowe
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) SOR
Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
Dokumenty regionalne – wojewódzkie i lokalne
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+
Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” - Zielone Śląskie
Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego 2030

Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w województwie śląskim na lata 2022-2025
Regionalny Plan Transportowy dla Województwa Śląskiego
Plan Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego na lata 2023 – 2028
Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030
Audyt krajobrazowy województwa śląskiego
Dokumenty które muszą zachować zgodność z niniejszą Strategią
Plan ogólny
Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego
Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu
Zintegrowane plany inwestycyjne (ZPI)

Źródło: umporeba.pl

CZĘŚĆ II

SYNTEZA DIAGNOZY

2. CHARAKTERYSTYKA MIASTA – SYNTEZA DIAGNOZY

2.1. WYMIAR SPOŁECZNY

UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE

- Obszar Poręby według stanu na 2023 rok liczy łącznie 8 104 osób, co stanowi ok. 7% ludności powiatu zawierciańskiego. Zauważyć jednak można, że **na terenie całej gminy liczba ludności maleje**, według prognoz demograficznych do 2030 r. liczba ludności spadnie o ok. 5%.
- **Przyrost naturalny od wielu lat utrzymuje się na ujemnym poziomie**, przy czym liczba urodzeń w ciągu ostatnim pięciu lat zmniejszyła się o ponad 26%. Poręba narażona jest więc na intensyfikację zjawisk depopulacyjnych.
- **Wskaźnik gęstości zaludnienia w 2023 roku wynosił 8,1**. Na przestrzeni ostatnich 5 lat **zmniejszył się on od 2019 roku o ok. 4,5%**.
- Malejąca liczba mieszkańców Poręby związana jest z ujemnym przyrostem naturalnym oraz emigracją związaną z czynnikami ekonomicznymi (tj. niska atrakcyjność rynku pracy, odpływ ludności do sąsiednich rejonów). **Mimo, że obszar wyróżnia się dość dużym udziałem osób w wieku produkcyjnym, to odnotowuje się trend spadkowy w tej grupie wiekowej**. Podobnie jak w całej Polsce, tak i w Porębie, zmniejszanie się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym wynika ze spadku liczby urodzeń i zmniejszenia dzietności rodzin.
- W Porębie jak i w całym kraju **rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym**, co jest wynikiem wzrostu przeciętnego trwania życia.
- **Współczynnik salda migracji w Porębie na przestrzeni ostatnich 5 lat wypadł różnie**. W 2019 i w 2022 roku saldo było ujemne, zaś w poprzednich analizowanych latach już dodatnie. W porównaniu do ogólnego salda migracji w powiecie zawierciańskim, gdzie współczynnik w analizowanych latach zawsze był ujemny, Poręba wypada bardzo dobrze.
- W Porębie opiekę nad dziećmi zapewnia **prywatny żłobek Mini Bambini**, który jest w stanie pomieścić zaledwie 17% dzieci do 3 roku życia oraz dwa przedszkola, do których uczęszcza coraz więcej dzieci (od 2019 r. wzrost o 13%)
- Według danych na 2022 rok, na terenie gminy **funkcjonują 2 szkoły podstawowe**, dla których występuje **niski współczynnik skolaryzacji (poniżej 100)**, co wskazuje, że część uczniów z obszaru Poręby realizuje edukację na tym poziomie poza obszarem miasta. Jeśli chodzi o liczbę uczniów to, biorąc po uwagę lata 2018-2023, wzrost ten wynosił ok. 2,5%. Jeśli chodzi o szkoły ponadpodstawowe, to na terenie Poręby znajduje się: liceum ogólnokształcące oraz technikum. Najczęściej wybieranym typem szkoły ponadpodstawowej w Porębie są technika.
- Dodatkowo, **w Porębie funkcjonuje szkoła policealna, ogólnokształcące liceum dla dorosłych oraz jest możliwość ukończenia kursów zawodowych**.
- Aktualnie, na obszarze miasta **funkcjonują 2 przychodnie**, z czego jedna z nich jest przychodnią publiczną - Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej. Drugą przychodnią jest przychodnia niepubliczna - ATUT" Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej. Dostęp do usług medycznych poza Porębą zapewnia także szpital

- powiatowy - Szpital Powiatowy w Zawierciu (oddalony 6km od Poręby). Niemniej jednak, na obszarze Poręby należy zagwarantować, aby środki finansowe były efektywnie finansowane na poprawę dostępu oraz zwiększenie jakości usług medycznych dla lokalnej społeczności.
- Zadania z zakresu pomocy społecznej w mieście realizowane są przez **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie**. Według danych GUS na 2022 r., na 10 000 ludności obszaru Poręby przypada 290 beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. Jest to udział wyższy niż odnotowany dla województwa śląskiego.
 - Na terenie Poręby **brak jest miejsc takich jak Domy Opieki**. W związku ze wzrostem liczby osób, które wymagają ciągłego rozwoju i usprawniania usług opiekuńczych (osób starszych i niepełnosprawnych) należy wziąć pod uwagę kwestię zwiększenia środków finansowych na rozbudowę mieszkalnictwa wspomagane.
 - Kluczową rolę w rozwijaniu aktywności kulturalnej mieszkańców Poręby pełnią **instytucje takie jak: dom kultury, biblioteka, a także organizacje takie jak grupy artystyczne czy koła gospodyń wiejskich**. Obiekty te oferują dużą różnorodność działań, obejmujących zarówno zajęcia artystyczne, rękodzielnicze, spotkania jak i organizację imprez kulturalnych.
 - Szczególną wartością w Porębie jest dziedzictwo tradycji o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, które odbywają się cyklicznie w mieście. Wśród nich wymienić możemy **Festiwal Prażonek** oraz **Dożynki**. Gmina brała również kilkakrotnie udział w wydarzeniu **INDUSTRIADA**, promującym Szlak Zabytków Techniki Województwa Śląskiego. Wieża wyciągowa w Porębie znajdowała się wówczas na liście obiektów zaprzyjaźnionych **INDUSTRIADY**.
 - Lokalizacja i sąsiedztwo obszaru względem terenów naturalnych takich jak doliny rzek, lasy **tworzy potencjał do rozwoju sportu i kreowania się miasta jako znaczącego ośrodka oferującego aktywny sposób spędzania wolnego czasu**.
 - Ważną kwestią jest **popularyzacja zdrowego stylu życia**. W Porębie jest to spełniane poprzez organizowanie wszelkiego rodzaju inicjatyw sportowych. Jedną z ważniejszych inwestycji dla mieszkańców w kwestii infrastruktury technicznej jest budowa basenu.
 - **Obiekty handlu i usług rozmieszczone są głównie wzdłuż przebiegającej przez miasto drogi krajowej nr 78**. W mieście występuje różnorodność usług.
 - Urząd Miasta Poręba wspiera organizacje pozarządowe za pomocą np. różnorodnych konkursów i projektów a także zapewniania miejsc do spotkań. **Na terenie Poręby prowadzona jest także inicjatywa Klub Senior+.**
 - Za ochronę bezpieczeństwa mieszkańców Poręby oraz za utrzymywanie bezpieczeństwa publicznego i porządku publicznego odpowiada **Posterunek Policji w Porębie**, wchodzący w skład Powiatowej Policji w Zawierciu. Poziom bezpieczeństwa wzmacniany jest także przez **4 Ochotnicze Straże Pożarne**.

2.2. WYMIAR GOSPODARCZY

UWARUNKOWANIA GOSPODARCZE

- Ogólna **tendencja dochodów** Poręby jest wzrostowa. W 2023 r. dochody własne gminy stanowiły ponad 65% wartości dochodów ogółem.
- Największe dochody, **stanowiące aż 35%** wpływów, pochodziły *od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatków związanych z ich poborem*. Brak dochodów w 2023 r. dotyczył m.in. następujących działów: *leśnictwo, rybołówstwo i rybactwo, górnictwo i kopalnictwo, przetwórstwo przemysłowe, turystyka oraz kultura i ochrona dziedzictwa narodowego*.
- Analizując budżet gminy w zakresie wydatków, **największe kwoty w 2023 r. Poręba przekazała na oświatę i wychowanie** (ok. 23% łącznych wydatków), **gospodarkę komunalną i ochronę środowiska** (21%). Najniższy udział w wydatkach budżetu gminy miały natomiast następujące działy: rolnictwo i łowiectwo, działalność usługowa, bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, ochrona zdrowia, kultura fizyczna.
- **Liczba bezrobotnych w Porębie od 2019 maleje**. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2023 r. wyniósł 3,0%.
- **Dynamika wzrostu średniej wartości wynagrodzenia w Poręba wskazuje na wzrost o ok. 47% przez ostatnie pięć lat**, co przewyższa poziom wzrostu średniej krajowej i wojewódzkiej. Oznacza to, że Poręba wypada bardzo dobrze na tle województwa i kraju.
- **Miasto nie odbiega rozwojem gospodarczym od województwa śląskiego**, w Porębie jak i w województwie śląskim, według danych na 2023 r. wskaźnik podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców względem roku 2019 wzrósł o ok. 15%.
- Wskaźnik liczby podmiotów nowo zarejestrowanych w ciągu roku w rejestrze REGON przypadających na 1000 ludności w Porębie wynosi 5 co odbiega od danych województwa (8). **Może to świadczyć o stosunkowo niedużej przedsiębiorczości mieszkańców w obrębie miasta**.
- W Porębie **nie funkcjonują instytucje otoczenia biznesu**. Przedsiębiorcy mogą korzystać jednak z instytucji działających na terenie województwa śląskiego.
- **Wskaźnik liczby nowo zarejestrowanych jednostek REGON zaczął spadać w 2023 r.** Może to oznaczać, że podejmowano mniej znaczących inicjatyw związanych z podnoszeniem atrakcyjności inwestycyjnej.
- W Porębie **dominują małe i dość rozproszone gospodarstwa**. Największą powierzchnię zajmują gospodarstwa do 1ha (łącznie 288,82 ha). Ogólnie, Poręba posiada korzystne warunki do rolniczego użytkowania. Jakość gleb nie stanowi bariery do rozwoju.
- Produkty lokalne stanowią ważny element kulturowego dziedzictwa oraz gospodarki lokalnej Poręby. **Tradycyjnym i najbardziej charakterystycznym daniem są prażonki porębskie wpisane na Listę Produktów Tradycyjnych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi**. Kolejnym charakterystycznym produktem jest szynka wieprzowa parzona porębska wpisana na Listę Produktów Tradycyjnych z województwa śląskiego.
- **Przez Porębę przebiegają 3 szlaki turystyczne i 2 szlaki rowerowe.**

- **Obiektem szczególnie ważnym w skali kraju i Europy jest wieża wyciągowa do wsadu wielkopieczowego w Porębie.** Wieża jest najstarszym zabytkiem związanym z historią hutnictwa.
- Obecność rzek oraz zbiorników wodnych daje gminie **możliwość rozwoju turystyki wodnej** tzn. budowy plaży, przystani kajakowych, uruchomienie wypożyczalni rowerów wodnych.
- **Poręba nie jest gminą o typowo turystycznym charakterze**, w związku z czym infrastruktura turystyczna w niej jest słabo rozwinięta. Według danych statystycznych GUS obecnie w Porębie **brak jest turystycznych obiektów noclegowych**.

2.3. WYMIAR PRZESTRZENNY I ŚRODOWISKOWY

PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE PORĘBA

- **Korzystne położenie Poręby względem głównych szlaków transportowych** (drogowych i kolejowych) oraz usytuowanie względem głównych ośrodków miejskich stanowi realną szansę rozwoju gminy.
- Poręba jest miastem, które **łączy na swym obszarze krajobraz miasta o znacznym stopniu zurbanizowania i koncentracji przemysłu, z wizerunkiem typowo wiejskim**.
- Według danych historycznych, na terenie Poręby **w latach 1910-1935 znajdowała się, jedna z największych w Polsce kopalnia węgla brunatnego**.
- Na terenie Poręby znajdowała się ważna z punktu widzenia historycznego **kopalnia węgla brunatnego „Zygmunt”**. Upamiętnienie kopalni z pewnością byłoby wartością dodaną dla miasta.

ŁAD PRZESTRZENNY

- **Pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego obszaru Poręby jest niskie.** Ogólny wskaźnik pokrycia planistycznego całego obszaru wynosi 15% całkowitej powierzchni. Gmina jest w trakcie sporządzania dwóch kolejnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz planu ogólnego.
- **Ogólna powierzchnia gminy wynosi ok. 4000 ha**, z czego większość stanowią użytki rolne: ok. 1950 ha (48,8%). (Według danych Ewidencji Gruntów i Budynków prowadzonej przez Starostwo Powiatowe w Zawierciu (EGiB)).
- **Dominującym typem zabudowy w Porębie jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, która stanowi 42% wszystkich budynków** występujących na terenie gminy. Poręba posiada dość wysoki potencjał na rozwój tego typu zabudowy.
- **Wśród funkcji terenu większość stanowią grunty rolne: ok. 1923 ha (48,1%).** Następne w kolejności pod względem udziału powierzchni są grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione: ok. 1637 ha (41%).
- **Ogólna powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych wynosi 392 ha.** Wśród dominującym rodzajem gruntów są tereny mieszkaniowe o powierzchni równej 162 ha (41,3%),
- Według danych Ewidencji Gruntów i Budynków prowadzonej przez Starostwo Powiatowe w Zawierciu (EGiB), wśród struktury użytków rolnych na terenie Poręby **przeważają grunty orne o powierzchni 1436 ha (74,7%)**

- Tereny publiczne Poręby skoncentrowane są głównie w centralnej części miasta. Możemy wyróżnić m.in. miejsca sportu, rekreacji, tereny zieleni, a także plac miejski, tzw. Agora. W 2024 roku otwarto także Mediatekę w MOK Poręba.
- Obszar Poręby charakteryzuje się **dobrą dostępnością komunikacyjną za pomocą transportu kołowego, przy jednocześnie dobrze rozwiniętej infrastrukturze transportu kolejowego**, co sprzyja tworzeniu i wzmacnianiu wewnętrznych połączeń funkcjonalnych obszaru Poręby (m.in. funkcja handlowa, mieszkaniowa), a także tworzeniu silnych związków funkcjonalnych z pobliskimi ośrodkami miejskimi. Najważniejszym szlakiem komunikacyjnym przebiegającymi przez miasto jest droga krajowa nr 78, łącząca Porębę z miastem Zawiercie od wschodu oraz z miastem Siewierz od zachodu. Droga łączy Porębę również w portem lotniczym Katowice-Pyrzowice. Droga ta po otwarciu obwodnicy stanie się drogą wojewódzką.
- Na terenie miasta występują złoża bogactw naturalnych oraz źródło wody mineralizowanej. Przez Porębę przepływa także rzeka Czarna Przemsza.
- Obecnie realizowany jest kontrakt dotyczący budowy obwodnicy Poręby i Zawiercia w ciągu drogi krajowej nr 78 odc. Siewierz – Poręba – Zawiercie (Kromolów). Realizacja inwestycji może stać się szansą dla obszaru Poręby na lepszą dostępność komunikacyjną oraz pozytywnie wpłynąć na poprawę stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego, poprzez wyprowadzeniu ruchu tranzytowego poza obszar zamieszkały. Budowa wpłynie także na uspokojenie ruchu na sieci istniejącej¹.
- Komunikacja miejska na obszarze gminy Poręba finansowana jest z własnych środków Gminy, bez opłat dla pasażerów. Liniami komunikacji zbiorowej można poruszać się po terenie Poręby oraz dojechać do sąsiedniego miasta – Zawiercia. Linie autobusowe funkcjonujące w Porębie to: 2 i 10, łączące m.in. Siewierz i Zawiercie.
- Przez Porębę przebiega linia kolejowa nr 182 łącząca Porębę z Tarnowskimi Górami oraz lotniskiem w Pyrzowicach. W mieście znajduje się jedna stacja kolejowa PKP. Przebieg linii kolejowej i obecność stacji stanowi potencjał dla rozwoju Poręby.
- Miasto Poręba cechuje **korzystne usytuowanie względem innych pobliskich ośrodków miejskich**. Odległość do miasta powiatowego wynosi 6 km, zaś do miasta wojewódzkiego – Katowic 40 km.
- W mieście Poręba występuje **wysoki odsetek gminnych lokali komunalnych wynoszący 9,6%**. Pod względem innych miast o podobnej wielkości Poręba wypada bardzo korzystnie. Mieszkalnictwo komunalne jest ważną pozycją w budżecie Poręby. Zgodnie z danymi Urzędu Miasta Poręba, polityka gminy ukierunkowana jest na proces dekomunalizacji, polegający na stopniowym przekazywaniu lokali mieszkalnych na własność dotychczasowym najemcom.
- Mieszkania na terenie Poręby cechuje **wysoki stopień wyposażenia w media**, tj. gaz, wodociąg, ogrzewanie. Niemal wszyscy mieszkańcy mają dostęp do sieci wodociągowej, a jeśli chodzi o ogrzewanie, to większość mieszkańców korzysta z własnych źródeł.

¹ Zgodnie z art. 10 ust. 5 Ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tj. Dz.U. 2024 poz. 320) odcinek drogi krajowej zastąpiony nowo wybudowanych odcinkiem drogi z chwilą oddania go do użytkowania zostaje pozbawiony dotychczasowej kategorii i zaliczone do kategorii drogi wojewódzkiej.

- Poręba posiada w swoim zasobie **nieruchomości, które mogą być wykorzystane w celach rozwojowych, dotyczących przede wszystkim rozwoju usług, mieszkalnictwa**. Jest to między innymi dawny biurowiec Fabryki Urządzeń Mechanicznych **"FUM"**, który aktualnie jest opuszczony i nieużytkowany.
- Zabytki analizowanego obszaru stwarzają podstawy do zachowania oraz promocji dziedzictwa kulturowego Poręby i przyczyniają się do zachowania unikalnego krajobrazu regionu. **2 obiekty zostały wpisane do rejestru zabytków: Kościół pw. Zesłania Ducha Świętego oraz wieża wyciągowa do transportu wsadu wielkopieczowego, która jest znakiem rozpoznawalnym Poręby (znajduje się nawet w jej herbie).**

STREFA ŚRODOWISKOWA

- Obszar Poręby cechuje się **urozmaiconą rzeźbą terenu** o charakterze wyżynnym i równinnym, miejscami rozciętymi dolinami cieków wodnych.
- **W Porębie występują surowce mineralne takie jak: rudy cynku i ołowiu.** Złoża te jednak zalicza się do złóż konfliktowych z uwagi na ogólną uciążliwość ich eksploatacji i przeróbki dla środowiska przyrodniczego oraz ochronę wód.
- Jeśli chodzi o sieć hydrograficzną Poręby, to **przeważająca część miasta należy do dorzecza Wisły i jest odwadniana przez rzekę Czarną Przemszę**. Południowo-zachodnia część Poręby odwadniana jest zaś przez dopływy Mitręgi. Głównymi dopływami Czarnej Przemszy na obszarze miasta Poręba są: Potok Kierszula, Potok Krawce, Smudzówka. Na terenie Poręby występują także **sztuczne zbiorniki wodne**. **Głównymi zbiornikami są : Staw Poręba I o powierzchni 0,039 km² i Staw Poręba II o powierzchni 0,11 km².** Na ten moment zagrożeniem dla stanu czystości wód powierzchniowych na terenie miasta Poręba są przede wszystkim wprowadzane do nich ścieki, zarówno komunalne jak i przemysłowe.
- **Obszar miasta Poręby położony jest w obrębie dwóch Jednolitych Części Wód Powierzchniowych:** Przemsza od źródeł do zb. Przeczyce - RW200006212399 (obszar dorzecza Wisły), Warta do zb. Poraj - RW600006181159 (obszar dorzecza Odry). Według Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Odry oraz Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły. Potencjał ekologiczny RW200006212399 ocenia się jako umiarkowany, a stan chemiczny poniżej dobrego. Stan ogólny wód został oceniony jako zły z powodu presji na m.in. odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone), prostowanie koryta itp. Jeśli chodzi zaś o RW600006181159, to stan ekologiczny ocenia się jako zły, ze względu na m.in. BZT₅, przewodność, azot amonowy, azot azotanowy. Stan chemiczny zaś oceniony został jako dobry, a czynnikami determinującymi są: benzo(a)piren, fluoranten, kadm, heptachlor; bromowane difenyletery, rtęć, heptachlor. Stan ogólny ocenia się jako zły, ze względu na determinant takie jak: odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone), eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym itp. Wśród celów środowiskowych wskazano: umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C (maksymalna dopuszczalna wartość w wodzie: do 2740 µS/cm), IO, MMI, EFI+PL/IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości), stan chemiczny: dla złagodzonych

wskaźników [benzo(a)piren(w), fluoranten(w), heptachlor(w), kadm(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry

- **W kwestii wód podziemnych - obszar Miasta Poręba zlokalizowany jest niemal w całości w zasięgu JCWPd nr GW2000112 (obszar dorzecza Wisły). Niewielki fragment obszaru w północnej części gminy znajduje się w zasięgu JCWPd nr GW600099, należącej do obszaru dorzecza Odry.** GW2000112 charakteryzuje się dobrym stanem JCWPd, dobrym stanem ilościowym i chemicznym. Cele środowiskowe to: dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy. Jeśli chodzi o GW600099, to stan JCWPd określony został jako dobry, stan ilościowy oraz chemiczny również został oceniony jako dobry. Zidentyfikowana została presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem
- **Teren Poręby charakteryzuje się korzystnymi warunkami hydrogeologicznymi.** Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły z 2023 r., Plan ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry z 2022 r. oraz mapy zagrożenia powodziowego z 2020 r. nie wskazują na istotne zagrożenie powodzią terenów gminy.
- **Zgodnie z Planem przeciwdziałania skutkom suszy z 2021 r. na obszarze gminy Poręba występuje klasa umiarkowanego zagrożenia suszą.**
- Zgodnie z Bilansem zasobów złóż kopalin w Polsce **Poręba zlokalizowana jest poza strefą występowania złóż wód termalnych w województwie śląskim.** Na terenie Poręby główne poziomy wód podziemnych występują w utworach triasowych – w obrębie dwóch zbiorników wód podziemnych nr 454 Olkusz – i nr 327 Lubliniec – Myszków.
- **Według danych Głównego Urzędu Statystycznego GUS obszar gminy Poręba cechuje się wysokim stopniem lesistości. Według stanu na koniec 2023 roku wynosił on 40,2 %. Jest to wynik wyższy od średniej ogółem dla województwa śląskiego (32,2%) i Polski (29,6%) w tym samym roku.** Lasy porastające Porębę należą do Nadleśnictwa Siewierz. W strukturze własnościowej lasów dominują lasy prywatne. Według danych statystycznych GUS powierzchnia lasów w gminie w ciągu ostatnich 10 lat zmniejszyła się nieznacznie – tj. o ok. 1%.
- Unikalne walory przyrodnicze Poręby chronione są przez jedyną występującą formę ochrony, którą są pomniki przyrody. **Aktualnie na terenie Poręby utworzono 3 pomniki przyrody:** dąb szypułkowy „Bartek”, 2 buki zwyczajne oraz Starodrzew dębowy złożony z 92 drzew. W przyszłości w Porębie planowane jest wydzielenie dwóch rezerwatów przyrody: Las Poręba oraz Poręba Stawki. Na terenie Poręby występuje także liczna ochrona gatunkowa fauny i flory.
- **W mieście występują kolizje przestrzenne związane z poprowadzeniem gazociągów w miejscach zagrożonych podtopieniami, co może prowadzić do awarii.**
- **Poręba posiada nowoczesną i ekologiczną oczyszczalnię ścieków,** która została wybudowana w technologii MBR, co pozwala na ponowne wykorzystanie ścieków oczyszczonych.
- Pomimo rocznych przekroczeń zanieczyszczeń powietrza, w Porębie **stan powietrza ocenia się stosunkowo dobrze** ze względu na brak dużych zakładów stanowiących największe emitory zanieczyszczeń. Miasto stara się także dbać o edukację mieszkańców w kwestii m.in. emitorów zanieczyszczeń powietrza. Przeprowadzone

zostały działania edukacyjne m.in. w ramach programów „Czyste Powietrze” oraz Programowi LIFE „Śląskie. Przywracamy błękit”.

2.4. DIAGNOZA POTENCJAŁÓW I BARIER ROZWOJOWYCH MIASTA - ANALIZA SWOT

Końcowym etapem diagnozy jest jej synteza, która podsumowuje przeprowadzone analizy szczegółowe. Do syntezy ustaleń diagnostycznych wykorzystano metodę SWOT.

Analiza SWOT to metoda, która pozwala wyłonić kluczowe informacje o potrzebach rozwojowych danej jednostki w oparciu o wiedzę z diagnozy. Wskazując szanse, zagrożenia, a także mocne i słabe strony pozwala przekształcić wiedzę diagnostyczną w precyzyjne wytyczne do dalszych działań rozwojowych jednostki. Analiza zawiera istotne obszary funkcjonowania danej jednostki, dla których konieczne są działania pozwalające na poprawę sytuacji (w oparciu o słabe strony i zagrożenia) oraz te, które wymagają kontynuacji rozwoju, a wynikają z mocnych stron i szans.

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę szczegółową została wykonana analiza SWOT, która wyłoniła słabe i mocne strony, zagrożenia i szanse dla rozwoju Gminy Poręba. Analizy nie przeprowadzono jednak w typowy sposób wskazując ww. elementy bezpośrednio. W pierwszej kolejności wyłoniono kluczowe czynniki rozwoju miasta, które podzielono na potencjały oraz deficyty rozwojowe. W kolejnym etapie prac, zespół składający się z przedstawicieli Urzędu Miasta Poręba oraz Rady Miasta² ocenił stopień oddziaływania poszczególnych czynników rozwojowych. Ocenie poddano też przewidywany poziom rozwoju poszczególnych czynników w perspektywie czasu obowiązywania opracowanej strategii. W taki sposób oceniane czynniki umieszczone zostały w czterech obszarach odpowiadających tradycyjnej metodzie SWOT – mocnych stron, słabych stron, szans oraz zagrożeń. Przy wykorzystaniu tej metody, w zależności od przewidywanej intensyfikacji działań rozwojowych, a także przyszłych uwarunkowań, mocne i słabe strony mogą stać się zarówno szansami, jak i zagrożeniami dla rozwoju gminy. Ważnym atutem tego podejścia jest również wskazanie wagi oraz gradacyjne określenie poszczególnych priorytetów rozwojowych. Wszystkie czynniki oceniane są z większą precyzją.

W analizie przyjęto skalę od -10 (dla czynników z najmniejszym priorytetem) do +10 (dla najistotniejszych czynników rozwojowych). W ocenie aktualnej sytuacji wartości ujemne oznaczają, że czynnik jest słabą stroną, a wartości dodatnie mocną stroną w rozwoju gminy. Wartości zbliżone do 0 są neutralne. Analogicznie prezentuje się sytuacja przy ocenie przewidywanego stanu rozwoju czynników. Zmiany w kierunku dodatnim sugerują wzrost

² Spotkanie diagnostyczne (warsztat SWOT) odbyło się dnia 17.09.2024 r. w Urzędzie Miasta Poręba

szans rozwojowych w danym czynniku, natomiast w kierunku ujemnym, że dane obszary rozwojowe mogą w przyszłości stanowić zagrożenie dla funkcjonowania i rozwoju Gminy Poręba.

Wskazane poniżej czynniki rozwojowe w podziale na potencjały i deficyty obejmują swym zakresem wszystkie obszary funkcjonowania gminy, które w diagnozie uznano za kluczowe dla rozwoju oraz w których wskazano potrzebę zmian. Są wśród nich czynniki środowiskowe, przestrzenne, społeczne, gospodarcze. Odpowiednio ocenione i zhierarchizowane umożliwią dobór adekwatnych celów i kierunków rozwojowych.

Do potencjałów w kluczowych obszarach funkcjonowania Gminy Poręba zalicza się następujące czynniki:

Tabela 3. Potencjały rozwojowe Gminy Poręba

Lp.	RODZAJ POTENCJAŁU	OCENA	
		OBECNIE	DO 2035 ROKU
P. 0	Potencjał: Korzystne położenie geograficzne gminy w sąsiedztwie miasta powiatowego (6 km) i wojewódzkiego (40 km)	6,0	8,0
P. 1	Potencjał: Przebieg ważnego szlaku komunikacyjnego ze Śląska do Kielc - drogi DK 78 ³	7,0	8,0
P. 2	Potencjał: Przebieg linii kolejowej nr 182 Tarnowskie Góry - Zawiercie stanowiącej połączenie m.in. do lotniska w Pyrzowicach	6,0	9,0
P. 3	Potencjał: Drogi na terenie gminy są utrzymane w dobrym stanie technicznym	1,0	8,0
P. 4	Potencjał: Rozbudowana sieć przystanków autobusowych zapewniająca połączenie także z sąsiednimi gminami	2,0	6,0
P. 5	Potencjał: Zabudowa kształtowana z myślą zachowania ładu przestrzennego	2,0	10,0
P. 6	Potencjał: Nowe inwestycje w zakresie poprawy jakości życia mieszkańców i zrównoważonego rozwoju (np. nowa oczyszczalnia ścieków, budowa nowego centrum miasta)	3,0	8,0
P. 7	Potencjał: Obecność rzeki Czarnej Przemszy oraz dwóch głównych zbiorników: Staw Poręba I oraz Staw Poręba II	3,0	10,0
P. 8	Potencjał: Południowa część gminy wartościowa przyrodniczo - pokryta lasem, o niskiej ingerencji człowieka	2,0	8,0
P. 9	Potencjał: Bogata fauna i flora występująca na terenie gminy	2,0	8,0
P. 10	Potencjał: Występowanie obszarów chronionych - pomników przyrody oraz obszarów stanowiących możliwość wydzielenia dwóch rezerwatów przyrody	3,0	7,0
P. 11	Potencjał: Występowanie szlaków turystycznych	1,0	6,0
P. 12	Potencjał: Oferta usługowa	2,0	5,0
P. 13	Potencjał: Oferta edukacyjna zapewniająca kształcenie na niemal każdym poziomie nauczania	4,0	6,0
P. 14	Potencjał: Oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci	4,0	9,0
P. 15	Potencjał: Infrastruktura sportowa (stadion, hale sportowe, basen, place zabaw, siłownie)	3,0	8,0
P. 16	Potencjał: Organizacja wydarzeń o znaczeniu ponadlokalnym promującym produkty tradycyjne (prażonki)	4,0	7,0
P. 17	Potencjał: Wzrastająca liczba organizowanych lokalnych wydarzeń kulturalnych i artystycznych, a także rosnące zainteresowanie nimi	4,0	8,0

³ Zgodnie z art. 10 ust. 5 Ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tj. Dz.U. 2024 poz. 320) odcinek drogi krajowej zastąpiony nowo wybudowanym odcinkiem drogi z chwilą oddania go do użytkowania zostaje pozbawiony dotychczasowej kategorii i zaliczone do kategorii drogi wojewódzkiej. Oznacza to, że z dniem oddania do użytkowania obwodnicy Poręby i Zawiercia (tj. od 25 kwietnia 2025 r.) przebiegający przez Porębę odcinek DK78 zostanie przekwalifikowany do rangi drogi wojewódzkiej.

Lp.	RODZAJ POTENCJAŁU	OCENA	
		OBECNIE	DO 2035 ROKU
P.18	Potencjał: Zabytkowa wieża gichtowa stanowiąca dziedzictwo kulturowe i element charakterystyczny gminy	2,0	8,0
P.19	Potencjał: Popularyzacja lokalnej tradycji oraz kuchni regionalnej poprzez aktywne Koło Gospodyń Wiejskich "Niwczanki"	2,0	5,0
P.20	Potencjał: Wzmacnianie postawy obywatelskiej mieszkańców gminy (działanie Rady Seniorów, Młodzieżowej Rady Miasta)	5,0	8,0
P.21	Potencjał: Korzystne położenie geograficzne gminy w sąsiedztwie miasta powiatowego (6 km) i wojewódzkiego (40 km)	6,0	8,0
P.22	Potencjał: Działalności aktywizujące seniorów - utworzenie klubu dla seniorów 60+	9,0	9,0
P.23	Potencjał: Dbałość o bezpieczeństwo mieszkańców (inwestycje w oświetlenie i monitoring)	5,0	9,0
P.24	Potencjał: Możliwość rozwoju turystyki wodnej	1,0	8,0
P.25	Potencjał: Dodatnie saldo migracji w gminie	1,0	3,0
P.26	Potencjał: Skuteczne pozyskiwanie funduszy zewnętrznych	4,0	9,0
P.27	Potencjał: Możliwość realizacji nowych inwestycji na terenie miasta (np. biurowiec FUM)	4,0	8,0

Źródło: opracowanie własne

Analizie szczegółowej poddano wybrane potencjały, które stanowią największe perspektywy rozwojowe gminy. Wyróżniono następujące czynniki:

P.3 (6;9) Przebieg linii kolejowej nr 182 Tarnowskie Góry - Zawiercie stanowiącej połączenie m.in. do lotniska w Pyrzowicach – Przebieg linii kolejowej nr 182 przez Porębę oraz obecność stacji PKP stanowią znaczący potencjał rozwojowy. Połączenie z Tarnowskimi Górami oraz lotniskiem w Pyrzowicach może w dłuższej perspektywie czasowej przyczynić się do wzrostu inwestycji, zwiększenia zatrudnienia oraz rozwoju logistyki.

P.4 (1;8) Drogi na terenie gminy są utrzymane w dobrym stanie technicznym - W celu zapewnienia bezpieczeństwa drogowego Gmina Poręba podejmuje różne działania, jak uzupełnianie ubytków w porębskich drogach. W 2024 roku w gminie rozpoczęto zaplanowane na 5 miesięcy prace modernizacyjne dróg. Działania potwierdzają wydatki budżetu gminy przeznaczone na ten cel. Dobry stan sieci komunikacyjnej może stanowić znaczący czynnik napędzający rozwój. Polepszenie stanu technicznego dróg na terenie Poręby przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa oraz poprawią ogólną jakość życia mieszkańców czyniąc miasto bardziej atrakcyjnym do życia.

P.6 (2;10) Zabudowa kształtowana z myślą zachowania ładu przestrzennego - Obecny układ miasta wskazuje, że dla gminy istotnym jest zachowanie ładu przestrzennego, co jest ważne w kontekście zrównoważonego rozwoju. Rozwój gminy w tym kontekście w kolejnych latach także wpłynie na wzrost jakości życia mieszkańców.

P.7 (3;8) Nowe inwestycje w zakresie poprawy jakości życia mieszkańców i zrównoważonego rozwoju (np. nowa oczyszczalnia ścieków, budowa nowego centrum miasta) – w Gminie Poręba podejmuje się inwestycje mające na celu zwiększenie standardu życia mieszkańców przy jednoczesnym uwzględnianiu zrównoważonego rozwoju. Ważne jest, aby w mieście tego typu inwestycji było jak najwięcej.

P.8 (3;10) Obecność rzeki Czarnej Przemszy oraz dwóch głównych zbiorników: Staw Poręba I oraz Staw Poręba II – Obecność rzek oraz zbiorników wodnych daje gminie możliwość rozwoju turystyki wodnej tzn. budowy plaży, przystani kajakowych, uruchomienie wypożyczalni rowerów wodnych. Rzeki i zbiorniki są także istotne z punktu bioróżnorodności.

Ważne jest, aby jak najlepiej zadbać o te tereny i zwiększać świadomość mieszkańców w zakresie znaczenia terenów wodnych w mieście.

P.9 (2;8) Południowa część gminy wartościowa przyrodniczo - pokryta lasem, o niskiej ingerencji człowieka – lasy w Gminie Poręba stanowią ok. 40 % powierzchni miasta. Naturalne zielone przestrzenie pozytywnie wpływają na krajobraz miasta, stan środowiska i przyszły możliwy rozwój zrównoważonej turystyki. Należy dbać o ten zasób, np. poprzez uwzględnianie ich w Miejskich Planach Zagospodarowania Przestrzennego.

P.10 (2;8) Bogata fauna i flora występująca na terenie gminy - Na terenie gminy występuje także liczna ochrona gatunkowa fauny i flory. Różnorodność biologiczna jest kluczowa dla stabilności ekosystemów, a obszar z bogatą przyrodą może w przyszłości przyciągnąć turystów.

P.11 (3;7) Występowanie obszarów chronionych - pomników przyrody oraz obszarów stanowiących możliwość wydzielenia dwóch rezerwatów przyrody – Obecnie w mieście jedyną występującą formą ochrony są pomniki przyrody. Aktualnie na terenie Poręby znajdują się 3. Warto wspomnieć, że w przyszłości na obszarze Gminy Poręba planowane jest wydzielenie dwóch rezerwatów przyrody: Las Poręba oraz Poręba Stawki.

P.12 (1;6) Występowanie szlaków turystycznych – przez obszar gminy przebiegają trzy szlaki turystyczne oraz dodatkowo dwa szlaki rowerowe. Szlaki te pozytywnie wpływają na obraz miasta promując jego historię i kulturę. Mogą być one także wykorzystane do organizacji wycieczek rowerowych, wydarzeń sportowych.

P.15 (4;9) Oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci – wiele dodatkowych aktywności oferuje Miejski Ośrodek Kultury, w którym działa m. in. Pracownia Orange, która rozwija kompetencje technologiczne i informatyczne, zespoły wokalne, taneczne, teatralne, koła plastyczne. Zajęcia pozalekcyjne prowadzone są także w Hali widowiskowo-sportowej przy Szkole Podstawowej nr 1 w Porębie - ul. Wojska Polskiego 4. Dobra oferta zajęć pozalekcyjnych pozwala dzieciom i młodzieży rozwijać swoje pasje oraz zapewnia wsparcie edukacyjne.

P.16 (3;8) Infrastruktura sportowa (stadion, hale sportowe, basen, place zabaw, siłownie) – w Gminie Poręba znajduje się wiele obiektów infrastruktury sportowej. Warto dalej inwestować w jej rozwój. Obiekty te oprócz pełnienia swoich podstawowych funkcji mogą być wykorzystane do organizacji wydarzeń sportowych czy też do prowadzenia zajęć edukacyjnych.

P.18 (4;8) Wzrastająca liczba organizowanych lokalnych wydarzeń kulturalnych i artystycznych, a także rosnące zainteresowanie nimi – jednym z najważniejszych wydarzeń w mieście jest coroczny Festiwal Prażonek o znaczeniu ponadlokalnym. W mieście organizowanych jest wiele różnorodnych wydarzeń, dzięki czemu mieszkańcy mogą wybrać to co ich najbardziej interesuje. Warto, aby podtrzymywać tradycję organizacji tych wydarzeń oraz zadbać o ich odpowiednią promocję.

P.19 (2;8) Zabytkowa wieża gichtowa stanowiąca dziedzictwo kulturowe i element charakterystyczny gminy – wieża jest najstarszym zabytkiem związanym z historią hutnictwa i ma duże znaczenie dla miasta. Obiekt jest jednym z najbardziej charakterystycznych elementów miasta. Ważne jest, aby dalej podkreślać jej znaczenie i zadbać o jej stan techniczny.

P.24 (1;8) Możliwość rozwoju turystyki wodnej – obecność rzek oraz zbiorników wodnych daje gminie możliwość rozwoju turystyki wodnej tzn. budowy plaży, przystani kajakowych, uruchomienie wypożyczalni rowerów wodnych. Jej rozwój może pozytywnie

wpłynąć na wizerunek obszaru, stanowić dobrą promocję dla miasta, stworzyć nowe miejsca pracy itp.

P.26 (4;9) Skuteczne pozyskiwanie funduszy zewnętrznych – Gmina Poręba bardzo dobrze radzi sobie z pozyskiwaniem zewnętrznych funduszy. Dalsze ich pozyskiwanie jest ważne dla rozwoju gminy. Fundusze ułatwią realizację dużych projektów inwestycyjnych, wpłyną na rozwój społeczny, ochronę środowiska czy też będą wsparciem dla lokalnych przedsiębiorstw.

P.27 (4;8) Możliwość realizacji nowych inwestycji na terenie miasta (np. biurowiec FUM) – w Gminie Poręba jest wiele miejsc, w których jest możliwość realizacji nowych inwestycji. Przykładem może być biurowiec FUM, który po renowacji może stać się kolejnym charakterystycznym elementem miasta. Przeznaczenie obiektu na rozwój wielofunkcyjnych przestrzeni związanych z integracją usług i mieszkalnictwa przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców. Głównym założeniem wykorzystania nieużytkowanego obecnie wieżowca jest stworzenie przestrzeni dla rozwoju usług, mieszkalnictwa, biur coworkingowych i innych funkcji o charakterze komercyjnym lub społecznym.

Do deficytów w kluczowych obszarach funkcjonowania Gminy Poręba należą natomiast:

Tabela 4. Deficyty rozwojowe Gminy Poręba

Lp.	RODZAJ DEFICYTU	OCENA	
		OBECNIE	DO 2035 ROKU
D. 1	Deficyt: Niewystarczające pokrycie gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	-7,0	7,0
D. 2	Deficyt: Dość duża obecność pustostanów w przestrzeni, wpływających negatywnie na obraz gminy	-5,0	-1,0
D. 3	Deficyt: Bliskość zabudowy przemysłowej do zabudowy mieszkaniowej	-1,0	-1,0
D. 4	Deficyt: Postępująca prywatyzacja zasobów mieszkaniowych gminy	-3,0	1,0
D. 5	Deficyt: Droga DK 78 generująca hałas komunikacyjny	-7,0	4,0
D. 6	Deficyt: Niewystarczająca liczba żłobków w stosunku do liczby dzieci wymagających opieki	-3,0	3,0
D. 7	Deficyt: Usługi zlokalizowane głównie w centrum	-5,0	-3,0
D. 8	Deficyt: Niewystarczający zakres usług w zakresie specjalistycznej opieki medycznej	-7,0	-7,0
D. 9	Deficyt: Niewystarczająca liczba przedsiębiorstw, zakładów pracy	-5,0	-2,0
D. 10	Deficyt: Ujemny przyrost naturalny	-4,0	-5,0
D. 11	Deficyt: Starzejące się społeczeństwo	-4,0	-5,0
D. 12	Deficyt: Wzrastająca konkurencyjność ośrodków miejskich obszaru funkcjonalnego miasta Poręba	-2,0	1,0
D. 13	Deficyt: Wyższa atrakcyjność rynku pracy poza Porębą	-7,0	-5,0
D. 14	Deficyt: Zły stan techniczny zabytkowej wieży gichtowej i niedostępność dla zwiedzających	-9,0	6,0
D. 15	Deficyt: Niska aktywność obywatelska mieszkańców (w zakresie lokalnych sekcji, klubów, kół gospodyń wiejskich)	-2,0	4,0
D. 16	Deficyt: Relatywnie niski poziom segregacji odpadów	-9,0	7,0
D. 17	Deficyt: Wysoki procent mieszkańców korzystających z nieodnawialnego źródła ciepła	-9,0	8,0
D. 18	Deficyt: Niski poziom wykorzystywania odnawialnych źródeł energii	-4,0	4,0
D. 19	Deficyt: Utrzymująca się presja z zanieczyszczeniami powietrza, występującymi w całym województwie	-1,0	3,0

Lp.	RODZAJ DEFICYTU	OCENA	
		OBECNIE	DO 2035 ROKU
D. 20	Deficyt: Niski współczynnik skolaryzacji dla szkół podstawowych (poniżej 100) wskazujący, że część uczniów z obszaru Poręby realizuje edukację na tym poziomie poza obszarem miasta	-4,0	1,0
D. 21	Deficyt: W Porębie brak jest turystycznych obiektów noclegowych	-10,0	3,0

W przypadku deficytów rozwojowych do szczegółowej analizy wyróżniono następujące czynniki:

D.1 (-7;7) Niewystarczające pokrycie gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego - Pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego obszaru Gminy Poręba jest niskie. Ogólny wskaźnik pokrycia planistycznego całego obszaru wynosi 17% całkowitej powierzchni. Gmina jest w trakcie sporządzania dwóch kolejnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Pokrycie gminy jest ważne z punktu widzenia ład przestrzennego. Istotne jest lepsze wykorzystanie zasobów i bardziej zrównoważony rozwój.

D.5 (-7;4) Droga DK 78 generująca hałas komunikacyjny – Przez miasto przebiega główny szlak komunikacyjny ze Śląska do Kielc, czyli droga krajowa nr 78. Ograniczenie hałasu komunikacyjnego jest kluczowe z kilku powodów. Hałas może negatywnie wpływać na zdrowie i jakość życia mieszkańców oraz na środowisko naturalne. Istotne jest więc wprowadzenie w przestrzeni takich rozwiązań, aby jak najbardziej go ograniczyć. Działania mogą obejmować między innymi zastosowanie zieleni izolacyjnej. Uciążliwość akustyczna drogi może zmniejszyć się w wyniku oddania do użytkowania obwodnicy Poręby i Zawiercia. Wówczas droga DK78 stanie się drogą wojewódzką, a natężenie ruchu na niej ulegnie znacznemu zmniejszeniu.

D.8 (-7;-7) Niewystarczający zakres usług w zakresie specjalistycznej opieki medycznej – W 2022 roku środki przeznaczone na opiekę medyczną były niewielkie. W celu poprawienia jakości życia mieszkańców warto zwiększyć finansowanie opieki medycznej. Rozszerzenie usług specjalistycznych może wpłynąć na skrócenie czasu oczekiwania w kolejkach.

D.13 (-7;-5) Wyższa atrakcyjność rynku pracy poza Porębą – rynek pracy w Porębie nie jest zbyt atrakcyjny, w szczególności dla młodych osób. Skutkiem tego jest stale malejąca liczba mieszkańców, którzy ze względu na niską atrakcyjność rynku pracy częściej wybierają sąsiednie regiony. Atrakcyjność rynku pracy w mieście jest ważna, aby przyciągać i zatrzymywać wykwalifikowanych pracowników. Aby zwiększyć atrakcyjność można podjąć działania związane z rozwojem infrastruktury, oferowaniem programów szkoleniowych i możliwości rozwoju zawodowego czy też programów wsparcia dla rodzin pracowników.

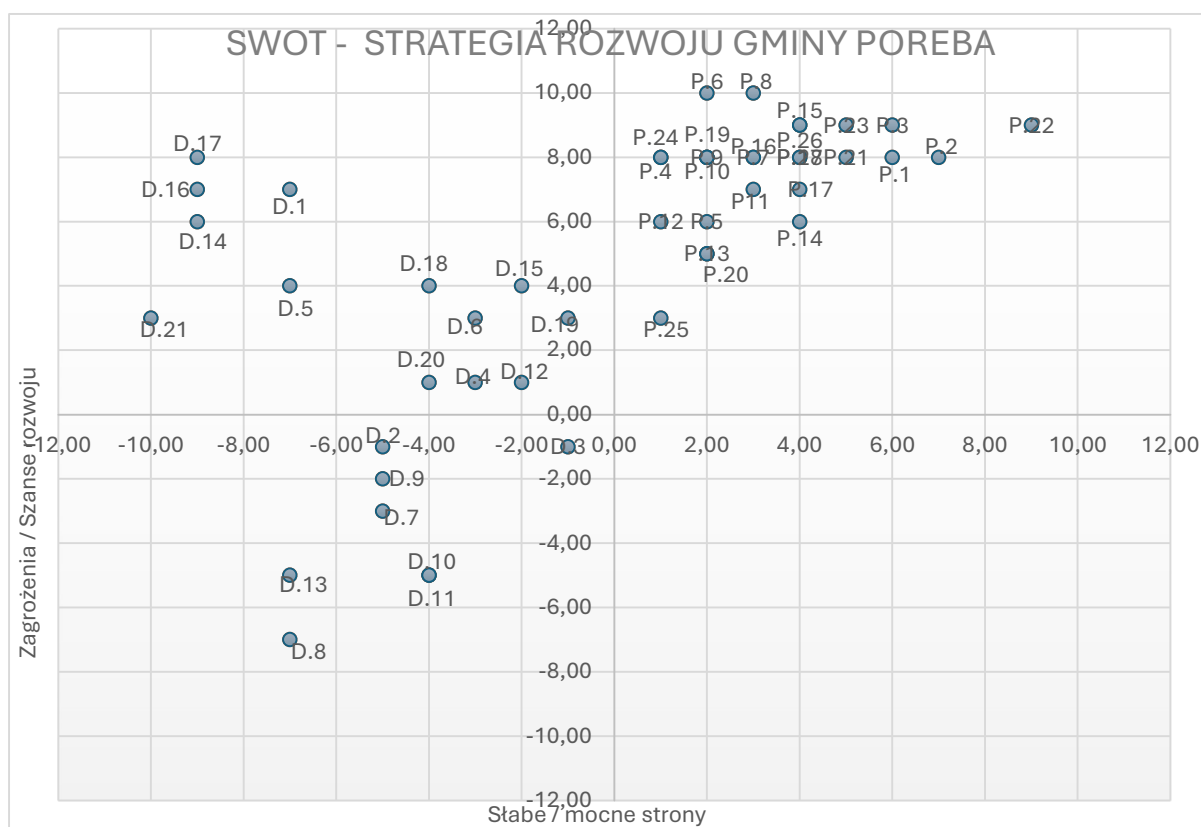
D.14 (-9;6) Zły stan techniczny zabytkowej wieży gichtowej i niedostępność dla zwiedzających – wieża wyciągowa wpisana jest do rejestru zabytków (jest jednym z dwóch takich obiektów w mieście) i stanowi znak rozpoznawczy Gminy Poręba (znajduje się nawet w jej herbie). Obecnie obiekt znajduje się w złym stanie technicznym, co uniemożliwia jego udostępnienie zwiedzającym. Gmina podejmuje jednak działania zmierzające do poprawy tego stanu – w 2025 roku pozyskano dofinansowanie w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZiT) na przeprowadzenie prac budowlanych oraz remontowo-konserwacyjnych tego unikatowego zabytku techniki. Inwestycja obejmie nie tylko odbudowę samej wieży, ale

również zagospodarowanie terenu wokół niej, co przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności obiektu i podkreślenia jego walorów wizerunkowych.

D.16 (-9;7) Relatywnie niski poziom segregacji odpadów – Wśród mieszkańców Poręby obserwuje się niski poziom zaangażowania w selektywną zbiórkę odpadów. Zjawisko to wymaga pilnej interwencji i wdrożenia działań mających na celu zwiększenie świadomości ekologicznej oraz poprawę systemu segregacji. Skuteczna selekcja odpadów może przyczynić się do obniżenia kosztów zagospodarowania odpadów, racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych oraz poprawy stanu środowiska naturalnego na terenie miasta.

D.17 (-9;8) Wysoki procent mieszkańców korzystających z nieodnawialnego źródła ciepła – jeśli chodzi o ogrzewanie, to większość mieszkańców korzysta z własnych źródeł. Najczęściej są to właśnie nieodnawialne źródła ciepła. Ważne jest, aby zwiększać świadomość środowiskową wśród mieszkańców i uświadamiać ich na temat alternatywnych rozwiązań, które są mniej inwazyjne dla środowiska.

D.21 (-10;3) W Gminie Poręba brak jest turystycznych obiektów noclegowych – Poręba nie jest gminą o typowo turystycznym charakterze, w związku z czym infrastruktura turystyczna w niej jest słabo rozwinięta. Brakuje bazy noclegowej. W związku z dalszym rozwojem miasta, warto zainwestować w taką infrastrukturę.

Rysunek 1. Analiza SWOT - czynniki rozwojowe Gminy Poręba

Źródło: opracowanie własne.

W ocenie czynników rozwojowych w czytelny sposób rozkłada się podział na słabe i silne strony oraz na szanse i zagrożenia. Większość czynników wskazanych jako deficytowe ocenione zostały jako słabe strony. Czynniki będące potencjałami wskazywane są jako mocne strony. Wszystkie potencjały, a także część deficytów stanowią przyszłe szanse rozwoju

Gminy Poręba. Część deficytów wymagać jednak będzie działań, które przekształcą je z zagrożeń w szanse, a które w okresie obowiązywania strategii mogą być trudne w realizacji.

Wśród wyróżnionych potencjałów występuje różnorodność. Szczególnie tutaj wyróżnić możemy potencjał krajobrazowy i kulturowy. Warto również zaznaczyć, że wszystkie potencjały są silnymi stronami oraz szansami dla rozwoju Gminy Poręba. Co więcej w wielu przypadkach prognozowany jest wzrost znaczenia tych potencjałów. Położenie geograficzne i uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe sprawiają, że region ma potencjał do tworzenia nowych miejsc spotkań, integrujących mieszkańców i budujących tożsamość lokalną. Ponadto dziedzictwo kulturowe czy też organizowane wydarzenia mogą przyciągać turystów.

Wśród deficytów także występuje dość duża różnorodność. Przekształcenie deficytów w szanse rozwojowe wymagało będzie wielu skoordynowanych działań obejmujących różnorodne sfery funkcjonowania obszaru miasta. Znaczej uwagi wymaga sfera turystyczna, rynek pracy oraz działania związane z ochroną środowiska.

Gmina Poręba ma zróżnicowany potencjał rozwojowy i różne deficyty, które wymagają uwagi i działań na różnych obszarach. **Główne problemy obejmują deficyty w zakresie planowania przestrzennego, turystyki, środowiska rynku pracy oraz opieki medycznej.** Aby rozwijać gminę w **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** konieczne jest skoncentrowanie się na poprawie infrastruktury komunikacyjnej, tworzeniu miejsc pracy, zwiększaniu atrakcyjności mieszkaniowej, wspieraniu rozwoju przedsiębiorczości, poprawą jakości środowiska naturalnego oraz zwiększaniu atrakcyjności obszaru dla jego mieszkańców i inwestorów. Wśród kluczowych kierunków działań powinno znaleźć się promowanie działań z zakresu ochrony środowiska, tworzeniu warunków do rozwoju przedsiębiorczości, poprawa estetyki miasta, inwestycje w infrastrukturę, wsparcie przedsiębiorstw oraz marketing terytorialny. Istotną kwestią powinno stać się również monitorowanie trendów demograficznych, rozwój oferty kultury gospodarczej i edukacyjnej, poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i wzrost jakości życia w gminie.

Zródło: zawierc.naszemiasto.pl

CZĘŚĆ III

ELEMENTY STRATEGICZNE

3. ELEMENTY STRATEGICZNE

Przeprowadzona szczegółowa diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, której syntezę ujęto w niniejszym dokumencie wraz z diagnozą potencjałów i deficytów rozwojowych gminy (SWOT) stanowiły punkt wyjścia do określenia kluczowych elementów strategicznych jej rozwoju, czyli wizji, misji oraz niezbędnych do ich osiągnięcia celów strategicznych i operacyjnych. Przytoczone elementy niniejszej Strategii stanowią pewien wzorzec planowanego procesu rozwoju – kierunku i sposobu działania władz przyjątego na najbliższe lata.

3.1. WIZJA ROZWOJU

Wizją określa się przyszłe wyobrażenie gminy, czyli pożądaný obraz, stan docelowy, do którego władze miasta powinny dążyć poprzez realizację zaplanowanych w Strategii działań.

Poniżej sformułowano wizję Gminy Poręba 2035:

Poręba to miasto, które w unikalny sposób łączy swoje przemysłowe dziedzictwo z nowymi funkcjami, tworząc tożsamość lokalną opartą na harmonijnym rozwoju i przyjaznej przestrzeni dla mieszkańców.

Wykorzystując tereny funkcjonowania dawnych zakładów oraz lokalne zasoby naturalne, Poręba staje się miejscem, w którym na nowo definiowany jest rozwój gospodarczy - oparty na tworzeniu przestrzeni sprzyjającej rozwojowi ekonomicznemu oraz aktywnemu życiu społecznemu i kulturalnemu zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Poręba to atrakcyjne, bezpieczne i spokojne miejsce zamieszkania, zaspokajające potrzeby mieszkańców bez konieczności wyjeżdżania z miasta.

3.2. MISJA ROZWOJU

Misja określa generalny, przewodni kierunek rozwoju, w którym zmierza gmina w określonym horyzoncie czasowym. Warunkiem jej realizacji jest podjęcie działań, które przyczynią się do trwałego rozwoju społeczno-gospodarczego jednostki terytorialnej, a tym samym zaspokojenia potrzeb i poprawy jakości życia społeczności lokalnej, a w efekcie konkurencyjności jednostki terytorialnej. Misja gminy określa sposób osiągnięcia - przy wykorzystaniu własnych mocnych stron i szans pojawiających się w otoczeniu - przyjętej wizji rozwoju.

Misja Gminy Poręba 2035:

Misją Gminy Poręba jest stać się przykładem miejsca, które pokazuje nową wizję rozwoju, zapewniając mieszkańcom komfortowe życie w małym, lokalnym, przyjaznym otoczeniu, dostosowanym do ich potrzeb.

Gmina dąży do pobudzenia gospodarczego poprzez efektywne wykorzystanie terenów funkcjonowania dawnych zakładów na nowe funkcje w tym przede wszystkim rozwój usług, co przyczyni się do tworzenia nowych miejsc pracy.

Poręba stawia na rozwój infrastruktury miejskiej, ochronę środowiska oraz doskonalenie usług publicznych, zapewniając mieszkańcom atrakcyjne miejsce do życia i zamieszkania.

Równocześnie gmina koncentruje się na tworzeniu przestrzeni zielonych, miejsc spotkań oraz aktywności kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, sprzyjających integracji społeczności.

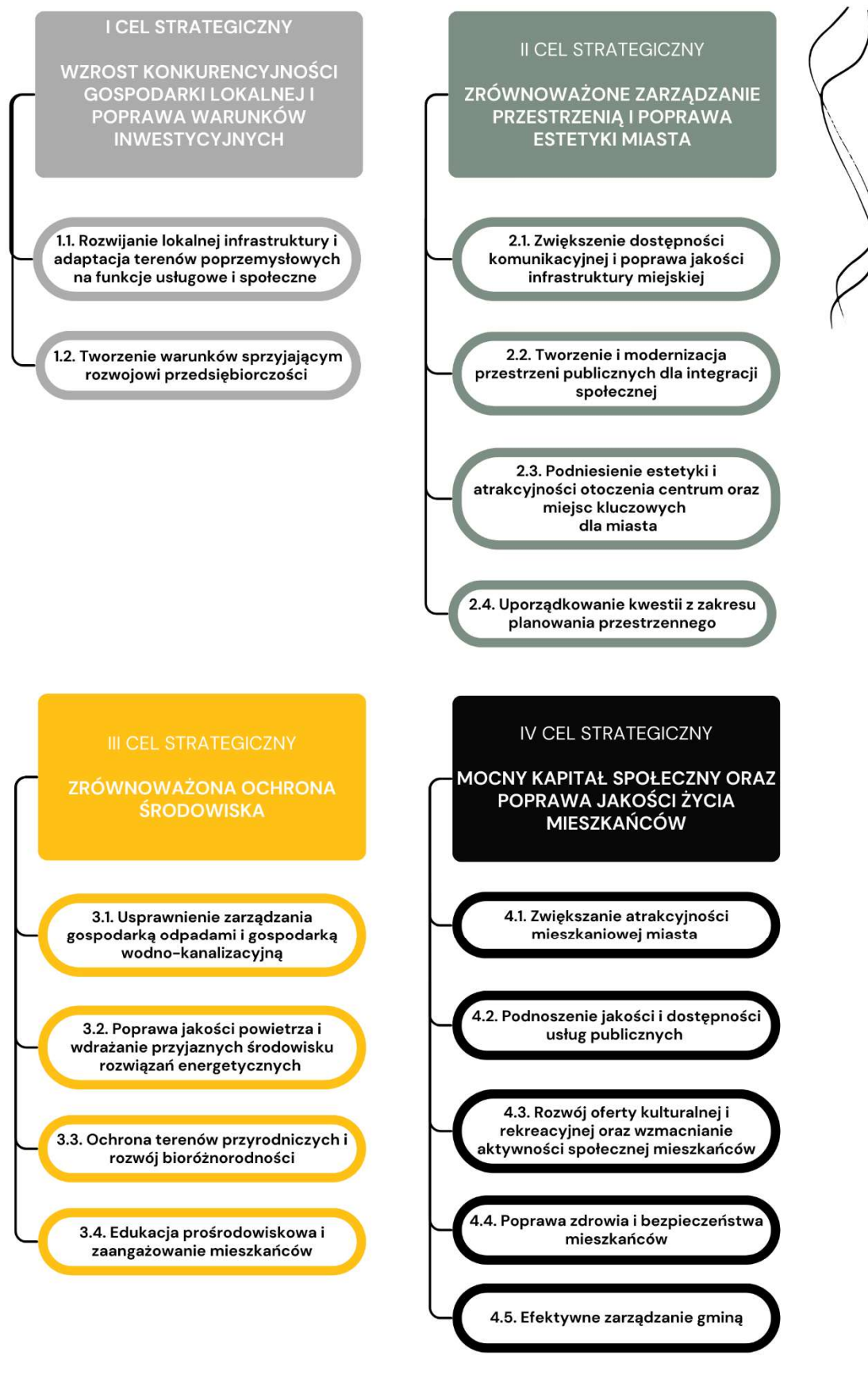
Założeniem misji jest dążenie do tego, aby Poręba była miastem dostępnym, atrakcyjnym i odpowiadającym na potrzeby wszystkich grup społecznych.

3.3. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę obecnego stanu rozwojowego jednostki, prowadzone badanie ankietowe wśród mieszkańców, analizę SWOT i sformułowaną wizję i misję Gminy Poręba, wypracowano zestaw czterech celów strategicznych, do których przypisano łącznie piętnaście celów operacyjnych. Odnoszą się one do zdefiniowanych potrzeb i wyzwań rozwojowych gminy a także deficytów we wszystkich obszarach funkcjonowania jednostki. W konsekwencji są one odzwierciedleniem pożądaných kierunków rozwojowych Gminy Poręba.

Na kolejnych stronach dokumentu wskazano poszczególne cele strategiczne oraz operacyjne wraz z charakterystyką przypisanych do nich kierunków działań.

I CEL STRATEGICZNY

WZROST KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI LOKALNEJ I POPRAWA WARUNKÓW INWESTYCYJNYCH

Cel operacyjny 1.1.

Rozwijanie lokalnej infrastruktury i adaptacja terenów przemysłowych na funkcje usługowe i społeczne

Kierunki działań:

- Tworzenie przestrzeni dla nowych przedsiębiorstw, zwłaszcza w sektorze usług

W celu zainicjowania rozwoju gospodarczego istotnym jest udostępnienie przestrzeni na potrzeby rozwoju funkcji usługowych. Kluczowe działania powinny obejmować identyfikację dostępnych lokalizacji, które mogą zostać wykorzystane i zagospodarowane pod tę funkcję, ale również ich odpowiednie przygotowanie (tj. wyposażenia w niezbędne media i z zapewnioną dostępnością komunikacyjną). Takie inicjatywy powinny przyczynić się do tworzenia nowych miejsc pracy, ożywienia lokalnej gospodarki oraz zwiększenia konkurencyjności gminy. Kierunek obejmuje przede wszystkim udostępnianie terenów pod nowe pojedyncze inwestycje z branży usługowej.

- Adaptowanie istniejących budynków gminnych (w tym remonty) w celu tworzenia przestrzeni do rozwoju usług

Remonty i przekształcenia budynków gminnych są niezbędne, aby w mieście mogły powstać nowe przestrzenie sprzyjające rozwojowi lokalnych usług. Niniejszy kierunek rozwoju powinien obejmować przede wszystkim identyfikację obiektów, które mogą być przekształcone na przyjazne przestrzenie dla mieszkańców, a następnie zaplanowanie i wykonanie niezbędnych prac modernizacyjnych. Taka inicjatywa daje potencjał na rozwój w gminie brakujących dotychczas usług gastronomicznych czy rekreacyjnych, a także stworzenia miejsc integracji mieszkańców (w tym młodzieży) i spędzenia wolnego czasu.

- Modernizacja dawnego biurowca FUM oraz innych obiektów funkcjonowania dawnych zakładów wraz z przekształceniem ich w wielofunkcyjne przestrzenie dla biznesu, kultury, usług i mieszkalnictwa

W ramach kierunku planowane są działania mające na celu adaptację i dostosowanie terenów pozakładowych/poprzemysłowych do rozwoju wszelkiego rodzaju usług, przedsiębiorczości, działalności kulturalnej i społecznej oraz mieszkalnictwa. Kluczowym elementem będzie przygotowanie infrastruktury towarzyszącej, w tym budowa dróg dojazdowych, uzbrojenie terenów w niezbędne media oraz zapewnienie odpowiednich warunków do rozwoju funkcji usługowych, biznesowych i społecznych. Istotnym aspektem będzie także promocja tych terenów jako nowoczesnych, wielofunkcyjnych przestrzeni

sprzyjających różnorodnym formom działalności, ze szczególnym uwzględnieniem sektora usług.

Cel operacyjny 1.2.

Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości

Kierunki działań:

- Wspieranie przedsiębiorców poprzez uproszczenia administracyjne dla nowo powstających biznesów i doradztwo finansowe

Działania wspierające przedsiębiorców powinny koncentrować się przede wszystkim na uproszczeniach administracyjnych dla nowopowstających biznesów oraz oferowaniu profesjonalnego doradztwa w zakresie pozyskiwania środków finansowych na ich rozwój (dostęp do informacji o możliwych dotacjach, funduszach unijnych oraz innych źródłach wsparcia finansowego).

- Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze usług czasu wolnego oraz gastronomii

Z uwagi na rosnące potrzeby mieszkańców w zakresie usług czasu wolnego i gastronomii kluczowe jest podjęcie działań na rzecz tworzenia programów wsparcia dla tego typu przedsięwzięć. Może odbywać się to m.in. przez wprowadzenie dotacji czy oferowania preferencyjnych warunków wynajmu lokali dla przedsiębiorców oferujących usługi w tej dziedzinie.

- Organizowanie szkoleń i warsztatów dla mieszkańców z zakresu przedsiębiorczości

Kluczowe działania w obszarze rozwoju przedsiębiorczości powinny obejmować oferowanie programów edukacyjnych, dostarczających praktycznej wiedzy dotyczącej prowadzenia własnego biznesu, zarządzania finansami, marketingu oraz innowacji. Aby programy dla mieszkańców były jak najbardziej dostosowane do potrzeb lokalnej społeczności warto podjąć współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami, ekspertami oraz instytucjami edukacyjnymi. Działania takie mają na celu podniesienie kompetencji mieszkańców, ale również pobudzenie aktywności gospodarczej w regionie, sprzyjającej rozwojowi lokalnych firm.

- Podnoszenie kwalifikacji mieszkańców poprzez organizację programów szkoleniowych i kursów dostosowanych do potrzeb lokalnego rynku pracy

Niniejszy kierunek rozwoju powinien obejmować współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami, instytucjami edukacyjnymi oraz organizacjami pozarządowymi w celu identyfikacji najbardziej poszukiwanych umiejętności i zawodów na lokalnym rynku pracy. W tym zakresie gmina może oferować różnorodne programy takie jak kursy zawodowe, szkolenia z zakresu umiejętności miękkich, języków obcych czy obsługi nowoczesnych technologii.

- Promocja gminy jako miejsca atrakcyjnego dla inwestycji w obszarze usług i mieszkalnictwa

Dążąc do wzrostu gospodarczego i stworzenia nowych, atrakcyjnych dla mieszkańców miejsc pracy Gmina Poręba powinna skoncentrować się na promocji swojego obszaru jako miejsca atrakcyjnego dla inwestycji w obszarze usług i mieszkalnictwa. W tym zakresie warto rozważyć opracowanie strategii marketingowej, która podkreśli lokalne atuty, m.in. takie jak korzystana lokalizacja, dostęp do infrastruktury i inne.

II CEL STRATEGICZNY

ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE PRZESTRZENIĄ I POPRAWA ESTETYKI MIASTA

Cel operacyjny 2.1.

Zwiększenie dostępności komunikacyjnej i poprawa jakości infrastruktury miejskiej

Kierunki działań:

- Remontowanie i przebudowa zniszczonych dróg

Remonty powinny obejmować zarówno poprawę jakości nawierzchni, ale również modernizację infrastruktury towarzyszącej, takiej jak oświetlenie, chodniki czy oznakowanie. W ramach działań w szczególności należy uwzględnić centrum miasta oraz peryferyjne obszary gminy.

- Podejmowanie działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa na drogach i przejściach dla pieszych

W ramach działań w tym zakresie zaleca się wprowadzanie rozwiązań mających na celu spowalnianie ruchu na drogach o zwiększonym natężeniu a także modernizację istniejących przejść dla pieszych. W miejscach newralgicznych warto rozważyć realizację wyniesionych przejść dla pieszych, które zwiększą widoczność i poprawią bezpieczeństwo pieszych. Działania powinny obejmować również współpracę z lokalnymi organizacjami oraz mieszkańcami, co pozwoli na identyfikację najbardziej niebezpiecznych miejsc.

- Poprawa funkcjonowania transportu publicznego

Poprawa funkcjonowania transportu publicznego w gminie powinna być poprzedzona analizą potrzeb mieszkańców i optymalizacją siatki połączeń autobusowych, aby lepiej odpowiadać oczekiwaniom społeczności. Rekomenduje się również podejmowanie inwestycji w infrastrukturę, m.in. modernizacja przystanków (lub budowa nowych). Ważną kwestią jest również integracja transportu publicznego autobusowego i kolejowego, m.in. poprzez dostosowanie odpowiednio rozkładów jazdy, czy też wprowadzenie systemów *park&ride* oraz *bike&ride* w pobliżu dworca kolejowego, zwiększając tym samym dostępność transportu dla mieszkańców. W ramach niniejszego kierunku rozwoju rekomendowana jest również kontynuacja programu komunikacji zbiorowej bez opłat dla pasażerów na terenie gminy, co przyczyni się do zachęcania mieszkańców do korzystania z tej formy transportu, redukując tym samym natężenie ruchu samochodowego i poprawiając jakość powietrza.

- Rozwijanie infrastruktury pieszej i rowerowej

Działania powinny obejmować przede wszystkim budowę ścieżek rowerowych i nowych ciągów pieszych a także inwestycje w infrastrukturę dla pieszych i rowerzystów, m.in. stacje naprawy rowerów, parkingi i stojaki rowerowe. W ramach kierunku działania należy

uwzględnić również modernizację istniejącej infrastruktury pieszej i rowerowej będącej w złym stanie technicznym.

Cel operacyjny 2.2.

Tworzenie i modernizacja przestrzeni publicznych dla integracji społecznej

Kierunki działań:

- Tworzenie wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych, sprzyjających spotkaniom i integracji mieszkańców

Gmina powinna zainwestować w rozwój wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych, takich jak parki, place miejskie, skwery i centra aktywności lokalnej, które służyć będą jako miejsca spotkań, rekreacji i organizacji wydarzeń kulturalnych. Istotne jest m.in. wykorzystanie terenów nadwodnych, dających możliwość utworzenia promenady, plaży miejskiej, stref piknikowych oraz aktywności sportowo-rekreacyjnych takich jak kajakarstwo czy spacerowanie wzdłuż brzegu. Dodatkowo, stworzenie lokalnych centrów aktywności z salami spotkań, organizowanie wydarzeń społecznych oraz inicjatyw integracyjnych (np. festyny, warsztaty, zajęcia dla różnych grup wiekowych) będzie sprzyjało budowaniu więzi między mieszkańcami i aktywizacji społeczności lokalnej. Ważne będzie również zapewnienie spójności między przestrzeniami publicznymi oraz stworzenie łatwych połączeń między nimi, co umożliwi ich efektywne wykorzystanie przez mieszkańców.

- Modernizacja i uzupełnienie infrastruktury miejskiej

Gmina powinna skupić się również na poprawie infrastruktury w istniejących przestrzeniach publicznych (park miejski, ciągi komunikacyjne, tereny rekreacyjne itp.). Gmina powinna podejmować bieżącą wymianę zużytych elementów małej architektury (np. ławek, koszy na odpady, urządzeń wyposażenia placów zabaw) w kluczowych lokalizacjach, w celu poprawy komfortu życia mieszkańców oraz zapewnienia miejsc do odpoczynku dla wszystkich grup wiekowych, w tym seniorów i rodzin z dziećmi. W ramach istniejących placów zabaw zakłada się doposażenie i modernizację zgodnie z bieżącymi potrzebami. Montaż energooszczędnego oświetlenia wzdłuż ciągów komunikacyjnych, w parkach, przy placach zabaw oraz innych miejscach o wysokiej aktywności społecznej wpłynie na zwiększenie bezpieczeństwa i poprawę estetykę przestrzeni miejskiej. Jako element poprawy bezpieczeństwa oraz ograniczenia aktów wandalizmu i dewastacji mienia komunalnego zakłada się również rozwój systemu monitoringu wizyjnego w przestrzeniach publicznych.

- Adaptacja terenu dawnego odkrytego basenu miejskiego na nowoczesną przestrzeń rekreacyjno-kulturalną

Niewykorzystany teren dawnego odkrytego basenu miejskiego powinien zostać przekształcony w nowoczesną przestrzeń rekreacyjno-kulturalną dostosowaną do potrzeb mieszkańców. Należy rozważyć różnorodne funkcje tego terenu, zarówno takie jak stworzenie parku wodnego i miejskiej plaży, ale również inne takie jak utworzenie stref piknikowych.

- Dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami

Działania w ramach niniejszego kierunku rozwoju powinny obejmować identyfikację i likwidowanie barier architektonicznych i niedogodności w istniejącej infrastrukturze miejskiej,

takiej jak chodniki, przejścia dla pieszych, budynki użyteczności publicznej oraz tereny rekreacyjne.

Cel operacyjny 2.3.

Podniesienie estetyki i atrakcyjności otoczenia centrum oraz miejsc kluczowych dla miasta

Kierunki działań:

- Modernizacja istniejących przestrzeni publicznych, takich jak parki, place i ulice w celu zwiększenia ich atrakcyjności i funkcjonalności

Działania gminy powinny skupiać się na renowacji infrastruktury miejskiej, m.in. remontów nawierzchni, instalacji nowoczesnego oświetlenia, wymiany zużytych obiektów małej architektury (np. ławki, kosze na odpady, kosze na psie odchody). W istniejących przestrzeniach publicznych gmina powinna dążyć do zastąpienia tradycyjnych koszy na odpady koszami umożliwiającymi ich segregację. Działania mogą również obejmować prace porządkowe dotyczące zieleni (nowe nasadzania, pielęgnacja istniejącej roślinności itp.) a także wydzielanie miejsc do rekreacji takich jak: ścieżki spacerowe i rowerowe, miejsca piknikowania itp.

- Tworzenie zielonych stref w centrum

Kierunek rozwoju dotyczy zagospodarowania niewielkich, dostępnych przestrzeni na tereny zieleni, które mogą pełnić funkcję miejsc odpoczynku i rekreacji, a także stanowić enklawy bioróżnorodności w centrum Poręby. Strefy zieleni miejskiej mogą obejmować zarówno sieć parków kieszonkowych, ogrodów miejskich jak i uzupełnienie zieleni przyulicznej.

- Odnowienie zaniedbanych miejsc oraz obiektów w złym stanie technicznym

Obejmuje działania mające na celu podniesienie estetyki centrum miasta, zwiększenie atrakcyjności i poprawę jakości przestrzeni publicznych. Odnowienie przestrzeni może obejmować prace remontowe, modernizację elewacji, naprawę infrastruktury technicznej oraz renowację terenów wokół obiektów, pozwalając na adaptację tych miejsc na funkcje społeczne i użytkowe.

W ramach odnowienia zaniedbanych miejsc i obiektów warto zwrócić szczególną uwagę na amfiteatr, funkcjonujący obecnie jako przestrzeń związana z niekorzystnymi zjawiskami społecznymi. Renowacja amfiteatru mogłaby obejmować zarówno prace techniczne, ale również organizacyjne tj. nadanie nowej funkcji poprzez organizację wydarzeń kulturalnych, koncertów, festynów i spotkań społecznych. Kompleksowej renowacji wymaga również wieża gichtowa, będąca istotnym elementem lokalnego dziedzictwa przemysłowego.

- Podejmowanie działań konserwatorskich, remontowych i adaptacyjnych przy zabytkach

Działania mogą obejmować zarówno szczegółowe inwentaryzacje zabytków (m.in. w celu zidentyfikowania pilnych prac konserwatorskich) jak i inwestycje mające na celu poprawę stanu obiektu, lub jego zabezpieczenie.

W ramach omawianego kierunku rozwoju gmina powinna skupić się również na poszukiwaniu funduszy zewnętrznych na konserwację i rewitalizację zabytków, współpracując

z instytucjami zajmującymi się ochroną dziedzictwa kulturowego. Istotną rolę w działaniach konserwatorskich odgrywa również edukacja mieszkańców na temat wartości lokalnych zabytków i ich roli w kształtowaniu lokalnej tożsamości kulturowej.

- Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności wieży gichtowej jako symbolu gminy i kluczowego elementu dziedzictwa przemysłowego

Wieża, będąca zabytkiem techniki i integralną częścią herbu miasta, odzwierciedla gminne tradycje przemysłowe. Niniejszy kierunek rozwoju ma na celu wzmocnienie roli wieży gichtowej jako „wizytówki” gminy, przy jednoczesnym dbaniu o zachowanie jej wartości historycznych, architektonicznych i kulturowych, a także promowanie jej wśród mieszkańców oraz turystów jako wyjątkowego miejsca o znaczeniu regionalnym.

- Przystosowanie wybranych przestrzeni miejskich na cele edukacyjne i turystyczne

Działania przyczynią się do zwiększenia atrakcyjności gminy oraz promowania lokalnego dziedzictwa. Rekomendowaną inwestycją jest adaptacja kanału pod wieżą gichtową na rzecz rozwoju geoturystyki, z uwzględnieniem umożliwienia bezpiecznego zwiedzania zachowanych tam form krasowych.

Cel operacyjny 2.4.

Uporządkowanie kwestii z zakresu planowania przestrzennego

Kierunki działań:

- Opracowanie Planu Ogólnego

Opracowanie planu ogólnego określi lokalizację oraz przeznaczenie różnych stref, uwzględniając aspekty handlowe, kulturalne, usługowe i rekreacyjne. Tym samym będzie miało wpływ na zdefiniowanie obszaru centrum miasta.

- Ujednolicenie i estetyzacja przestrzeni publicznych

Działania mogą obejmować podejmowanie inicjatyw mających na celu stworzenie wytycznych do projektowania przestrzeni publicznych w centrum Poręby – np. katalogu obiektów małej architektury dla przestrzeni publicznych, ujednolicający formę, styl, kolorystykę i rodzaj materiałów.

III CEL STRATEGICZNY

ZRÓWNOWAŻONA OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

Cel operacyjny 3.1.

Usprawnienie zarządzania gospodarką odpadami i gospodarką wodno-kanalizacyjną

Kierunki działań:

- Zwiększanie efektywności gospodarki wodno-ściekowej

Działania na rzecz zwiększenia efektywności gospodarki wodno-ściekowej powinny uwzględniać modernizację i rozbudowę systemów wodociągowych i kanalizacyjnych (zarówno w zakresie sieci kanalizacji sanitarnej jak i deszczowej). W celu zapewnienia mieszkańcom dostępu do odpowiedniej jakości wody pitnej, gmina powinna skupić się również na działaniach mających na celu zabezpieczenie i modernizację ujęć wód.

- Zrównoważone zarządzanie zasobami wodnymi w zlewni, ochrona przeciwpowodziowa i przeciwdziałanie skutkom suszy

Wśród rekomendowanych działań powinno uwzględnić się przede wszystkim opracowanie miejskiego planu adaptacji miasta do zmian klimatu, a następnie wdrażanie jego założeń. Gmina powinna skupić się na rozwoju systemu błękitno-zielonej infrastruktury. W kwestii retencjonowania wód opadowych zakłada się tworzenie nowych terenów zieleni (np. parków kieszonkowych, łąk kwietnych, zadrzewień przydrożnych), ogrodów deszczowych, stawów i niecek chłonnych, zielonych ścian i dachów, montażu zbiorników do gromadzenia wody deszczowej, czy też stosowanie w przestrzeniach publicznych nawierzchni przepuszczalnych lub półprzepuszczalnych.

- Wdrażanie rozwiązań z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ)

W ramach niniejszego kierunku rozwoju gmina powinna wdrażać rozwiązania z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ), co przyczyni się do efektywnego zarządzania zasobami i minimalizacji ilości generowanych odpadów. Kluczowym działaniem w tym procesie będzie edukacja mieszkańców na temat zasad GOZ, w celu zwiększenia ich świadomości i zaangażowania a działania na rzecz zrównoważonego rozwoju gminy.

- Modernizacja i dostosowywanie do bieżących potrzeb obiektów służących prowadzeniu gospodarki odpadami (np. PSZOK)

Mając na uwadze ochronę środowiska oraz podniesienie jakości życia mieszkańców gmina powinna podejmować działania na rzecz zwiększania efektywności segregacji i recyklingu odpadów. Można to osiągnąć m.in. poprzez modernizację PSZOK – zwiększanie jego dostępności, pojemności, rozbudowę infrastruktury czy też wprowadzenie nowoczesnych technologii].

- Strategiczne zarządzanie czystością i porządkiem w gminie

Gmina powinna koncentrować się na inwentaryzacji i usuwaniu wyrobów zawierających azbest a także na oczyszczaniu terenów nielegalnego gromadzenia odpadów. Rekomendowanym działaniem jest wdrożenie systematycznego i kompleksowego programu obejmującego inwentaryzację zaśmieconych terenów, usystematyzowane działania porządkowe oraz zaangażowanie mieszkańców i organizacji pozarządowych w akcje sprzątania. Wprowadzenie monitoringu i egzekwowania przepisów dotyczących porządku publicznego oraz wdrożenie systemu zgłaszania nielegalnych wysypisk odpadów pozwoli utrzymać długotrwały efekt działań oczyszczających.

Wdrażanie niniejszego kierunku rozwoju powinno również koncentrować się na zarządzaniu infrastrukturą odpadową w przestrzeniach miejskich. Rekomendowanym działaniem w obszarach o wysokiej aktywności mieszkańców jest wymiana koszy na odpady na modele umożliwiające segregację, co przyczyni się do poprawy gospodarowania odpadami w mieście.

- Optymalizacja gospodarki odpadami poprzez współpracę regionalną i lokalne rozwiązania

W obliczu braku własnego składowiska, gmina powinna dążyć do zawarcia międzygminnych porozumień o współpracy w zakresie gospodarowania odpadami, co umożliwi obniżenie kosztów wywozu odpadów. Dialog z sąsiednimi gminami powinien uwzględniać zwłaszcza te, które już prowadzą sprawnie funkcjonujący system gospodarowania odpadami oraz dysponują odpowiednią infrastrukturą (np. składowisko odpadów, sortownia) i mogą zaoferować współpracę w zakresie wspólnej obsługi. Na etapie strategicznym zakłada się przede wszystkim przygotowanie projektu porozumienia o współpracę z sąsiednimi gminami, w którym określone będą szczegóły współpracy, takie jak podział kosztów i odpowiedzialności oraz zakres usług i terminy.

Dodatkowo, warto podjąć działania na rzecz rozwinięcia lokalnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) oraz edukowania mieszkańców o metodach ograniczania produkcji odpadów i promowanie kompostowania na poziomie gospodarstw domowych, co zmniejszy ilość odpadów wywożonych do odległych miejsc.

Cel operacyjny 3.2.

Poprawa jakości powietrza i wdrażanie przyjaznych środowisku rozwiązań energetycznych

Kierunki działań:

- Rozwijanie zrównoważonej infrastruktury energetycznej, w tym OZE

W ramach dążenia do zwiększenia efektywności energetycznej i minimalizowania negatywnego wpływu niskiej emisji na jakość powietrza atmosferycznego, rekomenduje się inwestowanie w odnawialne źródła energii (OZE), m.in. panele fotowoltaiczne czy pompy ciepła. Zakłada się również tworzenie programów wsparcia dla mieszkańców, mających na celu ułatwienie wymiany tradycyjnych źródeł ciepła na rozwiązania neutralne dla środowiska.

- Poprawianie standardów energetycznych budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych

Kierunek rozwoju dotyczy przede wszystkim prowadzenia działań termomodernizacyjnych istniejących obiektów.

- Zabezpieczenie terenu pod nasadzenia zieleni izolacyjnej w ramach dokumentów planistycznych

W ramach działań mających na celu poprawę jakości powietrza, gmina powinna uwzględnić w planach zagospodarowania przestrzennego (plan ogólny, MPZP) tereny przeznaczone pod nasadzenia roślinności izolacyjnej jako stref buforowych od miejsc szczególnie uciążliwych. Przeznaczenie terenu pod zielen izolacyjną powinno dotyczyć w szczególności obszarów w pobliżu granicy z gminą Zawiercie. Tego typu nasadzenia pełnią funkcję naturalnych barier, które mogą ograniczyć nieprzyjemne zapachy pochodzące ze składowiska odpadów przenikające do pobliskich osiedli.

Cel operacyjny 3.3.

Ochrona terenów przyrodniczych i rozwój bioróżnorodności

Kierunki działań:

- Wspieranie działań na rzecz ochrony obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, w tym zbiorników wodnych, lasów i korytarzy ekologicznych

Obejmuje kompleksowe działania mające na celu zachowanie i poprawę stanu lokalnych ekosystemów, w tym lasów, rzeki Czarnej Przemszy oraz stawy Poręba I i Poręba II. Kierunek rozwoju uwzględnia zarówno działania dotyczące prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej jak i działania na rzecz poprawy jakości wody w zbiornikach wodnych. Inicjatywy w powyższym zakresie mogą obejmować również edukację mieszkańców w kwestii odpowiedzialnego korzystania z zasobów środowiska.

- Tworzenie nowych oraz poprawa jakości istniejących terenów zieleni

Gmina powinna dążyć do projektowania i realizacji nowych parków, skwerów, alejek oraz zielonych stref relaksu, które będą sprzyjać jednocześnie wypoczynkowi, integracji społecznej i wzmacnianiu lokalnej bioróżnorodności. Równocześnie istotne jest przeprowadzanie renowacji już istniejących terenów zieleni poprzez pielęgnację drzew, krzewów i kwiatów, usuwanie inwazyjnych gatunków oraz instalację elementów małej architektury, takich jak ławki, oświetlenie. Planowane działania powinny również uwzględniać wykorzystanie roślin lokalnych i rodzimych, co sprzyja zachowaniu naturalnego charakteru obszarów zielonych oraz poprawia ich estetykę i funkcjonalność. Warto również angażować społeczność lokalną w proces planowania i pielęgnacji terenów zieleni, co może przyczynić się do większej identyfikacji mieszkańców z ich otoczeniem oraz wzmacniać poczucie odpowiedzialności za ich stan.

Cel operacyjny 3.4.**Edukacja prośrodowiskowa i zaangażowanie mieszkańców***Kierunki działań:*

- Prowadzenie programów edukacji prośrodowiskowej

Działania w tym zakresie powinny sprzyjać zwiększaniu świadomości prośrodowiskowej mieszkańców gminy a także promować odpowiedzialne postawy w codziennym życiu. Gmina może realizować niniejszy kierunek rozwoju poprzez organizację warsztatów, szkoleń i kampanii informacyjnych skierowanych do mieszkańców różnych grup wiekowych i zawodowych (przykładowo w szkołach mogą być to np. zajęcia i projektu ekologiczne). W ramach dostarczania materiałów edukacyjnych oraz organizowania wydarzeń mających na celu wzmacnianie odpowiedzialności lokalnej społeczności za środowisko naturalne warto podejmować współpracę z lokalnymi organizacjami samorządowymi i ośrodkami naukowymi.

- Angażowanie mieszkańców w działania związane z ochroną środowiska, w tym ochronę zasobów środowiska i przestrzeni publicznej

Gmina może realizować kierunek działania poprzez inicjatywy związane z organizacją wydarzeń, wspólnych akcji np. sprzątania miasta, sadzenia drzew, tworzenia zielonych stref w mieście czy też prowadzenie kampanii edukacyjnych na temat np. segregacji odpadów, oszczędzania wody czy ochrony zasobów naturalnych. Warto rozważyć stworzenie przestrzeni do zgłaszania przez mieszkańców własnych pomysłów i umożliwić im współudział w planowaniu działań, co zwiększy ich zaangażowanie i współodpowiedzialność za stan lokalnego środowiska.

IV CEL STRATEGICZNY

**WZMOCNIONY KAPITAŁ SPOŁECZNY
ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW****Cel operacyjny 4.1.****Zwiększanie atrakcyjności mieszkaniowej miasta***Kierunki działań:*

- Tworzenie warunków rozwoju infrastruktury mieszkaniowej

Stworzenie odpowiednich warunków do rozwoju infrastruktury mieszkaniowej obejmuje zarówno budowę nowych mieszkań, jak i modernizację istniejących terenów mieszkaniowych. Kluczowe jest zapewnienie dostępu do niezbędnych mediów, dróg, a także infrastruktury społecznej tj. żłobki, przedszkola, szkoły, placówki zdrowotne czy tereny rekreacyjne.

W zakres kierunku rozwoju wchodzi również poprawa jakości istniejącej infrastruktury mieszkaniowej z wprowadzaniem rozwiązań z zakresu ochrony środowiska. Kluczowym elementem, który może przyczynić się do zwiększenia dostępności mieszkań komunalnych w gminie jest renowacja istniejących pustostanów. Przemiana zaniedbanych budynków w funkcjonalne lokale mieszkalne pozwoli na efektywne zagospodarowanie przestrzeni oraz wsparcie osób potrzebujących. Należy mieć jednak na uwadze złożoność niniejszych działań ze względu na aspekty prawne związane z zarządzaniem nieruchomościami.

- Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych osiedli mieszkaniowych

Zwiększenie atrakcyjności osiedli mieszkaniowych można osiągnąć poprzez poprawę jakości i estetyki przestrzeni publicznych. Inwestycje w zieleń, oświetlenie, ławki oraz inne elementy małej architektury przyczynią się do stworzenia przyjaznej atmosfery oraz podniesienia komfortu życia mieszkańców.

- Promocja miasta jako atrakcyjnego miejsca do życia i pracy

W ramach kierunku działań gmina powinna podejmować działania mające na celu budowanie pozytywnego wizerunku miasta. Kluczowe w tym zakresie mogą być kampanie marketingowe i wydarzenia promocyjne, podkreślające potencjał lokalizacji, dostęp do usług, infrastruktury transportowej oraz dostępność oferty kulturalnej i rekreacyjnej.

Cel operacyjny 4.2.**Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych***Kierunki działań:*

- Wspieranie i rozwój lokalnych placówek oświatowych i ochrony zdrowia

Niniejszy kierunek działań umożliwia modernizację istniejących obiektów oraz podejmowanie działań na rzecz wsparcia w zakresie dalszego wzmacniania kompetencji personelu. Mając na uwadze poprawę standardów i zwiększenie dostępności zakłada się przede wszystkim remont placówek oraz obiektów im towarzyszących. Działania obejmować powinny również dążenie do zapewnienia dostępu do nowoczesnych technologii w placówkach oświatowych i medycznych (np. nowoczesny sprzęt, materiały dydaktyczne), co pozwoli podnieść standardy nauczania, opieki nad dziećmi i opieki zdrowotnej w gminie. Podejmowane działania mogą dotyczyć również programów doskonalenia zawodowego dla kadry pedagogicznej oraz personelu medycznego (np. kursy, szkolenia, warsztaty).

- Dostosowanie systemu pomocy społecznej do aktualnych wyzwań gminy

W ramach działań należy podejmować modernizację istniejących placówek świadczących usługi pomocy społecznej, obejmującą remonty oraz doposażenie w nowoczesny sprzęt i technologie. Zakłada się również kontynuację wsparcia dla kadr pomocy społecznej, aby na bieżąco dostosowywać ich kompetencje do aktualnych potrzeb społecznych. Działania mogą obejmować również opracowywanie i wdrażanie programów wsparcia dla osób w trudnej sytuacji życiowej (np. doradztwo zawodowe, pomoc psychologiczna, usługi asystenckie dla osób z ograniczoną sprawnością).

- Rozwój ekonomii społecznej

Wspieranie lokalnych inicjatyw w zakresie ekonomii społecznej, które angażują osoby wykluczone społecznie, w tym osoby długotrwale bezrobotne, osoby z niepełnosprawnościami oraz seniorów.

Cel operacyjny 4.3.**Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjnej oraz wzmacnianie aktywności społecznej mieszkańców***Kierunki działań:*

- Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu i rekreacji dla wszechstronnego rozwoju mieszkańców

Rekomendowane działania w niniejszym kierunku rozwoju obejmują modernizację istniejących obiektów, budowę nowych przestrzeni sportowych, rekreacyjnych i kulturowych a także rozwój oferty zajęć i wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i sportowych przeznaczonych dla różnych grup wiekowych mieszkańców.

- Wspieranie inicjatyw mających na celu zachowanie i upowszechnienie lokalnej historii, tradycji i kultury

Działania w ramach niniejszego kierunku rozwoju mogą obejmować finansowanie projektów badawczych, organizację wystaw, festiwali czy warsztatów, które przybliżą mieszkańcom i turystom lokalne dziedzictwo.

Warto również rozważyć rozwój inicjatyw, takich jak izba pamięci tradycji w ramach istniejących instytucji (np. Miejskiego Ośrodka Kultury), która umożliwi katalogowanie, dokumentowanie i promowanie historii oraz dziedzictwa przemysłowego Gminy Poręba.

- Kreowanie markowych wydarzeń kulturalnych wzmacniających tożsamość lokalną

Rekomendowanym kierunkiem działania jest wspieranie organizacji wydarzeń kulturalnych, które staną się rozpoznawalną marką gminy (np. Festiwal Prażonek) i przyczynią się do budowania tożsamości oraz identyfikacji kulturowej mieszkańców.

- Wspieranie inicjatyw społecznych i obywatelskich

Działania w tym zakresie mogą obejmować zarówno programy wsparcia finansowego, doradztwo w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, organizację szkoleń jak i promocję działalności lokalnych organizacji pozarządowych NGO's. Aby zachęcić mieszkańców do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej zaleca się podejmowanie działań na rzecz promowania aktywności społecznej wśród wszystkich grup wiekowych i społecznych (m.in. poprzez organizację wydarzeń, warsztatów itp.).

Cel operacyjny 4.4.

Poprawa zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców

Kierunki działań:

- Doposażenie służb porządkowych, tj. działających na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego

Działania realizowane w ramach niniejszego kierunku rozwoju mogą obejmować m.in. zakup nowoczesnego sprzętu, pojazdów oraz środków ochrony osobistej, co zwiększy efektywność i szybkość działania tych służb w sytuacjach kryzysowych. Wsparcie to powinno również uwzględniać modernizację infrastruktury i zapewnienie dostępu do szkoleń podnoszących kwalifikacje, co w dłuższej perspektywie podniesie poziom bezpieczeństwa mieszkańców i poprawi jakość działań interwencyjnych.

- Zwiększenie dostępności oraz poprawa bezpieczeństwa przestrzeni miejskich i obiektów użyteczności publicznej

Rekomenduje się dostosowanie przestrzeni miejskich (m.in. chodników, przejść dla pieszych, przystanków, placów zabaw oraz innych obiektów i terenów), do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Takie działania zwiększą komfort i równość w dostępie do usług publicznych, tworząc bardziej przyjazne otoczenia dla wszystkich mieszkańców. Niezbędna jest również modernizacja obiektów użyteczności publicznej, w zakresie zapewnienia pełnej dostępności dla wszystkich mieszkańców.

Ważnym elementem niniejszego kierunku rozwoju jest także rozbudowa oświetlenia miejskiego, szczególnie w miejscach, gdzie oświetlenie jest niewystarczające lub nie występuje w ogóle. Poprawa widoczności po zmroku zwiększy bezpieczeństwo mieszkańców, a także zachęci do korzystania z przestrzeni publicznych.

- Promowanie bezpieczeństwa i zdrowego stylu życia

W ramach kierunku rozwoju możliwa jest realizacja wszelkich działań na rzecz zwiększania świadomości mieszkańców na temat bezpieczeństwa i programów profilaktyki zdrowia. Kampanie te mogą obejmować informacje o bezpiecznym zachowaniu w przestrzeni publicznej, zasadach pierwszej pomocy, a także o sposobach zapobiegania zagrożeniom. Równocześnie warto promować zdrowy, aktywny styl życia, organizując wydarzenia sportowe, warsztaty zdrowego odżywiania i spotkania edukacyjne, które wzmocnią nawyki prozdrowotne i zwiększą dbałość o kondycję fizyczną i psychiczną mieszkańców.

Cel operacyjny 4.5.

Efektywne zarządzanie gminą

Kierunki działań:

- Wzmacnianie umiejętności i kompetencji pracowników administracji publicznej

Działania realizowane w ramach niniejszego kierunku rozwoju stanowią kluczowy element podnoszenia jakości usług publicznych oraz efektywności działań gminy. Dotyczyć powinny przede wszystkim wprowadzania systematycznych programów szkoleniowych dla pracowników administracji publicznej, obejmujących m.in. aktualizację wiedzy na temat przepisów prawnych, rozwijanie kompetencji interpersonalnych oraz umiejętności zarządzania projektami itp.

- Usprawnianie procesów administracyjnych

Działania obejmują przede wszystkim wprowadzenie i rozwijanie narzędzi cyfrowych, takich jak e-usługi, platformy komunikacji z mieszkańcami czy systemy zarządzania danymi. Narzędzia takie mogą zwiększyć efektywność pracy administracji, uprościć procesy oraz poprawić dostępność informacji dla mieszkańców gminy.

- Aktywne pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na realizację projektów związanych z rozwojem gminy

Działania w tym zakresie powinny obejmować aplikowanie o granty, dotacje oraz inne formy wsparcia finansowego z krajowych i unijnych źródeł. Ważne jest, aby w dalszym ciągu wspierać funkcjonujący w gminie Referat Środków Pomocowych i Rozwoju, zapewniając pracownikom dostęp do szkoleń oraz materiałów wspierających proces identyfikacji dostępnych źródeł finansowania i przygotowywania projektów. Dzięki temu referat będzie w stanie skutecznie odpowiadać na zmieniające się potrzeby rozwojowe gminy oraz dostosować projekty do aktualnych priorytetów i wymagań programów wsparcia.

- Rozwijanie partycypacji społecznej w procesie wdrażania polityki rozwoju gminy

Angażowanie społeczności w podejmowanie decyzji sprzyja większej przejrzystości działań gminy oraz buduje zaufanie między mieszkańcami a administracją. Kluczowym działaniem jest stworzenie mechanizmów umożliwiających mieszkańcom wyrażanie swoich opinii, pomysłów i potrzeb, np. poprzez organizację konsultacji społecznych, warsztatów czy sesji tematycznych.

Kluczowym elementem realizacji niniejszego kierunku działania jest również opracowanie efektywnych narzędzi komunikacji, które umożliwią dotarcie do mieszkańców wszystkich grup wiekowych. Zaleca się zidentyfikowanie i wdrożenie zróżnicowanych kanałów komunikacji, dostosowanych do potrzeb poszczególnych grup.

- Wzmocnienie marki terytorialnej opartej na zabytku techniki – wieży gichtowej

Założeniem kierunku rozwoju jest wzmocnienie marki terytorialnej Gminy Poręba, koncentrując się na wieży gichtowej, która stanowi nie tylko symbol miasta, ale również istotny element jego dziedzictwa technicznego. Uznanie wieży gichtowej za centralny punkt promocji gminy pozwoli na lepsze zakotwiczenie Poręby w świadomości mieszkańców oraz turystów.

W ramach działań promocyjnych rekomenduje się intensyfikację działań mających na celu przybliżenie historii i znaczenia wieży gichtowej. Działania powinny obejmować organizację wydarzeń kulturalnych (tj. festiwale, dni otwarte, wystawy) które będą miały na celu edukację mieszkańców i turystów o lokalnym dziedzictwie przemysłowym, a także opracowanie materiałów promocyjnych i kampanii w mediach społecznościowych, podkreślających unikalność wieży wyciągowej jako atrakcji turystycznej. W tworzeniu programów edukacyjnych i projektów, integrujących społeczność wokół zabytku rekomenduje się współpracę z lokalnymi instytucjami kultury oraz szkołami.

Poniżej zamieszczono wykaz zadań wskazanych przez Urząd Miasta Poręba rekomendowanych do realizacji w ramach **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035**. Na podstawie określonych w Strategii celów i kierunków rozwoju możliwe jest także podejmowanie innych nowych zadań, nie ujętych w tabeli.

WYKAZ ZADAŃ WSKAZANYCH PRZEZ UM PORĘBA REKOMENDOWANYCH DO REALIZACJI W RAMACH STRATEGII ROZWOJU MIASTA PORĘBA 2035

Tabela 5. Wykaz zadań wskazanych przez Urząd Miasta Poręba do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Miasta Poręba 2035

Lp.	Działanie	Nazwa celu strategicznego, celu operacyjnego i kierunku rozwoju wskazanego w Strategii	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Szacunkowy koszt zadania
01	Odbudowa bioróżnorodności zbiornika wodnego oraz działania proekologiczne w Porębie	<u>Cel strategiczny:</u> 3. ZRÓWNOWAŻONA OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU <u>Cel operacyjny:</u> 3.3. Ochrona terenów przyrodniczych i rozwój bioróżnorodności <u>Kierunek działań:</u> Wspieranie działań na rzecz ochrony obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, w tym zbiorników wodnych, lasów i korytarzy ekologicznych	Gmina Poręba	2024-2025	3 000 000,00 zł
02	Odbudowa i remont Wieży Gichtowej w Porębie	<u>Cel strategiczny:</u> 2. ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE PRZESTRZENIĄ I POPRAWA ESTETYKI MIASTA <u>Cel operacyjny:</u> 2.3. Podniesienie estetyki i atrakcyjności otoczenia centrum oraz miejsc kluczowych dla miasta <u>Kierunki działań:</u> Odnowienie zaniedbanych miejsc oraz obiektów w złym stanie technicznym – Podejmowanie działań konserwatorskich i remontowych i adaptacyjnych przy zabytkach Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności wieży gichtowej jako symbolu gminy i kluczowego elementu dziedzictwa przemysłowego	Gmina Poręba	2024-2025	766 924,78 zł
03	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych w Porębie	<u>Cel strategiczny:</u> 3. ZRÓWNOWAŻONA OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU <u>Cel operacyjny:</u> 3.2. Poprawa jakości powietrza i wdrażanie przyjaznych środowisku energetycznych <u>Kierunek działań:</u> -Poprawianie standardów energetycznych budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych	Gmina Poręba	2025	3 400 000,00 zł
04	Rozwój energetyki rozproszonej opartej o OZE w Porębie	<u>Cel strategiczny:</u> 3. ZRÓWNOWAŻONA OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU <u>Cel operacyjny:</u> 3.2. Poprawa jakości powietrza i wdrażanie przyjaznych środowisku rozwiązań energetycznych <u>Kierunek działań:</u> – Rozwijanie zrównoważonej infrastruktury energetycznej, w tym OZE	Gmina Poręba	III kwartał 2025	1 187 999,99 zł
05	Poprawa efektywności energetycznej budynków	<u>Cel strategiczny:</u>	Gmina Poręba	2025-2026	3 000 000,00 zł

Lp.	Działanie	Nazwa celu strategicznego, celu operacyjnego i kierunku rozwoju wskazanego w Strategii	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Szacunkowy koszt zadania
	użyteczności publicznej w Porębie - Etap 1	3. ZRÓWNOWAŻONA OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU <u>Cel operacyjny:</u> 3.2. Poprawa jakości powietrza i wdrażanie przyjaznych środowisku rozwiązań energetycznych <u>Kierunek działań:</u> - Poprawianie standardów energetycznych budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych			
06	Przebudowa drogi gminnej – ulica Wolności w Porębie	<u>Cel strategiczny:</u> 2. ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE PRZESTRZENIĄ I POPRAWA ESTETYKI MIASTA <u>Cel operacyjny:</u> 2.1. Zwiększanie dostępności komunikacyjnej i poprawa jakości infrastruktury miejskiej <u>Kierunek działań:</u> - Remontowanie i przebudowa zniszczonych dróg realizowanie nowych odcinków połączeń komunikacyjnych	Gmina Poręba	04.2025-12.2026	4 630 000,00 zł
07	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w ulicy Roździeńskiego, Wiejskiej i Wojska Polskiego w Porębie	<u>Cel strategiczny:</u> 3. ZRÓWNOWAŻONA OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU <u>Cel operacyjny:</u> 3.1. Usprawnienie zarządzania gospodarką odpadami i gospodarką wodno-kanalizacyjną <u>Kierunek działań:</u> Zwiększanie efektywności gospodarki wodno-ściekowej	Gmina Poręba	2025-2026	7 900 000,00 zł
08	Błękitno-zielona infrastruktura w Porębie (parki kieszonkowe, ogrody deszczowe, mobilna stacja naprawcza dla rowerów, nasadzenia, zbiorniki na deszczówkę, wodny plac zabaw)	<u>Cel strategiczny:</u> 2. ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE PRZESTRZENIĄ I POPRAWA ESTETYKI MIASTA <u>Cel operacyjny:</u> 2.3. Podniesienie estetyki i atrakcyjności otoczenia centrum oraz miejsc kluczowych dla miasta <u>Kierunki działań:</u> Tworzenie zielonych stref w centrum Modernizacja istniejących przestrzeni publicznych, takich jak parki, place i ulice w celu zwiększenia ich atrakcyjności i funkcjonalności <u>Cel strategiczny:</u> 3. ZRÓWNOWAŻONA OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU <u>Cel operacyjny:</u> 3.1. Usprawnienie zarządzania gospodarką odpadami i gospodarką wodno-kanalizacyjną <u>Kierunek działań:</u> Zrównoważone zarządzanie zasobami wodnymi w zlewni, ochrona przeciwpowodziowa i przeciwdziałania skutkom suszy oraz <u>Cel operacyjny:</u> 3.3. Ochrona terenów przyrodniczych i rozwój bioróżnorodności <u>Kierunek działań:</u> Tworzenie nowych oraz poprawa jakości istniejących terenów zieleni	Gmina Poręba	03.2025-06.2026	196 304,00 zł

Lp.	Działanie	Nazwa celu strategicznego, celu operacyjnego i kierunku rozwoju wskazanego w Strategii	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Szacunkowy koszt zadania
		<u>Cel strategiczny:</u> 4. WZMOCNIONY KAPITAŁ SPOŁECZNY ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW <u>Cel operacyjny:</u> 4.1. Zwiększanie atrakcyjności mieszkaniowej miasta <u>Kierunek działań:</u> -Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych osiedli mieszkaniowych			
09	Dostępny Samorząd	4. WZMOCNIONY KAPITAŁ SPOŁECZNY ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW <u>Cel operacyjny:</u> 4.4. Poprawa zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców <u>Kierunek działań:</u> Zwiększanie dostępności oraz poprawa bezpieczeństwa przestrzeni miejskich i obiektów użyteczności publicznej	Gmina Poręba	brak danych	brak danych
10	Modernizacja infrastruktury wod-kan Aglomeracja Poręba	<u>Cel strategiczny:</u> 3. ZRÓWNOWAŻONA OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU <u>Cel operacyjny:</u> 3.1. Usprawnienie zarządzania gospodarką odpadami i gospodarką wodno-kanalizacyjną <u>Kierunek działań:</u> Zwiększanie efektywności gospodarki wodno-ściekowej	MPWiK w Porębie	brak danych	brak danych
11	Regionalne trasy rowerowe (projekt partnerski)	<u>Cel strategiczny:</u> 2. ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE PRZESTRZENIĄ I POPRAWA ESTETYKI MIASTA <u>Cel operacyjny:</u> 2.1. Zwiększanie dostępności komunikacyjnej i poprawa jakości infrastruktury miejskiej <u>Kierunek działań:</u> - Rozwijanie infrastruktury pieszej i rowerowej	Gmina Poręba, Zawiercie, Myszków	2025-2026	brak danych

Źródło: Urząd Miasta Poręba.

4. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

4.1. ROLA MODELU

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej stanowi integralną część dokumentu Strategii. Zgodnie z jego założeniami, realizacja misji i celów prowadzić ma do tworzenia warunków rozwoju gospodarki przy odpowiednim wykorzystaniu i kształtowaniu walorów przestrzennych, przyrodniczych i kulturowych. Celem nadrzędnym jest zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców gminy. Przestrzeń gminy kształtowana musi być w sposób zapewniający realizację celów strategicznych we wszystkich obszarach funkcjonowania jednostki, przy jednoczesnym uwzględnieniu potrzeby zrównoważonego rozwoju i zachowania ładu przestrzennego. Model kształtuje kierunki polityki rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy w oparciu o uwarunkowania wskazane w diagnozie. Uwzględnia również potencjały zdiagnozowane w toku działań partycypacyjnych, a także europejskie trendy i standardy z zakresu rozwoju przestrzennego.

Wytyczne i rekomendacje Modelu dotyczące rozwoju przestrzennego Gminy Poręba opracowane zostały jako element Strategii prowadzenia polityki przestrzennej na poziomie lokalnym, a ich sformułowanie ma zapewnić ulokowanie przestrzenne planowanych działań z uwzględnieniem zagadnień środowiskowych i ładu przestrzennego.

Cele opracowania rekomendacji wraz z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy to w szczególności:

- sformułowanie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, czyli zasad wynikających z przyjętego modelu,
- ukierunkowanie działań do konkretnych obszarów oraz dopasowanie ich do potrzeb i możliwości tych obszarów, czyli wskazanie w ramach strategii obszarów strategicznej interwencji.

Model docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Poręba stanowi zobrazowanie spodziewanych i zaplanowanych w ramach wypracowanej Strategii Rozwoju Miasta procesów rozwoju, weryfikację możliwości ich realizacji a także przewidzenie ich wpływu na kształtowanie się struktur przestrzennych obszaru.

4.2. KLUCZOWE UWARUNKOWANIA ROZWOJU I ZAŁOŻENIA MODELU STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ PORĘBY – STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY

Model docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Poręba stanowi graficzne przedstawienie spodziewanych i zaplanowanych w **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** procesów rozwoju i ich wpływu na kształtowanie się struktur przestrzennej. Na modelu przedstawiono również obszary wyznaczone pod przyszłe inwestycje zabudowy mieszkaniowej oraz usług i przemysłu w dokumencie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Model funkcjonalno-przestrzenny Gminy Poręba opiera się na następujących elementach:

- **Analiza kluczowych uwarunkowań rozwojowych**
Założenia modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Poręba zostały wypracowane na podstawie analizy istniejących uwarunkowań. Pełny opis uwarunkowań został zawarty w Diagnozie Strategicznej do strategii Rozwoju Miasta Poręba, stworzonej na potrzeby opracowania strategii⁴.
- **Zmiany funkcjonalno-przestrzenne w gminie**
Przedstawione w formie kartograficznej docelowe funkcje gminy w podziale na: tereny mieszkaniowe, tereny usługowe, tereny produkcyjne, lasy i tereny zieleni urządzonej, tereny rolnicze i wody itp.
- **Rozmieszczenie planowanych działań wynikających ze strategii**
Przedstawione w formie kartograficznej rozmieszczenie kluczowych działań.
- **Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie wynikające z ustaleń strategii**
Ponadto, na bazie modelu, opisano i przedstawiono w formie graficznej obszary strategicznej interwencji.

Zgodnie z *Ustawą o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (Dz.U. z 2024 r. poz. 1465)*, model struktury funkcjonalno-przestrzennej zawiera:

- a) strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
- b) system powiązań przyrodniczych,
- c) główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych,
- d) główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej;

STRUKTURA OSADNICZA I FUNKCJONALNA GMINY PORĘBA

Gminę Poręba według stanu na 2023 rok zamieszkuje łącznie 8 104 osób. Wskaźnik gęstości zaludnienia w 2023 roku wynosił 8,1⁵. Na przestrzeni ostatnich 5 lat zmniejszył się on od 2019 roku o ok. 4,5%.

Dominującą formą zabudowy w strukturze sieci osadniczej Poręby jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Gmina Poręba składa się z pięciu obrębów ewidencyjnych:

- obręb Poręba, pełniący funkcję administracyjnego i usługowego centrum gminy (część śródmiejska).
- pozostałe obręby ewidencyjne: Niwki, Krawce, Krzemienda, Dziechciarze

Struktura osadnicza Gminy Poręba kształtowana jest przez istniejące uwarunkowania przestrzenne, środowiskowe oraz komunikacyjne. Kluczową rolę odgrywa przebieg drogi krajowej DK78⁶ oraz linii kolejowej, które stanowią główne osie transportowe i determinują układ funkcjonalno-przestrzenny gminy. Wzdłuż tych szlaków koncentruje się większość zabudowy, zarówno mieszkaniowej, jak i usługowej. **Centrum administracyjne**

⁴ Diagnoza strategiczna do Strategii Rozwoju Miasta Poręba

⁵ Bank Danych Lokalnych, GUS

⁶ Zgodnie z art. 10 ust. 5 Ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tj. Dz.U. 2024 poz. 320) odcinek drogi krajowej zastąpiony nowo wybudowanym odcinkiem drogi z chwilą oddania go do użytkowania zostaje pozbawiony dotychczasowej kategorii i zaliczone do kategorii drogi wojewódzkiej. Oznacza to, że z dniem oddania do użytkowania obwodnicy Poręby i Zawiercia (tj. od 25 kwietnia 2025 r.) przebiegający przez Porębę odcinek DK78 zostanie przekwalifikowany do rangi drogi wojewódzkiej.

i gospodarcze gminy znajduje się w obrębie Poręba, która pełni funkcję rdzenia osadniczego, podczas gdy pozostałe obręby, takie jak Niwki, Krawce, Krzemienda i Dziechciarze posiadają bardziej rozproszoną zabudowę o charakterze wiejskim.

Dominująca zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna zlokalizowana jest w centrum, wzdłuż DK78 oraz przy stawach. Istotnym elementem przestrzeni są także tereny przemysłowe, zwłaszcza dawny budynek biurowy zakładu FUM, który charakteryzuje się wysokim potencjałem do adaptacji na wielofunkcyjne przestrzenie usługowe.

W tym kontekście warto również wspomnieć o dziedzictwie kulturowym, w tym zabytkowej wieży gichtowej, stanowiącej świadectwo industrialnej przeszłości miasta oraz o terenach nieczynnego basenu i amfiteatru, których rewitalizacja i przekształcenie może stworzyć nowe możliwości integracji mieszkańców oraz poszerzyć ofertę rekreacyjno-kulturalną gminy, wzmacniając jej atrakcyjność przestrzenną i funkcjonalną.

Północ gminy zajmują tereny rolnicze, a południe i zachód – kompleksy leśne o dużym znaczeniu środowiskowym.

Przyszły rozwój Gminy Poręba powinien koncentrować się na optymalnym wykorzystaniu zasobów przestrzennych, z uwzględnieniem istniejących uwarunkowań środowiskowych. Południowa i zachodnia część gminy charakteryzuje się znacznym udziałem terenów leśnych, które stanowią istotny element ekosystemu i powinny być objęte ochroną przed nadmierną urbanizacją. Z kolei północna część gminy to obszary o funkcji rolniczej, posiadające korzystne warunki glebowe, które mogą sprzyjać rozwojowi rolnictwa.

Z uwagi na fakt, iż gmina nie należy do grupy gmin odnotowujących gwałtowny i znaczący spadek liczby ludności, co więcej - gmina od lat tworzy warunki rozwoju obszarów mieszkaniowych co spotyka się z rosnącym zainteresowaniem inwestorów prywatnych i deweloperów - istnieją istotne przesłanki na podstawie których model struktury funkcjonalno-przestrzennej powinien uwzględniać potencjalne zapotrzebowanie na nowe tereny zabudowy (przede wszystkim mieszkaniowej). Wśród najważniejszych czynników warunkujących niniejszy potencjał należy wskazać:

- Zmieniająca się strukturę demograficzną

W skali ogólnokrajowej obserwowana jest wyraźna tendencja do zmniejszania liczby osób w gospodarstwach domowych, przy jednoczesnym wzroście samych gospodarstw – zwłaszcza jedno – i dwuosobowych⁷. Jest to rezultat procesów demograficznych (starzenie się społeczeństwa, wydłużający się okres życia, większy udział osób samotnych) oraz zmian stylu życia (późniejsze zakładanie rodzin, wyższy odsetek rozwodów czy też preferencje mieszkania samemu). Tendencje te prowadzą do zwiększonego zapotrzebowania na zasoby mieszkaniowe – nawet przy ogólnym spadku liczby ludności – co wymaga odpowiedniego dostosowania struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta.

- Procesy suburbanizacyjne i uwarunkowania lokalizacyjne

Strategiczne położenie Poręby w pobliżu miejskich ośrodków miejskich, a także utrzymujące się procesy suburbanizacyjne (migracja mieszkańców z większych miast w kierunku spokojniejszych, dobrze skomunikowanych mniejszych ośrodków) stwarzają szansę dla Poręby jako alternatywnego miejsca zamieszkania dla osób aktywnych zawodowo, poszukujących korzystnych i spokojnych warunków mieszkaniowych przy zachowaniu dobrej dostępności do rynku pracy.

⁷ Według danych zawartych w opracowaniu Głównego Urzędu Statystycznego pn. *Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021 Rodziny w Polsce w świetle wyników NSP 2021* – w Polsce w latach 2011–2021 zmniejszeniu uległa przeciętna liczba osób w gospodarstwach domowych – do poziomu 2,99 w 2021 roku (w 2011 r. – 3,05 osoby). Zgodnie z wynikami spisu w 2021 r. co czwarte gospodarstwo domowe składało się z dwóch osób. W ciągu 10 lat ich udział wzrósł (o 4,2 p. proc.). Gospodarstwa dwuosobowe stanowiły najwyższy udział w strukturze gospodarstw miejskich, który wynosił 28,2% i był wyższy w porównaniu do 2011 r. (o 4,7 p. proc.).

- Cele rozwoju gminy

Jednym z kluczowych celów władz lokalnych jest zatrzymanie odpływu młodych mieszkańców oraz wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy poprzez poprawę warunków mieszkaniowych i jakości życia.

- Znaczącym impulsem rozwojowym dla Poręby może stać się również rewitalizacja zdegradowanych terenów poprzemysłowych. Tego typu inwestycje mogą stać się katalizatorem lokalnego wzrostu gospodarczego, przyczyniając się do tworzenia miejsc pracy, wspierania przedsiębiorczości oraz wzrostu jakości życia. W efekcie mogą również wpłynąć na zwiększenie atrakcyjności Gminy Poręba jako miejsca do życia i osiedlania się, szczególnie dla młodych, aktywnych zawodowo osób, poszukujących dogodnych warunków do zamieszkania i pracy.

Uwzględniając przedstawione powyżej uwarunkowania demograficzne, społeczne oraz gospodarcze, zasadne jest planowe wyznaczanie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową. Prognozowane zmiany w strukturze gospodarstw domowych, procesy suburbanizacyjne, a także planowane działania rewitalizacyjne o wysokim potencjale rozwojowym wskazują na konieczność elastycznego i zrównoważonego kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy. Kluczowe staje się zapewnienie podaży terenów mieszkaniowych w sposób sprzyjający integracji przestrzennej, efektywnemu wykorzystaniu istniejącej infrastruktury technicznej oraz wspierający procesy aktywizacji społeczno-gospodarczej Poręby.

Warto zaznaczyć również, że rozwój nowych terenów mieszkaniowych i napływ nowych mieszkańców może przynieść istotny wpływ na rozwój Gminy Poręba, m.in. wzrost wpływów z podatków lokalnych, zwiększenie popytu na usługi (a tym samym możliwość rozwoju lokalnej przedsiębiorczości), czy też zwiększenie liczby osób aktywnych zawodowo. Odpowiednio zaplanowany rozwój terenów mieszkaniowych i związany z tym napływ nowych mieszkańców może stanowić istotny impuls rozwojowy dla Gminy Poręba, przyczyniając się do wzmocnienia jej potencjału społeczno-gospodarczego.

Planowanie nowych terenów zabudowy powinno jednak odbywać się w sposób zapewniający efektywne wykorzystanie istniejącej infrastruktury technicznej oraz ograniczający rozpraszania zabudowy, zgodnie z zasadami ładu przestrzennego i ochrony środowiska.

W ramach docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej w graficznej części modelu (**Rysunek 2**) wskazuje się potencjalne tereny dla rozwoju nowej zabudowy, w tym dla funkcji:

- mieszkaniowej – jako kontynuacja i uzupełnienie istniejącej struktury osadniczej a także nowe inwestycje wzdłuż ulic Partyzantów i ul. Zakładowej, tereny rekreacji przy ul. Łąkowej i Spokojnej, teren przy ul. Myśliwskiej,
- przemysłowej, produkcyjnej, magazynowej, logistycznej,
- usługowej.

Wskazane w modelu tereny rozszerzenia nowej zabudowy wymagają weryfikacji uwarunkowań planistycznych na etapie opracowania Planu Ogólnego.

W ramach modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Poręba w zakresie kształtowania struktury osadniczej i funkcjonalnej wyznaczono dwa kluczowe obszary o strategicznym znaczeniu:

► **Centra aktywności gospodarczej**

Obszar terenów poprzemysłowych przeznaczonych do rewitalizacji stanowi kluczowy element rozwoju przestrzeni miejskiej Poręby. Utworzenie wielofunkcyjnego centrum aktywności gospodarczej dotyczy w szczególności dawnego budynku biurowego FUM, który wykazuje

wysoki potencjał umożliwiający tworzenie nowoczesnych funkcji usługowych, biznesowych, społecznych, a także mieszkalnych.

► Centra aktywności społecznej

Adaptacja wybranych terenów (w tym również przemysłowych) na cele społeczne, rekreacyjne i kulturalne, sprzyjające integracji mieszkańców – np. teren istniejącego amfiteatru oraz rejon wieży gichtowej.

Jako uzupełnienie przyszłych działań w przestrzeni gminy, na rysunku modelu (Rysunek 2) wskazano lokalizację określonych w ramach **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) o znaczeniu lokalnym. Opis OSI wraz z proponowanym zakresem działań zawarto w rozdziale **4.4. Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań.**

Rysunek 2. Model struktury funkcjonalno - przestrzennej - Struktura sieci osadniczej

Źródło: Opracowanie własne

Planując kierunki rozwoju przestrzennego obszaru należy wziąć pod uwagę w szczególności następujące uwarunkowania struktury osadniczej i funkcjonalnej gminy:

- ▶ przebieg przez obszar Gminy znaczących ciągów komunikacyjnych, m.in. drogi krajowej DK78 (po oddaniu do użytkowania obwodnicy Poręby i Zawiercia – przebiegający przez Porębę odcinek drogi krajowej zostanie przekwalifikowany do rangi drogi wojewódzkiej)⁸
- ▶ realizację budowanej obwodnicy Siewierz – Poręba – Zawiercie (Kromołów)
- ▶ przebieg linii kolejowej LK182 i obecność stacji kolejowej Poręba
- ▶ dominację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na terenie Gminy oraz wysoki potencjał do jej rozwoju
- ▶ usługi oraz tereny publiczne występujące niemal jedynie w centralnym obszarze Gminy
- ▶ zasób nieruchomości, które mogą być wykorzystywane w celach rozwojowych (w szczególności w zakresie rozwoju działalności usługowej), m.in. dawny biurowiec Fabryki Urządzeń Mechanicznych "FUM"
- ▶ wysoka lesistość Gminy (południowa część Gminy, oraz część zachodnich terenów)

Powyższe czynniki w sposób znaczący warunkują prowadzenie polityki przestrzennej generując zjawiska, które odczytywane mogą być jako odpowiednio szanse jak i bariery rozwoju. W planowaniu rozwoju konieczne jest uwzględnienie szerszego kontekstu i wzajemnych powiązań gmin.

GLÓWNE KORYTARZE I ELEMENTY SIECI TRANSPORTOWYCH

Gmina Poręba cechuje się dobrze rozwiniętą siecią transportową, której **głównym korytarzem komunikacyjnym jest obecnie droga krajowa nr 78**. W przyszłości, po zakończeniu budowy obwodnicy Poręby i Zawiercia, to właśnie **obwodnica stanie się kluczowym elementem transportowym, odciążając centrum miasta od nadmiernego ruchu**, a przebiegający przez miasto odcinek drogi krajowej zostanie przekwalifikowany do kategorii drogi wojewódzkiej.

W centralnej części miasta znajduje się stacja kolejowa, która poprzez linię kolejową nr 182 łączy Porębę z Tarnowskimi Górami i Pyrzowicami. **W kontekście przestrzennym, dworzec kolejowy stanowi kluczowy punkt integracji różnych form transportu (zwłaszcza komunikacji publicznej)**, a jego rola w przyszłości jako węzła komunikacyjnego jest istotna dla poprawy spójności sieci transportowej gminy. Rozwój węzła komunikacyjnego w tym obszarze wymaga odpowiedniego zaplanowania przestrzeni wokół dworca, uwzględniając zarówno istniejące, jak i planowane inwestycje, w tym przystanki autobusowe oraz miejsca do parkowania (w tym typu *Park&Ride* i *Bike&Ride*).

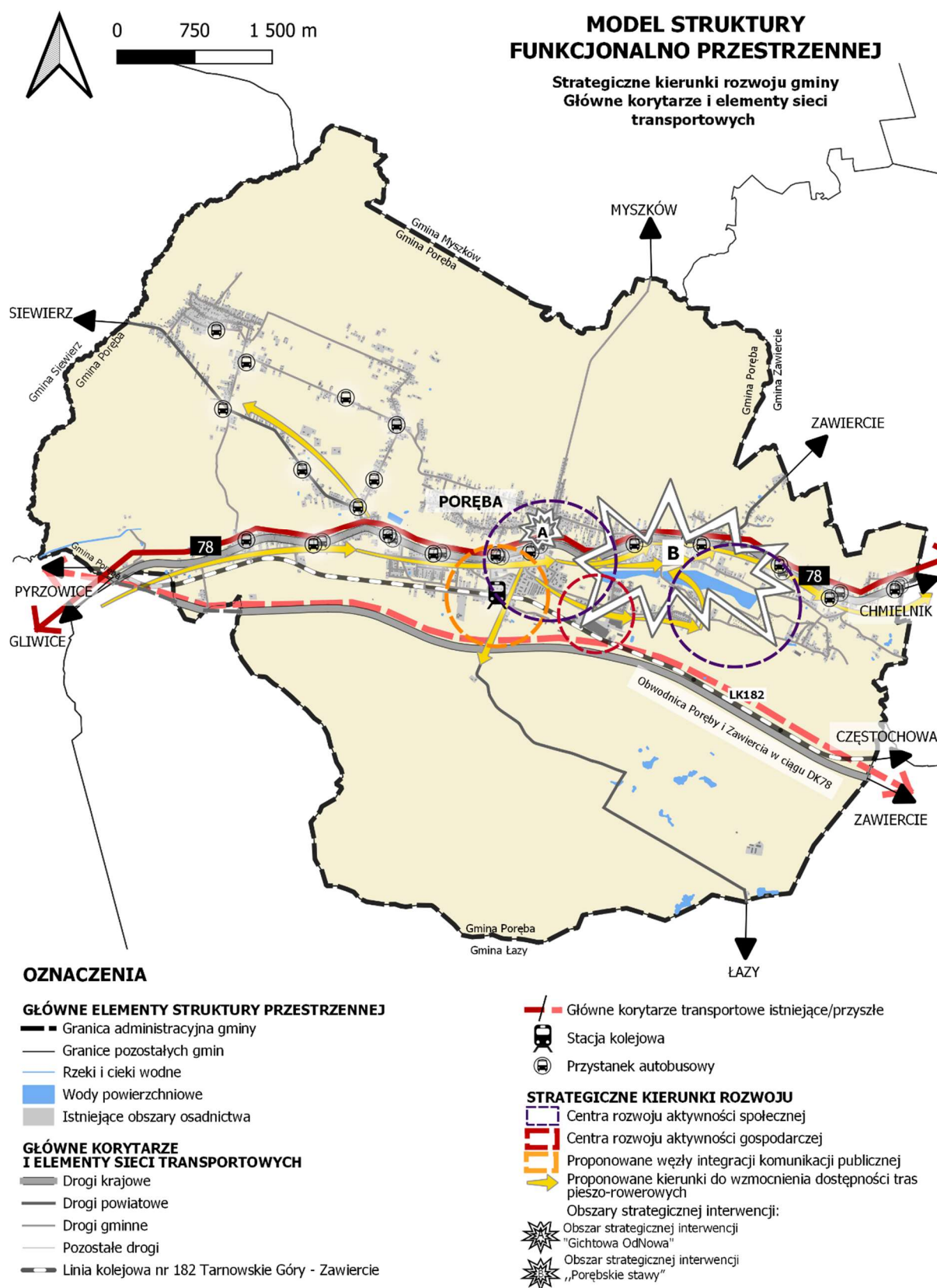
Kolejnym istotnym elementem przestrzennym jest rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej (**Rysunek 3**) w tym zakresie zakłada rozwój tras rowerowych, które umożliwią lepsze połączenie centralnej części gminy z obrzeżami miasta, w tym z obszarami mieszkaniowymi w Niwkach, Krzemiendzie czy Krawcach. Przewiduje się również zaplanowanie ścieżek rowerowych w kierunku miejsc o wysokich walorach krajobrazowych, takich jak tereny wokół stawów oraz w lasach południowej części gminy.

Jako uzupełnienie przyszłych działań w przestrzeni gminy, na rysunku modelu (Rysunek 3) wskazano lokalizację określonych w ramach **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) o znaczeniu lokalnym. Ich opis wraz

⁸ Zgodnie z art. 10 ust. 5 Ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tj. Dz.U. 2024 poz. 320)

z proponowanym zakresem działań zawarto w rozdziale **4.4. Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań.**

Rysunek 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – Glównie korytarze i elementy sieci transportowych
Źródło: Opracowanie własne.

SYSTEM POWIĄZAŃ PRZYRODNICZYCH

Kluczowe uwarunkowania kształtowania systemu powiązań przyrodniczych w Gminie Poręba wynikają z jej naturalnych zasobów, w tym lesistości oraz istniejących korytarzy ekologicznych. Gmina cechuje się znaczną lesistością, wynoszącą około 40%, co tworzy solidne podstawy do dalszego wzmocniania powiązań przyrodniczych.

W południowej części gminy znajduje się Las Porębski, który stanowi część **Głównego Korytarza Południowo-Centralnego Bory Stobrawskie - Lasy Przedborskie (GKPdC-10A)**, korytarza ekologicznego o ponadlokalnym znaczeniu. **Teren ten pełni rolę łącznika ekologicznego na poziomie krajowym i kontynentalnym.** Dodatkowo, funkcję lokalnego korytarza ekologicznego pełni rzeka Czarna Przemsza, przepływająca przez centralną część miasta. Lokalne korytarze także stanowią niewielkie obszary leśne znajdujące się po zachodniej części gminy.

Gmina Poręba nie posiada w obrębie swoich granic obszarów o formalnej ochronie przyrody, takich jak parki narodowe czy rezerваты przyrody, a jedyną formą ochrony są pomniki przyrody. Zatem, w kontekście ochrony przyrodniczej, gmina powinna dążyć do wzmocnienia istniejących zasobów oraz rozszerzenia ochrony przyrodniczej poprzez rozwój systemu powiązań przyrodniczych.

Docelowy model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Poręba w zakresie systemu powiązań przyrodniczych (Rysunek 4), opiera się przede wszystkim na:

► zachowaniu i wzmocnieniu istniejącego systemu korytarzy ekologicznych

Kluczowym elementem modelu jest utrzymanie istniejących ponadlokalnych oraz lokalnych korytarzy ekologicznych. Z uwagi na ich znaczenie dla migracji gatunków oraz utrzymania bioróżnorodności, niezbędne jest wzmocnienie tych korytarzy, umożliwiając migrację roślin i zwierząt oraz ochronę ekosystemów leśnych i rzecznych.

► zachowaniu obszarów przejściowych między miastem a terenami naturalnymi i półnaturalnymi

W modelu uwzględniono również konieczność ochrony obszarów przejściowych, które pełnią funkcję buforową między obszarem zurbanizowanym a terenami naturalnymi lub półnaturalnymi (takimi jak np. otwarte tereny rolnicze). Obszary te są szczególnie istotne w kontekście minimalizowania negatywnego wpływu urbanizacji na naturalne ekosystemy. Strefy buforowe, wskazane wzdłuż granicy Gminy Poręba z sąsiednimi gminami (Myszków, Zawiercie, Siewierz), stanowią strategiczne miejsce do rozwoju regionalnych korytarzy ekologicznych. Dzięki tym strefom możliwe będzie zapewnienie odpowiednich połączeń przyrodniczych, w tym również na poziomie regionalnym, co poprawi spójność systemu ekologicznego oraz ułatwi migrację gatunków.

► stworzeniu sieci zielonych terenów publicznych w śródmiejskiej części Gminy

W centralnej części Gminy Poręba przewiduje się utworzenie sieci spójnych i łatwo dostępnych terenów zieleni o funkcjach rekreacji i odpoczynku, stanowiących jednocześnie enklawy bioróżnorodności śródmiejskiej części gminy. Tego typu przestrzenie obejmować będą sieć niewielkich parków kieszonkowych i ogrodów miejskich, uzupełnionych o zieleń przyuliczną.

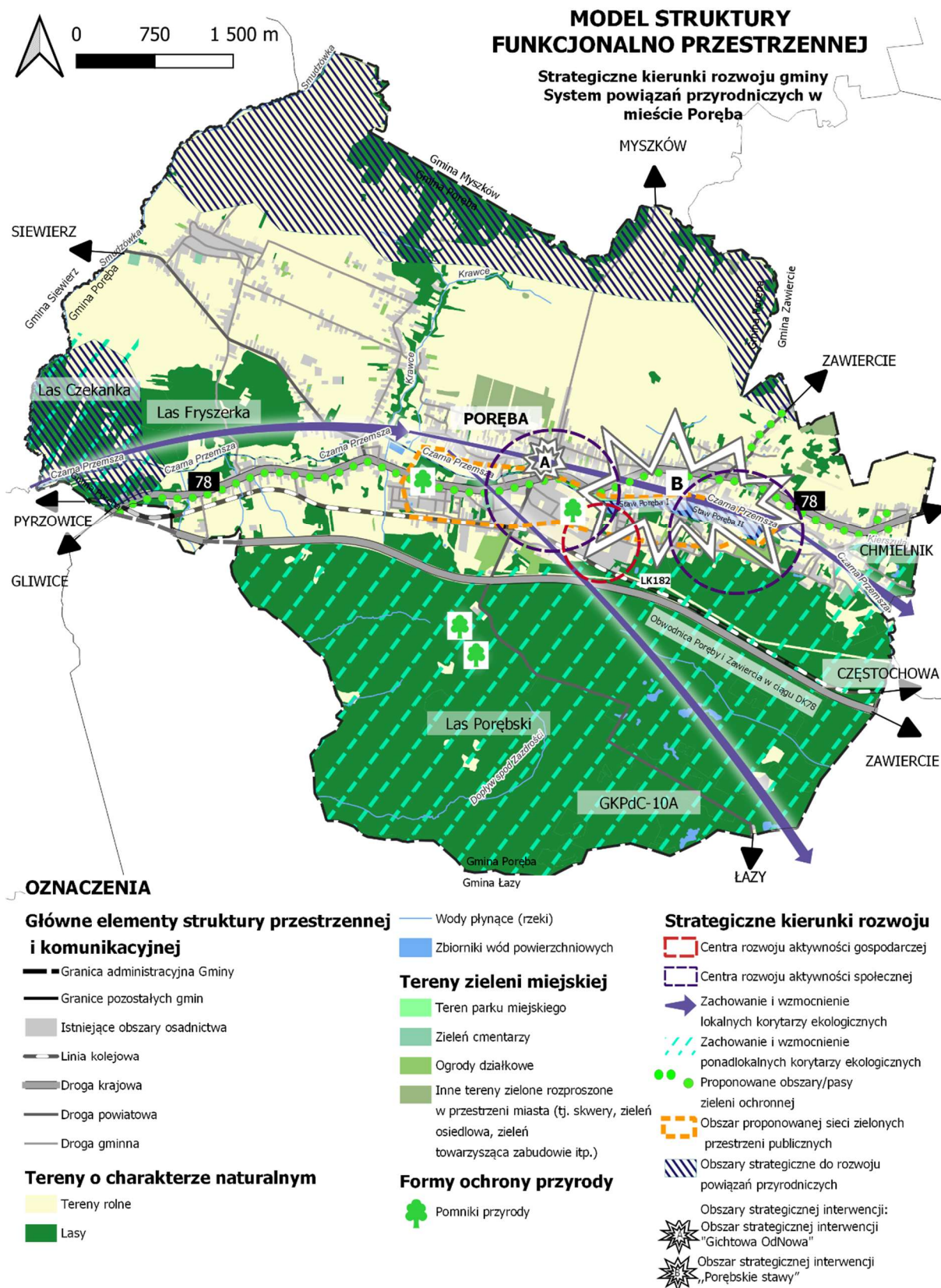
► zabezpieczenie obszarów lub pasów zieleni ochronnej

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej wskazuje tereny do weryfikacji planistycznej pod kątem rozwoju terenów/pasów zieleni izolacyjnej. Rekomenduje się zabezpieczenie pod nie

terenów w sporządzanych dokumentach planistycznych, przede wszystkim w sąsiedztwie uciążliwych funkcji, m.in. wzdłuż głównych dróg czy też w sąsiedztwie pobliskiego składowiska odpadów. Zielone obszary lub pasy ochronne stanowią zarówno bariery izolujące od negatywnych oddziaływań funkcji, ale również zapewnią korytarze migracyjne dla drobnych zwierząt, poprawiając tym samym przepustowość ekosystemów.

Jako uzupełnienie przyszłych działań w przestrzeni gminy, na rysunku modelu (**Rysunek 4**) wskazano lokalizację określonych w ramach **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) o znaczeniu lokalnym. Opis OSI wraz z proponowanym zakresem działań zawarto w rozdziale **4.4. Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań.**

Rysunek 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – system powiązań przyrodniczych w Gminie Poręba
Źródło: Opracowanie własne.

UWARUNKOWANIA WODNE ORAZ ZWIĄZANE ZE ZMIANAMI KLIMATU

Częścią uwarunkowań środowiskowych są uwarunkowania wodne oraz związane ze zmianami klimatu.

Przez obszar gminy (w północnej części) przebiega dział wodny I rzędu, rozdzielający dorzecza Wisły i Odry. Przeważająca część gminy należy do dorzecza Wisły i odwadniana jest przez rzekę Czarną Przemszę. Południowo-zachodnia część Poręby odwadniana jest zaś przez dopływy Mitręgi. Głównymi dopływami Czarnej Przemszy na obszarze Gminy Poręba są: Potok Kierszula, Potok Krawce, Smudzówka.

Na terenie gminy występują także sztuczne zbiorniki wodne. Głównymi zbiornikami są: staw Poręba I (o pow. 0,039 km²) i staw Poręba II (o pow. 0,11 km²). W południowej części gminy zlokalizowane są natomiast niewielkie zbiorniki wodne, stanowiące wypełnienia płytkich wyrobisk po eksploatacji węgla brunatnego.

Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły⁹ oraz Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry¹⁰ (IIaPGW) na terenie Gminy Poręba zlokalizowane są następujące jednolite części wód powierzchniowych rzecznych:

Tabela 6. Charakterystyka Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na terenie Gminy Poręba

Kod i nazwa JCWP	Typ JCWP	Obszar dorzecza	Status JCWP
PLRW20006212399 Przemsza od źródeł do zb. Przeczyce	Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym	obszar dorzecza Wisły	silnie zmieniona część wód
PLRW600006181159 Warta do zb. Poraj	Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym	obszar dorzecza Odry	naturalna część wód

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Według Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły, potencjał ekologiczny JCWP RW200006212399 Przemsza od źródeł do zb. Przeczyce ocenia się jako umiarkowany, a stan chemiczny poniżej dobrego. Stan ogólny stanowiący wynikową potencjału ekologicznego i stanu chemicznego wód został oceniony jako zły, na co wpływ mają zidentyfikowane presje, takie jak: odpływ miejski (wody opadowe), źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone), prostowanie koryta itp.

Według Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Odry, obejmująca niewielki fragment północnej części gminy RW600006181159, posiada zły stan ekologiczny. Stan chemiczny zaś oceniony został jako dobry. Stan ogólny ocenia się jako zły.

Obie zlokalizowane w granicach administracyjnych Gminy Poręba JCWP oceniono jako zagrożone ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych. Dla obu JCWP wprowadzono derogacje dotyczące odroczenia w czasie terminu osiągnięcia celów środowiskowych oraz ich złagodzeniu.

⁹ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300)

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2023 poz. 335)

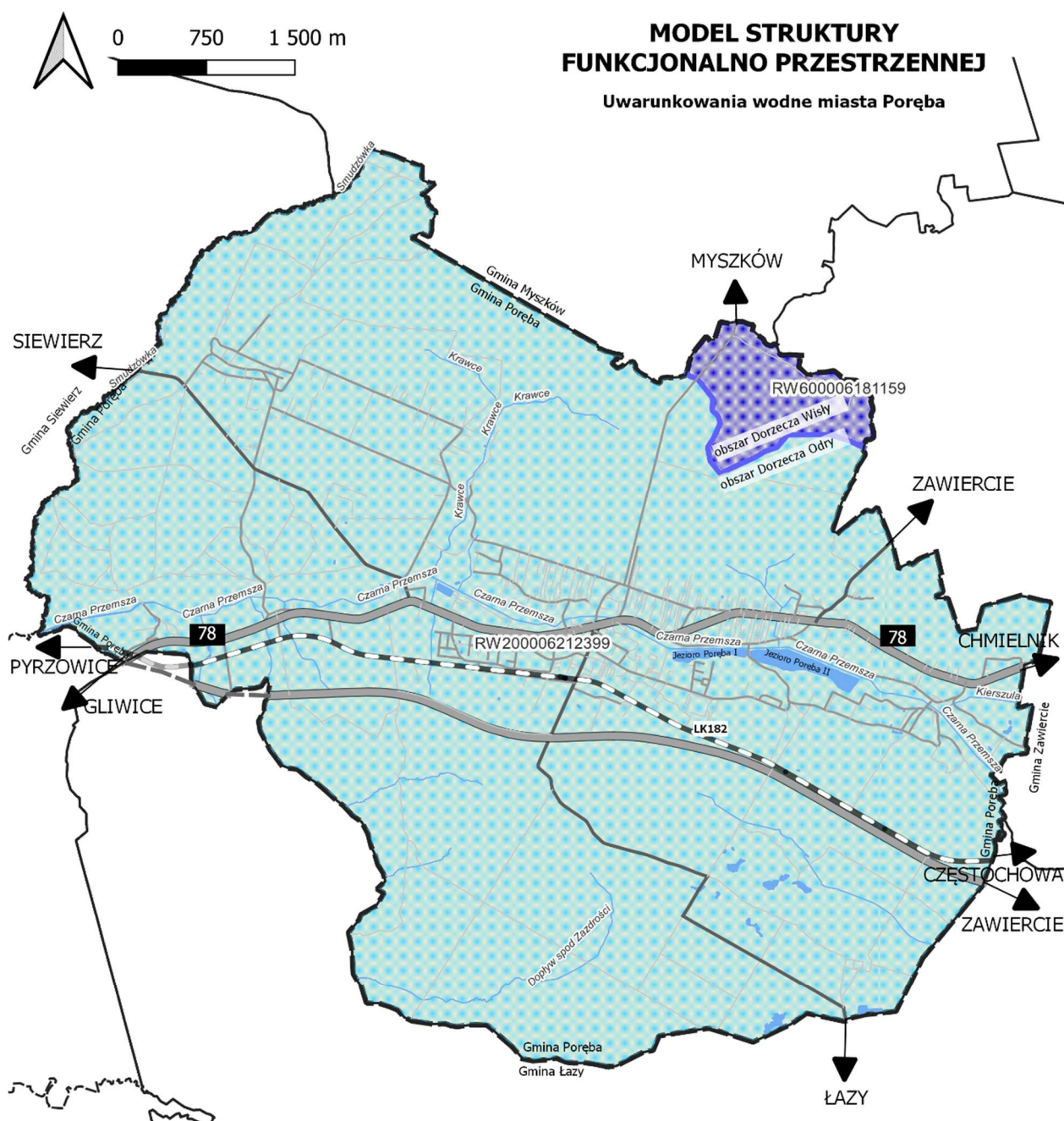

Obszar Gminy Poręba zlokalizowany jest niemal w całości w zasięgu JCWPd nr GW2000112 (obszar dorzecza Wisły). Niewielki fragment obszaru w północnej części gminy znajduje się w zasięgu JCWPd nr GW600099, należącej do obszaru dorzecza Odry.

Zarówno JCWPd GW2000112 jak i obejmująca niewielki fragment gminy JCWPd GW600099 charakteryzują się dobrym stanem ilościowym i chemicznym. Ogólny stan JCWPd również określa się jako dobry.

JCWPd nr GW600099 nie jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych. Posiada jednak zidentyfikowaną presję chemiczną o charakterze rozproszonym i obszarowym związaną z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem.

JCWPd nr GW2000112 jest natomiast zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych zarówno ilościowo jak i chemicznie. Wśród zidentyfikowanych presji wymienia się przede wszystkim punktowy pobór wody z ujęć wód podziemnych i odwadniania wyrobisk górniczych w rejonie Górnośląskiego Zagłębia Węglowego oraz presję obszarową rozproszoną związaną z rolnictwem, gospodarką komunalną i przemysłem.

OZNACZENIA

Główne elementy struktury przestrzennej i komunikacyjnej

— Granica administracyjna Gminy

— Granice pozostałych gmin

Kluczowe trasy drogowe

— droga krajowa

— droga powiatowa

— droga gminna

— pozostałe drogi

— Linia kolejowe

— Rzeki i cieki wodne

— Zbiorniki wód powierzchniowych

Uwarunkowania wodne

— Dział wodny I rzędu

Zasięg JCWP

— RW600006181159

— RW200006212399

Rysunek 5. Uwarunkowania wodne Miasta Poręba

Źródło: Opracowanie własne.

Przy planowaniu działań na obszarze Gminy Poręba należy uwzględnić wytyczne wynikające z przepisów odrębnych oraz dokumentów wyższego rzędu obowiązujących dla obszaru, w tym w szczególności:

- **Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły¹¹ oraz Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry¹²** w zakresie oceny stanu i ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych oraz działań wskazanych do realizacji przez Gminę, mających na celu osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wody zależnych, poprawę stanu zasobów wodnych, poprawę możliwości korzystania z wód oraz zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji mogących negatywnie oddziaływać na wody.
- **Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy¹³ (PPSS)**
- **Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły¹⁴**, którego nadrzędnym celem zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.
- **Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry¹⁵**, którego celem jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń.

Według udostępnianych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie w ramach Informatycznego Systemu Osłony Kraju Map zagrożenia powodziowego (MZP)¹⁶, w Gminie Poręba nie identyfikuje się obszarów zagrożonych powodzią.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły z 2023 r., Plan ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry z 2022 r. oraz mapy zagrożenia powodziowego (MZP) z 2022 r. nie wskazują na występowanie na terenie Gminy Poręba obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. W Gminie Poręba nie zidentyfikowano:

- obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat) lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego;
- obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat);
- obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat);
- obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku: zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego/przeciwsztormowego/budowli piętrzącej.

¹¹ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300)

¹² Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2023 poz. 335)

¹³ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz.U. 2021 poz. 1615)

¹⁴ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz.U. 2022 poz. 2739)

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Dz.U. 2022 poz. 2714)

¹⁶ wody.isok.gov.pl [dostęp dnia 10.06.2024]

Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS) rozróżnia cztery typy suszy: atmosferyczną, rolniczą, hydrologiczną oraz hydrogeologiczną. Mapy zagrożenia suszą atmosferyczną są wynikiem analizy bilansu wodnego i obrazują warunki hydrometeorologiczne, które powodują wystąpienie trzech pozostałych rodzajów suszy.

Zgodnie z Planem przeciwdziałania skutkom suszy z 2021 r. na obszarze Gminy Poręba występuje klasa umiarkowanego zagrożenia suszą. W przypadku suszy rolniczej na całym terenie gminy odnotowano I klasę zagrożenia, oznaczającą zagrożenie słabe. Susza hydrologiczna charakteryzuje się silnym zagrożeniem, sklasyfikowanym jako III klasa. Zagrożenie suszą hydrogeologiczną jest umiarkowane w północnej części gminy, natomiast w południowej przyjmuje wartość słabą. Susza atmosferyczna została oceniona jako umiarkowane zagrożenie.

GLÓWNE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ

Według stanu 2023 rok¹⁷ Gminę Poręba zamieszkuje 8 104 osób, co stanowi ok. 7% ludności powiatu zawierciańskiego. Liczba ludności na terenie gminy ma tendencję spadkową.

Obiekty infrastruktury społecznej w Porębie skoncentrowane są głównie w centralnej części miasta, wzdłuż drogi krajowej DK78¹⁸. Przedszkola, szkoły podstawowe, ośrodek zdrowia, obiekty kultury, sportu oraz administracji tworzą tu rdzeń usług społecznych, co sprzyja integracji mieszkańców i optymalizacji dostępu do podstawowych świadczeń. Jednak zmieniające się uwarunkowania demograficzne, w tym postępujący spadek liczby ludności oraz wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze dla seniorów, wymagają przekształceń przestrzennych dostosowanych do aktualnych i przyszłych potrzeb mieszkańców.

W kontekście infrastruktury społecznej, należy wspomnieć również o terenie dawnego odkrytego basenu miejskiego, który niegdyś pełnił w Porębie istotną rolę jako przestrzeń integracji społecznej i miejsce spotkań mieszkańców. Teren ten posiada potencjał do rewitalizacji.

Pod względem infrastruktury technicznej kluczowe znaczenie mają przebiegające przez obszar gminy sieci elektroenergetyczne (w tym napowietrzna linia elektroenergetyczna najwyższego napięcia 440 kV relacji Tucznawa – Joachimów i napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV Kądziałów - FUM Poreba - Siewierz), gazociąg magistralny we wschodniej części gminy oraz rurociąg paliwowy Boronów-Trzebinia przy zachodniej granicy gminy. Na rozwój przestrzenny miasta wpływają również obiekty infrastrukturalne, takie jak Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji, Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej oraz Punkt Selektywnego Zbioru Odpadów Komunalnych. Szczególnym wyzwaniem pozostaje ograniczenie oddziaływania składowiska odpadów w sąsiedniej gminie, które generuje uciążliwości środowiskowe i społeczne, wpływając na atrakcyjność terenów mieszkaniowych we wschodniej części gminy.

¹⁷ Bank Danych Lokalnych, GUS

¹⁸ Zgodnie z art. 10 ust. 5 Ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tj. Dz.U. 2024 poz. 320) odcinek drogi krajowej zastąpiony nowo wybudowanym odcinkiem drogi z chwilą oddania go do użytkowania zostaje pozbawiony dotychczasowej kategorii i zaliczone do kategorii drogi wojewódzkiej. Oznacza to, że z dniem oddania do użytkowania obwodnicy Poręby i Zawiercia (tj. od 25 kwietnia 2025 r.) przebiegający przez Porębę odcinek DK78 zostanie przekwalifikowany do rangi drogi wojewódzkiej.

Docelowy model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Poręba w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej koncentruje się na:

► **dalszym wzmacnianiu centralnej części Poręby jako głównego ośrodka usług publicznych**

Ze względu na istniejącą koncentrację placówek edukacyjnych, medycznych, administracyjnych i kulturalnych, obszar ten powinien podlegać przestrzennym przekształceniom umożliwiającym jego większą funkcjonalność. Kluczowe znaczenie w tym zakresie ma poprawa dostępności poprzez dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami oraz ewentualna rozbudowa obiektów opiekuńczych i zdrowotnych.

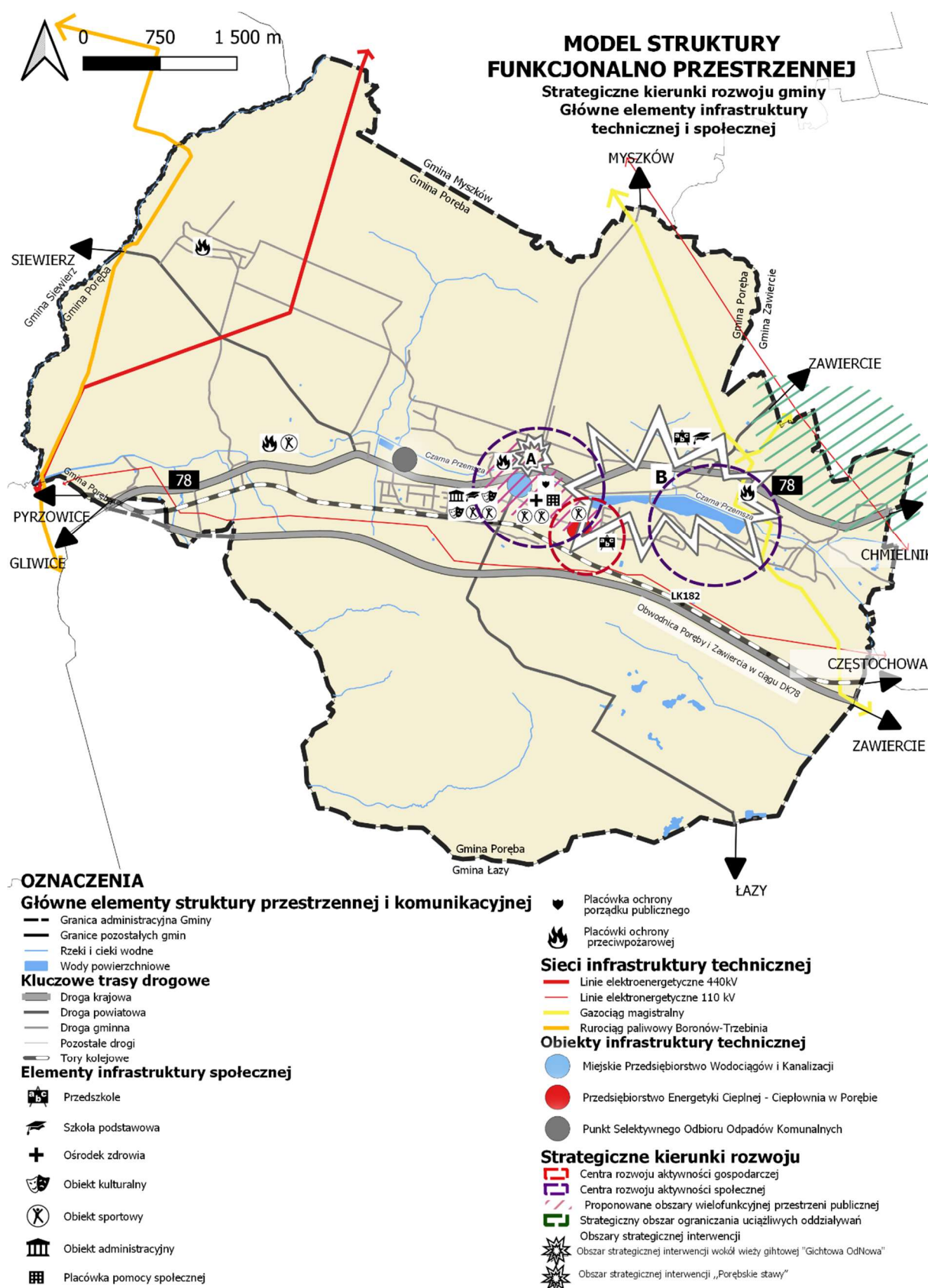
► **przekształceniu wybranych terenów na wielofunkcyjne przestrzenie publiczne**

Model wskazuje kluczowe obszary modernizacji istniejącej infrastruktury, ukierunkowane na przekształcenie przestrzeni w wielofunkcyjne centra aktywności lokalnej, łączące usługi społeczne z funkcjami rekreacyjnymi i kulturalnymi. Rewitalizacja obiektów, takich jak nieczynny basen czy amfiteatr, pozwoli na ich adaptację do współczesnych potrzeb mieszkańców, przywracając im znaczenie w strukturze społecznej miasta oraz wzmacniając ofertę infrastruktury społecznej w Porębie.

► **ograniczenie uciążliwości środowiskowych związanych z działalnością składowiska odpadów**

Wschodnia część miasta powinna zostać objęta działaniami kompensacyjnymi, w tym wprowadzeniem stref zieleni ochronnej, które zmniejszą negatywne oddziaływanie tej funkcji na obszary mieszkaniowe.

Jako uzupełnienie przyszłych działań w przestrzeni gminy, na rysunku modelu (**Rysunek 6**) wskazano lokalizację określonych w ramach **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) o znaczeniu lokalnym. Opis OSI wraz z proponowanym zakresem działań zawarto w rozdziale **4.4. Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań**.

Rysunek 6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej
Źródło: Opracowanie własne.

4.3. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

Gmina Poręba to miejska jednostka administracyjna w powiecie zawierciańskim, w województwie śląskim. Gmina Poręba składa się z oprócz części śródmiejskiej, z dzielnic o charakterze wiejskim. W Strategii wyznaczono ogólne rekomendacje dotyczące prowadzenia polityki przestrzennej na obszarze gminy w kluczowych strefach, które zgodne są z nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2023 r.

Poniższe rekomendacje zostały opracowane na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu istniejącego Gminy Poręba oraz *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poręba* przyjętego Uchwałą Nr LX/608/24 Rady Miasta Poręba z dnia 29 stycznia 2024 r. w sprawie uchwalenia zmiany *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poręba*. Stanowią one podstawę do opracowania dokumentów planistycznych gminy takich jak plan ogólny.

Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Niezbędnym narzędziem do uporządkowania struktury funkcjonalno-przestrzennej, ochrony przyrody i krajobrazu oraz ułatwienia lokalizowania nowych funkcji jest pokrycie planem miejscowym całej gminy.

Zmiana otoczenia prawnego oraz utrata ważności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego po dniu 31 grudnia 2025 roku sprawia, że głównym celem dla Gminy Poręba powinno być opracowanie planu ogólnego.

W mieście obowiązują dwa plany zagospodarowywania przestrzennego, jeden jest w trakcie opracowania. Po zakończeniu powyższych procedur planistycznych, pozostanie jeden obszar do opracowania planu miejscowego – część południowa miasta – jednakże ich procedurę można rozpocząć po zakończeniu planu ogólnego.

Z analizy dotychczasowego przeznaczenia i zagospodarowania terenu gminy oraz z założeń i celów strategii, określono następujące ogólne zalecenia i rekomendacje do kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej Gminy Poręba:

- ▶ wykluczenie zabudowy w dolinach cieków wodnych, w szczególności w poprzek ciągów dolinnych,
- ▶ ograniczenie rozpraszania zabudowy mieszkaniowej poprzez jednoznaczne wyznaczenie granic terenów przeznaczonych pod zabudowę, kierując się przede wszystkim zasadą intensyfikowania istniejącej zabudowy na terenach już uzbrojonych,
- ▶ zachowanie funkcji usługowej terenów przy istniejących obiektach usługowych,
- ▶ zapewnienie wysokiej jakości architektury i zagospodarowania terenów publicznych,
- ▶ zachowanie terenów łąk i pastwisk, w szczególności w dolinach cieków jako korytarzy ekologicznych,
- ▶ ochrona historycznej tożsamości miasta poprzez ochronę obiektów zabytkowych.

Ze względu na ważne funkcje przyrodnicze i krajobrazowe, walory lub zagrożenia, ochrony i kształtowania w dokumentach planistycznych wymagają różnego typu elementy środowiska przyrodniczego i kulturowego. W związku z czym dla terenu Gminy Poręba rekomenduje się:

Ochrona środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu	▪ Wykorzystanie walorów krajobrazu i wartości kulturowych jako jednych z podstawowych czynników rozwoju gospodarczego. ▪ Ochronę krajobrazu priorytetowego Dolina Czarnej Przemszy poprzez nieeksploatowanie złóż, dla których przed uchwaleniem audytu krajobrazowego nie wydano koncesji na eksploatację. ▪ Ochronę krajobrazu priorytetowego Dolina Czarnej Przemszy poprzez Planowanie i realizację obiektów budowlanych w sposób zapewniający zachowanie naturalnego ukształtowania terenu.
Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	▪ Preferowanie tradycyjnych dla tego terenu form architektonicznych w budownictwie. ▪ Wyznaczenie i ochrona punktów widokowych i widoków, stanowiących o tożsamości krajobrazu. ▪ Ochronę obiektów kultury materialnej. ▪ Promocja atrakcji turystycznych oraz lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego, przy zachowaniu ich potencjału i wartości
Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej	▪ Koncentrację zabudowy, ukrycie istniejącej infrastruktury w krajobrazie oraz rozważne projektowanie nowych sieci infrastruktury. ▪ zahamowania procesu rozpraszania zabudowy na terenach rolniczej przestrzeni produkcyjnej na rzecz kształtowania zwartych przestrzennie zespołów osadniczych poprzez ograniczenie możliwości rozwoju zabudowy; znaczna powierzchnia terenów możliwych do zabudowy oraz przyjęte zasady postępowania w tym

	względnie umożliwić będą w wystarczającym stopniu realizację zamierzeń
Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego	W gminie nie przewiduje się lokalizowania obiektów handlu wielkopowierzchniowego
Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego	- rozwój ogólnomiejskich i lokalnych ośrodków oraz zespołów rekreacyjnych w oparciu o już istniejące ośrodki oraz w oparciu o występujące wartości środowiska przyrodniczego miasta z tym korytarz Czarnej Przemszy, - rozwój Centrum miasta w powiązaniu z rewitalizowaną linią kolejową, poprzez Centrum przesiadkowe i sieć ścieżek rowerowych, - obszary wskazane dla zabudowy mieszkaniowej i usługowej wymagająca realizacji dróg lokalnych, dojazdowych i ciągów pieszo-jezdných oraz tereny realizacji nowych ciągów drogowych o znaczeniu lokalnym, - obszary wskazane dla urbanizacji, na których wymagana jest realizacja obiektów i urządzeń stanowiących zadania własne samorządu, - obszary, na których planowana jest realizacja obiektów użyteczności publicznej, - obszary związane z kształtowaniem przestrzeni publicznych i zwiększeniem udziału ruchu pieszego i rowerowego w centrum miasta.
Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej	- kierunek zmian w zakresie układu drogowego zmierzał będzie do separacji ruchu tranzytowego od lokalnego. - Przewiduje się budowę głównego węzła (centrum) przesiadkowego w rejonie

	projektowanego przystanku kolejowego Poręba, integrującego różne środki transportu – komunikację autobusową (i mikrobusową) z ruchem kolejowym oraz możliwością utworzenia parkingu typu "parkuj i jedź", w tym także dla rowerów
Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW	▪ Budowa zespołu nowoczesnych działalności gospodarczych przy drodze łączącej Porębę z Zawierciem oraz powstanie zespołów farm fotowoltaicznych o mocy powyżej 500 kW na terenach aktywności gospodarczych i na terenach rolnych.
Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	▪ Lokowanie inwestycji poza obszarami cennymi przyrodniczo. ▪ W przypadku możliwości wystąpienia negatywnych oddziaływań na stan środowiska przyrodniczego, należy wprowadzić rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą.
Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	▪ Obecne tereny leśne powinny być nadal zachowane i nie powinny być przeznaczane na inne cele, gdyż pełnią ważne funkcje ekologiczne i społeczne ▪ Tereny rolne są otwartymi terenami aktywnymi biologicznie i powinny być nadal użytkowane w dotychczasowy sposób. ▪ Terenami predestynowanymi do pełnienia funkcji rolniczej są: – grunty orne i użytki zielone o najwyższej wartości rolniczej, – gleby nieskażone i słabo zanieczyszczone.
Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach	▪ Teren po zamkniętym składowisku odpadów komunalnych został zrekultywowany, lecz wymaga stałego monitorowania przez okres 30 lat. W przypadku pojawienia się niezadowolających wyników

wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

z monitoringu, teren ten może być przedmiotem dalszej rekultywacji.

- Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji.

4.4. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

Obszary strategicznej interwencji (OSI) wymagają ukierunkowanej interwencji publicznej łączącej inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne albo w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, czy też rozwiązania regulacyjne. Interwencja powinna prowadzić do oczekiwanych zmian większego różnicowania interwencji w zależności od problemów i potencjałów poszczególnych obszarów. Warunkiem efektywnej polityki rozwoju jest pogłębiona diagnoza terytoriów, tj. rozpoznanie zasobów endogenicznych i potencjałów, które można wykorzystać do rozwoju, jak również określenia barier rozwojowych i obszarów, które powinny być wsparte, co ma prowadzić do większego różnicowania i lepszego dopasowania interwencji w zależności od specyfiki tych terytoriów. W ten sposób identyfikowane są obszary wsparcia, zwłaszcza te o szczególnym charakterze, czyli obszary strategicznej interwencji.

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI O WYMIARZE PONADLOKALNYM

Z punktu widzenia rozwoju kraju, w **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju**¹⁹ oraz **Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030**²⁰ zidentyfikowano następujące obszary problemowe wymagające interwencji:

- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją
- Śląsk
- Wschodnia Polska

O ile, Gmina Poręba nie zakwalifikowała się do obszarów strategicznej interwencji miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, to niewątpliwie należy do OSI Śląsk.

Zgodnie z treścią **Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” - Zielone Śląskie**, Gmina Poręba należy do obszarów strategicznej interwencji takich jak:

OSI Subregion centralny województwa śląskiego

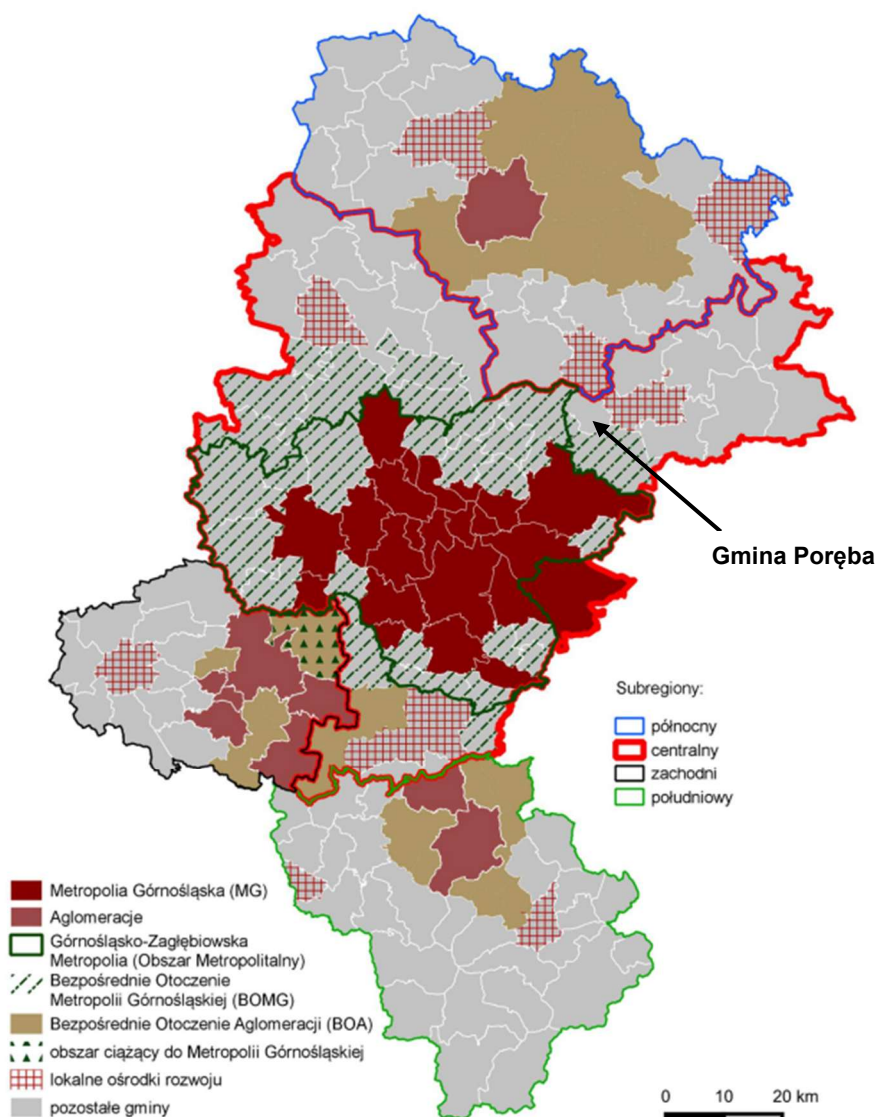
Subregiony tworzą obszary strategicznej interwencji w ujęciu funkcjonalnym. Zostały one zdefiniowane w pierwszej Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego uchwalonej w dniu 25 września 2000 r. a celem ich wyznaczenia była organizacja procesów rozwojowych w oparciu o istniejące powiązania funkcjonalne, gospodarcze i społeczno-historyczne.

Gmina Poręba zlokalizowana jest w zasięgu największego subregionu województwa śląskiego – subregionu centralny. Subregion zamieszkiwany jest przez 2,72 mln mieszkańców (tj. 60 % ludności regionu). Centrum subregionu w wymiarze funkcjonalnym stanowi Metropolia Górnośląska, w tym sieć miast wchodzących w skład Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii

¹⁹ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) przyjęta uchwałą przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku

²⁰ Uchwała nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030”

z siedzibą w Katowicach. Na tym obszarze realizowane są funkcje metropolitalne, przede wszystkim z zakresu gospodarki, nauki, kultury i zdrowia. W otoczeniu Metropolii Górnośląskiej identyfikowana jest grupa gmin o silnych powiązaniach funkcjonalnych z ośrodkiem centralnym, tworząca tzw. Bezpośrednie Otoczenie Metropolii Górnośląskiej²¹. **Poręba, mimo lokalizacji w subregionie centralnym, nie należy do obszaru Metropolii Górnośląskiej, jak również nie stanowi gminy Bezpośredniego Otoczenia Metropolii Górnośląskiej** (Rysunek 7).

Rysunek 7. Położenie Gminy Poręba w tle subregionu centralnego.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” - Zielone Śląskie

Głównymi potencjałami subregionu centralnego, wymienianymi w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” jest m.in.:

- Funkcjonowanie na terenie subregionu pierwszej w Polsce Metropolii, będącej silnym ośrodkiem gospodarczym, naukowym, kulturalnym, miejscem koncentracji funkcji metropolitalnych oraz miejscem tworzenia i wdrażania innowacji

²¹ Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” - Zielone Śląskie

- Dywersyfikacja przemysłu i znaczny potencjał gospodarczy w dużej części oparty o działalności innowacyjne
- Wysoka atrakcyjność inwestycyjna
- Wysokie kompetencje kapitału ludzkiego i silny kapitał społeczny
- Silny ośrodek naukowy, badawczy i akademicki ze zróżnicowaną i stale rozwijaną ofertą
- Dobrze rozwinięta infrastruktura transportowa i logistyczna, obejmująca wszystkie gałęzie transportu
- Obszary o wysokich walorach środowiskowych objęte rezerwatami przyrody i znacznym potencjale turystycznym.
- Koncentracja potencjałów związana z niewielkimi odległościami pomiędzy jednostkami subregionu oraz z odległością od innych obszarów metropolitalnych o podobnej skali.

Strategia „Śląskie 2030” wskazuje również główne wyzwania dla subregionu:

- Wzmocnienie procesu wewnętrznej integracji GZM
- Wzmacnianie dywersyfikacji gospodarczej bazy ekonomicznej obszaru
- Poprawa jakości środowiska, w tym w szczególności jakości powietrza, wód powierzchniowych i klimatu akustycznego
- Kształtowanie racjonalnej gospodarki wodnej w związku z nadmiernym wykorzystaniem wód podziemnych
- Poprawa bezpieczeństwa powodziowego oraz przeciwdziałanie skutkom suszy
- Skuteczniejsze wykorzystywanie potencjałów przyrodniczych i kulturowych w rozwoju produktów turystycznych, w tym rozwój infrastruktury turystycznej
- Wyhamowanie niekorzystnych procesów demograficznych. Ograniczanie zjawiska suburbanizacji
- Rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych, w tym terenów i obiektów poprzemysłowych
- Harmonizacja rozwoju infrastruktury oraz organizacji transportu publicznego
- Wzmocnienie działań na rzecz sprawiedliwej transformacji

Cele i kierunki rozwoju określone w **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** uwzględniają potencjały zidentyfikowane dla Obszaru Strategicznej Interwencji (OSI) subregionu centralnego oraz wyzwania wskazane w strategii rozwoju województwa. Jednocześnie strategia uwzględnia specyfikę lokalnych uwarunkowań, przy czym gmina nie jest częścią Metropolii Górnośląskiej ani nie należy do jej bezpośredniego otoczenia. **Ze względu jednak na fakt, że gmina nie należy do Metropolii Górnośląskiej ani jej bezpośredniego otoczenia, uwzględniono jedynie te aspekty, które są adekwatne do lokalnych uwarunkowań i możliwości rozwoju Poręby.**

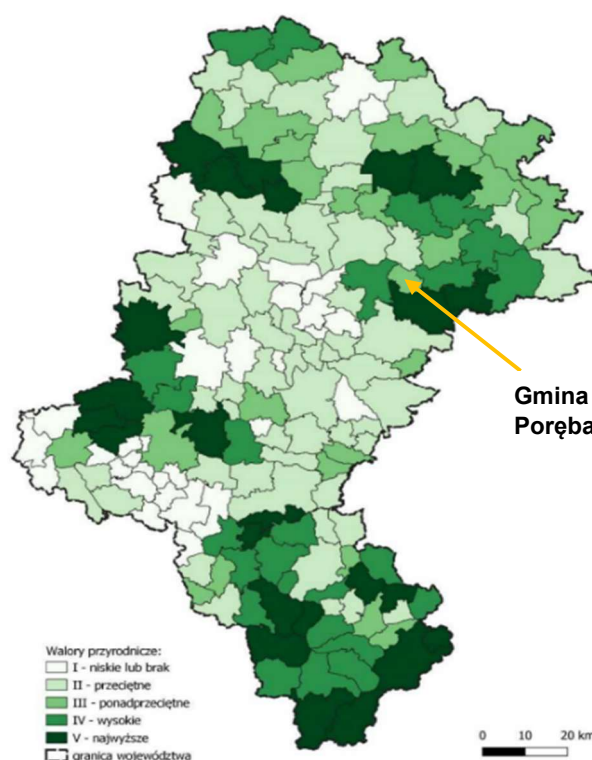
W ramach **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035**, uwzględniono cele i działania wskazywane w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”- Zielone Śląskie. Założenia w zakresie wyzwań dla subregionu centralnego zostały zrealizowane poprzez następujące cele operacyjne i przypisane do nich kierunki działań:

- 1.1. Rozwijanie lokalnej infrastruktury i ożywianie terenów poprzemysłowych
- 2.1. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej i poprawa jakości infrastruktury miejskiej
- 2.2. Tworzenie i modernizacja przestrzeni publicznych dla integracji społecznej

- 2.3. Podniesienie estetyki i atrakcyjności otoczenia centrum oraz miejsc kluczowych dla miasta
- 3.1. Usprawnienie zarządzania gospodarką odpadami i gospodarką wodno-kanalizacyjną
- 3.2. Poprawa jakości powietrza i wdrażanie przyjaznych środowisku rozwiązań energetycznych
- 3.3. Ochrona terenów przyrodniczych i rozwój bioróżnorodności
- 4.5. Efektywne zarządzanie gminą

OSI – obszary cenne przyrodniczo

W Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” - Zielone Śląskie wyznaczono również obszary ujmujące najważniejsze potencjały ujęte w przeprowadzonej diagnozie strategicznej województwa. Obszar OSI – obszary cenne przyrodniczo, został wyznaczony w oparciu o udział scalonej powierzchni cennej przyrodniczo w powierzchni całej gminy. Kategoryzacja terenów cennych przyrodniczo w województwie została oparta o powierzchniowe formy ochrony przyrody (rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe) oraz korytarze ekologiczne (korytarze dla ssaków kopytnych i drapieżnych oraz korytarze spójności). Dobór powyższych kategorii opierał się na założeniu, że są to najważniejsze obszary dla zachowania walorów przyrodniczych regionu. **Gmina Poręba została zakwalifikowana do obszarów o ponadprzeciętnych walorach krajobrazowych.**

Rysunek 8. OSI – obszary cenne przyrodniczo

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”
- Zielone Śląskie.

W Gminie Poręba aktualnie, jedyną formą ochrony przyrody są pomniki przyrody, w związku z czym jej walory przyrodnicze zostały zweryfikowane na podstawie przebiegu korytarzy ekologicznych. Przez obszar gminy przechodzi Główny Korytarz Południowo-Centralny – 10A Bory Strobrowskie – Lasy Przedborskie, stanowiący odcinek korytarza ekologicznego o znaczeniu paneuropejskim.

Ponieważ korytarze ekologiczne nie stanowią obszarów chronionych prawem, wymagają wzmocnienia odgrywanej przez nie roli w systemie przyrodniczym a także działań zabezpieczających przez dalszą degradacją i osłabieniem ich funkcji.

Wśród wyzwań dla OSI – obszary cenne przyrodniczo wskazano:

- ochronę różnorodności biologicznej i georóżnorodności,
- poprawę stosunków wodnych i ochronę siedlisk wodno-błotnych na obszarach chronionych zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych.
- programowanie i prowadzenie na tych terenach zrównoważonej polityki rozwoju, godzącej interesy ochrony przyrody z rozwojem gospodarczym tych obszarów, ukierunkowanym na wykorzystanie lokalnych potencjałów.

Wśród działań wskazywanych w Strategii „Śląskie 2030” dla OSI obszary cenne przyrodniczo można wymienić:

- Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne.
- Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej.
- Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców.
- Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza.
- Poprawa jakości wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym wspieranie wdrażania rozwiązań w zakresie zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w zlewni, ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy.
- Wsparcie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio- i georóżnorodności, w tym ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, leśnych i korytarzy ekologicznych
- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych.
- Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
- Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.
- Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.
- Rozwijanie współpracy międzynarodowej, transgranicznej i międzyregionalnej, w tym w pasie Polski południowej oraz z miastami Ostrawą i Żyliną.
- Wsparcie działań podnoszących jakość systemu planowania i wdrażania na poziomie regionalnym i lokalnym.
- Wspieranie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu.

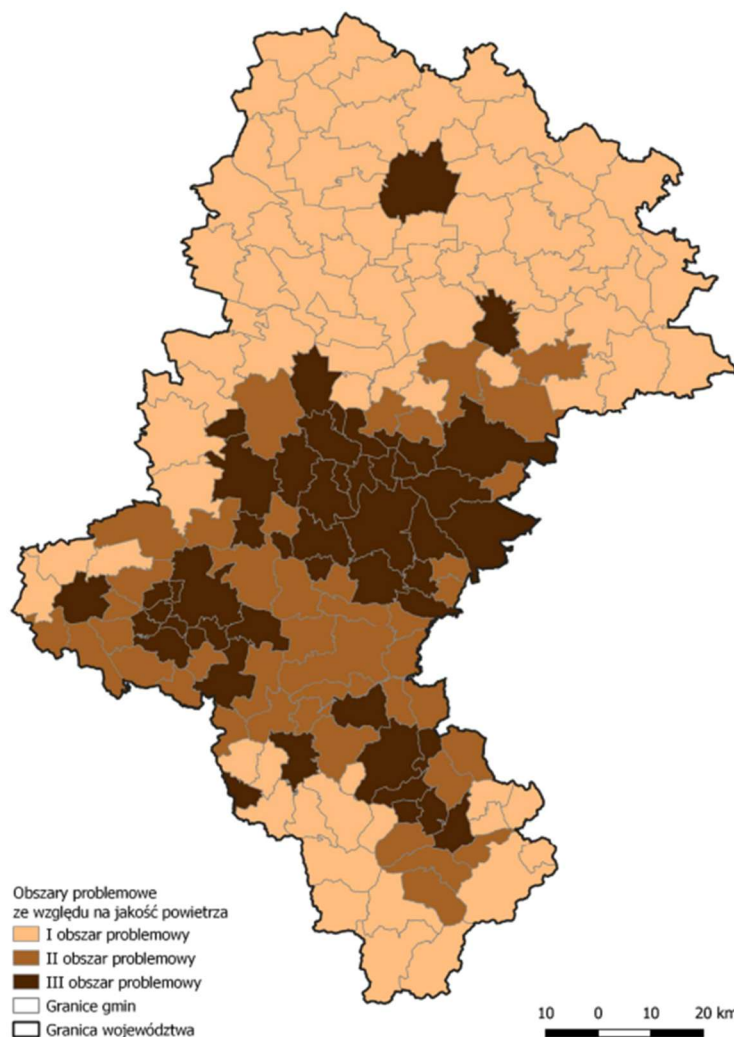
- Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej, stanowiących „wizytówki” regionu.

W ramach **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** uwzględniono cele i działania wskazywane w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”- Zielone Śląskie dla OSI obszary cenne przyrodniczo. Powyższe założenia zostały uwzględnione poprzez następujące cele operacyjne i przypisane do nich kierunki działań:

- 1.1. Rozwijanie lokalnej infrastruktury i ożywianie terenów przemysłowych (adaptacja terenów przemysłowych na nowe funkcje, w tym również sprzyjające rozwojowi czasu wolnego, usługom, rekreacji)
- 2.1. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej i poprawa jakości infrastruktury miejskiej
- 2.2. Tworzenie i modernizacja przestrzeni publicznych dla integracji społecznej
- 2.3. Podniesienie estetyki i atrakcyjności otoczenia centrum oraz miejsc kluczowych dla miasta
- 3.1. Usprawnienie zarządzania gospodarką odpadami i gospodarką wodno-kanalizacyjną
- 3.2. Poprawa jakości powietrza i wdrażanie przyjaznych środowisku rozwiązań energetycznych
- 3.3. Ochrona terenów przyrodniczych i rozwój bioróżnorodności
- 3.4. Edukacja prośrodowiskowa i zaangażowanie mieszkańców
- 4.2. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych
- 4.5. Efektywne zarządzanie gminą

OSI – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza

W celu określenia obszarów wymaganych działań interwencyjnych, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” - Zielone Śląskie określiła obszary odpowiadające za najważniejsze problemy zarysowane w opracowanej diagnozie strategicznej województwa. W ten sposób wyznaczone zostały obszary strategicznej interwencji o charakterze problemowym, m.in. OSI - gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza. Do wyznaczenia obszaru brano pod uwagę obszary przekroczeń wskaźników dla pyłów zawieszonych PM_{2,5}, pyłów zawieszonych PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu. **Gmina Poręba została przypisana do I obszaru problemowego, obejmującego gminy, na terenie których występowało przekroczenie jednego z powyższych wskaźników jakości powietrza.**

Rysunek 9. OSI – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” - Zielone Śląskie.

Powietrze na terenie województwa śląskiego jest silnie zanieczyszczone. Przekroczenie docelowej wartości stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu występuje na obszarze całego województwa. Główną przyczyną złej jakości powietrza w województwie śląskim jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych (bytowo-komunalna). Znacznie mniejszy wpływ na jakość powietrza ma emisja przemysłowa i liniowa. Największym wyzwaniem w tym zakresie jest zatem ograniczenie niskiej emisji, gdyż to ona w największym stopniu odpowiada za przekroczenia norm jakości powietrza. Pożądane jest wsparcie rozbudowy sieci ciepłowniczej oraz włączenie w nią możliwie największej liczby budynków mieszkalnych, jak również generowania i wdrażania innowacji ograniczających negatywny wpływ na środowisko. Gminy ze swojej strony muszą podjąć wyzwanie egzekwowania przepisów tzw. „uchwały antysmogowej”.

Wśród działań wskazywanych w Strategii „Śląskie 2030” dla OSI gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza można wskazać:

- Wsparcie zdolności firm do generowania i wdrażania innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych, w tym tworzenie i implementacja usług i technologii medycznych.
- Wsparcie sektorów tradycyjnych w zakresie podnoszenia ich konkurencyjności m.in. poprzez unowocześnienie procesów technologicznych, poprawę bezpieczeństwa pracy, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz rozwój zasobów ludzkich.
- Podniesienie jakości infrastruktury placówek ochrony zdrowia (w szczególności w obszarach deficytowych) oraz podniesienie jakości obsługi pacjentów, w tym wykorzystanie nowoczesnych technologii.
- Aktywna profilaktyka i zapewnienie kompleksowości usług medycznych, w szczególności w zakresie chorób cywilizacyjnych i wynikających ze zmian demograficznych.
- Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia.
- Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza.
- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych.
- Rozwój zrównoważonej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE.
- Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
- Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.
- Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.
- Rozwój instrumentów oraz współpracy na rzecz monitorowania procesów rozwoju.

Strategia rozwoju miasta Poręba 2035, uwzględnia cele i działania wskazywane w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” - Zielone Śląskie określone dla OSI gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza. Powyższe założenia realizowane będą poprzez następujące cele operacyjne i przypisane do nich kierunki działań:

- 1.2. Tworzenie warunków sprzyjającym rozwojowi przedsiębiorczości i inwestycji
- 2.1 Zwiększenie dostępności komunikacyjnej i poprawa jakości infrastruktury miejskiej
- 3.1. Usprawnienie zarządzania gospodarką odpadami i gospodarką wodno-kanalizacyjną
- 3.2. Poprawa jakości powietrza i wdrażanie przyjaznych środowisku rozwiązań energetycznych
- 3.4. Edukacja prośrodowiskowa i zaangażowanie mieszkańców
- 4.2. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych
- 4.4. Poprawa zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców
- 4.5. Efektywne zarządzanie gminą

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI KLUCZOWE DLA GMINY

Na etapie prac strategicznych na obszarze Gminy Poręba wskazano dwa **Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) o znaczeniu lokalnym** kluczowe dla prawidłowego rozwoju gminy:

- ▶ **A – obszar strategicznej interwencji - „Gichtowa OdNowa”**
- ▶ **B – obszar strategicznej interwencji – „Porębskie stawy”**

Lokalizację obszarów wyznaczonych w ramach OSI wskazano w ramach części graficznej Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Poręba.

Wyznaczone obszary interwencji mają charakter OSI rozwojowych, tj. stanowią możliwe obszary wzrostu, charakteryzujące się szczególnym potencjałem, który – poprzez odpowiednie działania – może przyczynić się budowania przewag konkurencyjnych Gminy Poręba w skali regionalnej.

A – OSI - "Gichtowa OdNowa"

Wieża gichtowa jest jednym z najważniejszych elementów dziedzictwa przemysłowego Poręby. Jest to nie tylko zabytek techniki, ale również symbol tożsamości gminy, obecny w herbie. Jako unikalny obiekt wymaga kompleksowej renowacji, w celu zachowania jego historycznej, architektonicznej i kulturowej wartości. Podjęte działania powinny przyczynić się do ochrony tego obiektu oraz wzmocnienia jego roli jako „wizytówki” gminy, a także jako atrakcji o znaczeniu regionalnym.

Zakres działań dla OSI „Gichtowa OdNowa”:

- Przeprowadzenie kompleksowej renowacji wieży gichtowej
- Adaptacja przestrzeni wokół wieży do celów turystycznych i edukacyjnych, w tym stworzenie miejsc odpoczynku i przestrzeni do organizacji wydarzeń
- Zapewnienie dostępności komunikacyjnej terenu ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz priorytetyzacją pieszych i rowerzystów
- Przygotowanie kampanii promującej wieżę jako symbol gminy (materiały promocyjne, kampanie w mediach społecznościowych, organizacja wydarzeń)
- Przeprowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do mieszkańców, mających na celu zwiększenie świadomości o wartości lokalnego zabytku
- Nawiązywanie współpracy z lokalnymi instytucjami kultury oraz szkołami, w celu organizacji wspólnych projektów edukacyjnych i kulturalnych

Realizacja działań w tych obszarach jest kluczowa z punktu widzenia umożliwienia rozwoju gospodarczego Miasta, od którego w znacznym stopniu zależy możliwość zaspokajania potrzeb rozwojowych. Kluczowe jest podejście holistyczne, łączące ochronę dziedzictwa, rozwój turystyki, aktywność kulturalną i edukacyjną, a także dbałość o zrównoważony rozwój.

B – OSI „Porębskie stawy”

Obecność w Gminie Poręba sztucznych zbiorników wodnych – Staw Poręba I i Staw Poręba II – może stać się fundamentem rozwoju funkcji rekreacyjnej w gminie. Stawy te wraz z otoczeniem, po odpowiednim zagospodarowaniu mogą przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz stanowić atrakcyjne miejsce wypoczynku a także turystyki dla odwiedzających gminę.

Zakres działań dla OSI „Porębskie stawy”:

Działania na rzecz poprawy jakości wody w zbiornikach wodnych:

- Zagospodarowanie terenów wokół stawów na cele rekreacyjne, w tym budowa infrastruktury rekreacyjnej (np. ścieżki pieszo-rowerowe, pomosty, strefy wypoczynkowe, miejsca do grillowania)
- Zapewnienie dostępności komunikacyjnej terenów ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz priorytetyzacją pieszych i rowerzystów;
- Stworzenie punktów edukacyjnych i tablic informacyjnych dotyczących ekosystemów wodnych i bioróżnorodności
- Rozwijanie infrastruktury turystycznej w okolicy zbiorników (np. wypożyczalnia sprzętu wodnego, punkty gastronomiczne, toalety publiczne, parkingi rowerowe)
- Organizacja wydarzeń kulturalnych i turystycznych nad stawami
- Wprowadzenie systemu monitoringu wizyjnego i patrolowania terenów nadwodnych
- Monitorowanie parametrów jakości wody w zbiornikach wodnych
- Wzmacnianie efektywności samooczyszczania się zbiorników wodnych (np. poprzez wykorzystanie naturalnych systemów filtracyjnych w postaci roślinności wodnej)
- Zwiększanie świadomości społecznej w zakresie ochrony jakości wód
- Przeprowadzenie działań zmierzających do rewitalizacji ekosystemów wodnych, w tym restytucji naturalnych siedlisk w obrębie stawów.

Wskazanie omówionych powyżej Obszarów Strategicznej Interwencji jako priorytetowych w **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** oznacza, że zostaną one objęte szczególnymi działaniami i inwestycjami publicznymi w okresie jej realizacji. Realizacja zaplanowanych działań pozwoli nie tylko na poprawę jakości życia mieszkańców, ale również na wzrost atrakcyjności turystycznej gminy oraz zrównoważony rozwój lokalnych zasobów. OSI stanowią ważny element modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, który w przyszłości może przyczynić się do jej dynamicznego i zrównoważonego rozwoju.

5. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ, W TYM W WYMIARZE PRZESTRZENNYM ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA

Rezultaty planowanych działań stanowią wyraz osiągnięcia zamierzonych w Strategii celów i stanowią mierzalny dowód skuteczności wprowadzanych na etapie jej realizacji interwencji.

W tabeli (Tabela 7) wskazano zmiany, jakie powinny zostać osiągnięte w kluczowych obszarach funkcjonowania gminy, zarówno w wymiarze społecznym, gospodarczym, jak i przestrzennym. Każdy z zakładanych efektów został opisany jako mierzalny wskaźnik, umożliwiający bieżące monitorowanie oraz ocenę postępów i skuteczności podejmowanych w ramach **Strategii Rozwoju Miasta Poręba 2035** działań.

Ujęte w tabeli wskaźniki odnoszą się do obszarów związanych z rozwojem infrastruktury, poprawą jakości usług publicznych, efektywnością zarządzania zasobami a także ze wzrostem aktywności społeczno-gospodarczej na terenie Gminy Poręba.

Lista proponowanych wskaźników przyjętych na potrzeby monitoringu Strategii jest katalogiem otwartym. Katalog ten, tak jak wartości docelowe będą mogły być wyznaczane i aktualizowane przy okazji ewaluacji Strategii. Rekomenduje się już przyjęte do ewaluowania w danym okresie sprawozdawczym wskaźniki zachować i monitorować aż do zakończenia wdrażania Strategii.

Oczekiwane rezultaty realizacji poszczególnych celów strategicznych i wskaźników ich realizacji (z uwzględnieniem przestrzennych) zawiera poniższa tabela.

OBSZAR STRATEGICZNY: GOSPODARKA I CEL STRATEGICZNY WZROST KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI LOKALNEJ I POPRAWA WARUNKÓW INWESTYCYJNYCH					
Cel operacyjny		Wskaźnik monitorowania celu		jedn.	Oczekiwana zmiana
1.1.	Rozwijanie lokalnej infrastruktury i ożywianie terenów przemysłowych	W1	Powierzchnia przestrzeni udostępnionych na rozwój funkcji usługowych	m ²	
		W2	Liczba wyremontowanych i zaadaptowanych budynków lub lokali na cele gospodarcze (w szczególności usługowe)	szt.	
		W3	Powierzchnia terenów przemysłowych zaadaptowanych na nowe funkcje	ha	
1.2.	Tworzenie warunków sprzyjającym rozwojowi przedsiębiorczości i inwestycji	W4	Liczba podjętych działań na rzecz wsparcia działalności w sektorze usług czasu wolnego i gastronomii	szt.	
OBSZAR STRATEGICZNY: PRZESTRZEŃ II CEL STRATEGICZNY ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE PRZESTRZENIĄ I POPRAWA ESTETYKI MIASTA					
2.1	Zwiększenie dostępności komunikacyjnej i poprawa jakości infrastruktury miejskiej	W5	Długość zmodernizowanych dróg	km	
		W6	Długość rozbudowanej sieci oświetleniowej	km	
		W7	Liczba podjętych działań zwiększających bezpieczeństwo pieszych	szt.	
		W8	Liczba zmodernizowanych przystanków autobusowych	szt.	
		W9	Liczba stanowisk postojowych w wybudowanych obiektach „Bike&Ride”	szt.	
		W10	Długość nowo wybudowanych ścieżek rowerowych	km	

		W11	Długość zmodernizowanych ścieżek rowerowych	km	
		W12	Liczba nowo utworzonych elementów infrastruktury dla rowerzystów (np. stojaków, stacji napraw).	szt.	
2.2.	Tworzenie i modernizacja przestrzeni publicznych dla integracji społecznej	W13	Liczba terenów zaadaptowanych na przestrzeń rekreacyjno-kulturalną	szt.	
		W14	Liczba działań podjętych w zakresie wykorzystania terenów nadwodnych na cele rekreacyjne i wypoczynkowe	szt.	
		W15	Liczba obiektów użyteczności publicznej dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	
2.3.	Podniesienie estetyki i atrakcyjności otoczenia centrum oraz miejsc kluczowych dla miasta	W16	Liczba zmodernizowanych przestrzeni publicznych	szt.	
		W17	Liczba zainstalowanych w przestrzeni miejskiej koszy do segregacji odpadów	szt.	
		W18	Liczba podjętych działań poprawiających estetykę miasta	szt.	
		W19	Liczba podjętych działań konserwatorskich, remontowych i adaptacyjnych przy zabytkach	szt.	
		W20	Liczba obiektów zabytkowych udostępnionych do zwiedzania	szt.	
2.4.	Uporządkowanie kwestii z zakresu planowania przestrzennego	W21	Opracowanie Planu Ogólnego Gminy	szt.	
OBSZAR STRATEGICZNY: ŚRODOWISKO III CEL STRATEGICZNY ZRÓWNOWAŻONA OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU					
3.1.	Usprawnienie zarządzania gospodarką odpadami i gospodarką wodno-kanalizacyjną	W22	Długość zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej	km	
		W23	Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej	km	
		W24	Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	km	

3.2.	Poprawa jakości powietrza i wdrażanie przyjaznych środowisku rozwiązań energetycznych	W25	Liczba gospodarstw domowych, które skorzystały z programów wsparcia wymiany źródeł ciepła	szt.	
		W26	Liczba budynków użyteczności publicznych poddanych termomodernizacji	szt.	
3.3.	Ochrona terenów przyrodniczych i rozwój bioróżnorodności	W27	Liczba podjętych działań na rzecz odbudowy bioróżnorodności zbiorników wodnych	szt.	
		W28	Liczba stworzonych obiektów błękitno-zielonej infrastruktury	szt.	
3.4.	Edukacja prośrodowiskowa i zaangażowanie mieszkańców	W29	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych kształtujących świadomość w zakresie ochrony środowiska	szt.	
OBSZAR STRATEGICZNY: ŚRODOWISKO IV CEL STRATEGICZNY ZRÓWNOWAŻONA OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU					
4.1.	Zwiększanie atrakcyjności mieszkaniowej miasta	W30	Liczba nowych mieszkań oddanych do użytku	szt.	
		W31	Liczba zmodernizowanych mieszkań (w tym renowacja pustostanów)	szt.	
		W32	Liczba doposażonych placów zabaw i stref rekreacyjnych	szt.	
4.2.	Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych	W33	Liczba działań podjętych na rzecz wsparcia placówek oświatowych i placówek świadczących usługi pomocy społecznej	szt.	
4.3.	Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjnej oraz wzmacnianie aktywności społecznej mieszkańców	W34	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów kultury, sportu i rekreacji	szt.	
		W35	Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i sportowych	szt.	
		W36	Liczba inicjatyw wspierających organizacje pozarządowe (NGO's)	szt.	
		W37	Liczba organizowanych wydarzeń o charakterze markowym (np. festiwalu)	szt.	
4.4.	Poprawa zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców	W38	Liczba przeprowadzonych szkoleń podnoszących kwalifikacje pracowników służb porządkowych	szt.	
		W39	Liczba przeprowadzonych działań zwiększających świadomość mieszkańców na tematy zdrowia i bezpieczeństwa	szt.	
4.5.	Efektywne zarządzanie gminą	W40	Liczba przeprowadzonych szkoleń dla pracowników administracji publicznej	szt.	
		W41	Liczba wdrożonych narzędzi cyfrowych (np. e-usługi, platformy)	szt.	

			komunikacji z mieszkańcami, systemy zarządzania danymi).		
		W42	Kwota pozyskanych funduszy zewnętrznych na realizację projektów	zł.	
		W43	Liczba projektów zrealizowanych przy wsparciu z funduszy krajowych i unijnych.	szt.	
		W44	Liczba mieszkańców uczestniczących w organizowanych konsultacjach społecznych	szt.	
		W45	Liczba wydarzeń i przedsięwzięć wzbogaconych o symbol miasta – wieżę gichtową	szt.	

Tabela 7. Oczekiwane rezultaty realizacji celów strategicznych Strategii rozwoju miasta Poręba 2035 i wskaźniki ich osiągnięcia

Źródło: opracowanie własne.

6. OKREŚLENIE SPÓJNOŚCI STRATEGII ROZWOJU MIASTA ZE STRATEGIAMI NA SZCZEBLU KRAJOWYM I LOKALNYM

Do określenia spójności strategii z celami rozwojowymi zawartymi w dokumentach wyższego rzędu wykorzystano najważniejsze dokumenty krajowe, regionalne i powiatowe. W poniższej tabeli ujęto schemat zgodności celów strategicznych wytypowanych dla Gminy Poręba z celami najważniejszych dokumentów wyższego rzędu, m.in. które opisano w dalszych rozdziałach Strategii.

6.1. STRATEGIA ROZWOJU MIASTA A STRATEGIE KRAJOWE

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 roku (perspektywa do 2030 r.) (SOR), przyjęta uchwałą M.P. 2017 poz. 206 przez Radę Ministrów dnia 14 lutego 2017 r. Głównym celem przyjętym w dokumencie jest: „Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”. Do osiągnięcia celu głównego, określono trzy cele szczegółowe, z których zostały wyodrębnione obszary i cele realizacji działań.

Tabela 8. Spójność celów Strategii rozwoju miasta Poręba 2035 z założeniami Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

SOR – cele szczegółowe	Strategia rozwoju miasta Poręba 2035			
	I	II	III	IV
	WZROST KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI LOKALNEJ I POPRAWA WARUNKÓW INWESTYCYJNYCH	ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE PRZESTRZENIĄ I POPRAWA ESTETYKI MIASTA	ZRÓWNOWAŻONA OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	WZMOCNIONY KAPITAŁ SPOŁECZNY ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW
1. Trwały wzrost gospodarczy oparty o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną				
Reindustrializacja - Wzrost zdolności polskiego przemysłu do sprostania globalnej konkurencji	1.1			

SOR – cele szczegółowe	Strategia rozwoju miasta Poręba 2035			
	I	II	III	IV
	WZROST KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI LOKALNEJ I POPRAWA WARUNKÓW INWESTYCYJNYCH	ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE PRZESTRZENIĄ I POPRAWA ESTETYKI MIASTA	ZRÓWNOWAŻONA OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	WZMOCNIONY KAPITAŁ SPOŁECZNY ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW
Rozwój innowacyjnych firm - Zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych	1.1, 1.2			
Małe i średnie przedsiębiorstwa- Przemiany strukturalne sektora, nowe formy działania i współpracy, nowoczesne instrumenty wsparcia	1.2			
Kapitał dla rozwoju- Trwałe zwiększenie stopy inwestycji i ich jakości w dłuższej perspektywie, przy większym wykorzystaniu środków krajowych	1.2			
Ekspansja zagraniczna- Zwiększenie umiędzynarodowienia polskiej gospodarki Zwiększenie eksportu towarów zaawansowanych technologicznie	1.1, 1.2			
2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony				
Spójność społeczna- Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy	1.2			4.2, 4.3, 4.3
Rozwój zrównoważony terytorialnie- Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania	1.1, 1.2			4.3
3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.				
Prawo w służbie obywatelom i gospodarce- Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli				4.5
Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem- Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne – dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorców Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego				4.3, 4.4, 4.5
E-państwo- Cyfrowe państwo usługowe				4.5
Finanse publiczne- Stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne				4.5
Efektywność wykorzystania środków UE- Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe	1.2			

Źródło: opracowanie własne.

Polityka Energetyczna Polski do 2040 r., przyjęta *Uchwałą nr 22/2021 Rady Ministrów z dnia 2 lutego 2021 r.* Wyznacza ramy transformacji energetycznej w Polsce. Zawiera strategiczne przesądzenia w zakresie doboru technologii służących budowie niskoemisyjnego systemu energetycznego.

Tabela 9. Spójność celów **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** z założeniami Polityki Energetycznej Polski do 2040 r.

PEP (Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.) – cele szczegółowe	Strategia rozwoju miasta Poręba 2035			
	I WZROST KONKURENCYJNO ŚCI GOSPODARKI LOKALNEJ I POPRAWA WARUNKÓW INWESTYCYJNYCH	II ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE PRZESTRZENIĄ I POPRAWA ESTETYKI MIASTA	III ZRÓWNOWAŻONA OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	IV WZMOCNIONY KAPITAŁ SPOŁECZNY ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW
1.Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych			3.2	
2.Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej			3.2	
3.Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych			3.2	
4. Rozwój rynków energii			3.2	
5. Wdrożenie energetyki jądrowej	Nie dotyczy			
6. Rozwój odnawialnych źródeł energii			3.2	
7. Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji			3.2	
8. Poprawa efektywności energetycznej			3.2	

Źródło: opracowanie własne.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. przyjęta *Uchwałą Rady Ministrów nr 105/2009 z dnia 24 września 2019 r.*, gdzie jako główny cel krajowej polityki transportowej wskazano zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawę bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego.

Tabela 10. Spójność **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** z założeniami Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.

SZRT - Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. – kierunki interwencji	Strategia rozwoju miasta Poręba 2035			
	I WZROST KONKURENCYJNO ŚCI GOSPODARKI LOKALNEJ I POPRAWA WARUNKÓW INWESTYCYJNYCH	II ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE PRZESTRZENIĄ I POPRAWA ESTETYKI MIASTA	III ZRÓWNOWAŻONA OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	IV WZMOCNIONY KAPITAŁ SPOŁECZNY ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW
Budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce		2.1		
Poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym		2.1		
Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności		2.1		
Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów		2.1		4.4
Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko		2.1	3.4	
Poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.		2.1		4.5

Źródło: opracowanie własne.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 – przyjęta *Uchwałą nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r.* - podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Dokument kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszenie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów. Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów

terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiąganiu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Tabela 11. Spójność celów **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** z założeniami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 r.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Strategia rozwoju miasta Poręba 2035			
	I	II	III	IV
	WZROST KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI LOKALNEJ I POPRAWA WARUNKÓW INWESTYCYJNYCH	ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE PRZESTRZENIĄ I POPRAWA ESTETYKI MIASTA	ZRÓWNOWAŻONA OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	WZMOCNIONY KAPITAŁ SPOŁECZNY ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW
1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym				
1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo	Nie dotyczy			
1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze	Nie dotyczy			
1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska	1.1			
1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych	1.1	2.1, 2.2, 2.3		
1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów	1.1	2.2		4.5
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych				
2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	1.2			4.3, 4.4
2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym	1.1, 1.2			
2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach	1.2			4.5
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie				
3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem				4.5
3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym				4.3
3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych				4.4
3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej				4.5

Źródło: opracowanie własne.

6.2. STRATEGIA ROZWOJU MIASTA A STRATEGIE REGIONALNE

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, przyjęty *Uchwałą nr V/26/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r.*, w którym jako wizję określono „*Województwo śląskie będzie regionem o nowoczesnej gospodarce, wykorzystującym kreatywność jego mieszkańców i wzmacniającym istniejące potencjały gospodarcze i środowiskowe, zapewniającym równość życiowych i rozwojowych szans przy poszanowaniu zasady zrównoważonego i trwałego rozwoju*”.

Tabela 12. Spójność **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** z założeniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ - cele operacyjne

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ - cele operacyjne	Strategia rozwoju miasta Poręba 2035			
	I	II	III	IV
	WZROST KONKURENCYJNOŚ CI GOSPODARKI LOKALNEJ I POPRAWA WARUNKÓW INWESTYCYJNYCH	ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE PRZESTRZENIĄ I POPRAWA ESTETYKI MIASTA	ZRÓWNOWAŻONA OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	WZMOCNIONY KAPITAŁ SPOŁECZNY ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW
1. NOWOCZESNA GOSPODARKA – promocja gospodarczego wzrostu i innowacji	1.1, 1.2			
2. SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych				4.2, 4.3, 4.4, 4.5
3. PRZESTRZEŃ – zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego		2.2, 2.3, 2.4	3.3	
4. RELACJE Z OTOCZENIEM – infrastrukturalne powiązania regionu		2.1		

Źródło: opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” - Zielone Śląskie, przyjęta uchwałą nr VI/24/1/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 19.10.2020 roku. Zarysowane w dokumencie cele i kierunki wskazują drogę oraz narzędzia pozwalające na istotne zmiany gospodarcze prowadzące do pobudzenia tempa rozwoju gospodarczego regionu w oparciu o dynamicznie rozwijający się sektor przedsiębiorstw innowacyjnych. Strategia „Śląskie 2030” odpowiada również na wyzwania demograficzne stojące przed województwem śląskim. Dotyczą one w głównej mierze starzenia się społeczności regionu oraz malejącej liczby mieszkańców co jest wynikiem ujemnego przyrostu naturalnego oraz procesów migracyjnych.

Tabela 13. Spójność **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” - Zielone Śląskie – cele operacyjne	Strategia rozwoju miasta Poręba 2035			
	I	II	III	IV
	WZROST KONKURENCYJNOŚ CI GOSPODARKI LOKALNEJ I POPRAWA WARUNKÓW INWESTYCYJNYCH	ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE PRZESTRZENIĄ I POPRAWA ESTETYKI MIASTA	ZRÓWNOWAŻONA OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	WZMOCNIONY KAPITAŁ SPOŁECZNY ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW
CEL STRATEGICZNY A: Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej				
A.1. Konkurencyjna gospodarka	1.1			
A.2. Innowacyjna gospodarka	1.2			4.5
A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość	1.2		4.3, 4.4, 4.5	
CEL STRATEGICZNY B: Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca				
B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych				4.1, 4.2, 4.4
B.2. Aktywny mieszkani			3.4	4.3
B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki	1.2		3.4	4.2, 4.3, 4.5
CEL STRATEGICZNY C: Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni				
C.1. Wysoka jakość środowiska			3.1, 3.2, 3.3, 3.4	
C.2. Efektywna infrastruktura	1.1	2.1, 2.2		4.1

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” - Zielone Śląskie – cele operacyjne	Strategia rozwoju miasta Poręba 2035			
	I	II	III	IV
	WZROST KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI LOKALNEJ I POPRAWA WARUNKÓW INWESTYCYJNYCH	ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE PRZESTRZENIĄ I POPRAWA ESTETYKI MIASTA	ZRÓWNOWAŻONA OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	WZMOCNIONY KAPITAŁ SPOŁECZNY ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW
C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu		2.3	3.3	4.1
CEL STRATEGICZNY D: Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym				
D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny				4.1, 4.5
D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu				4.1, 4.3, 4.5
D.3. Nowoczesna administracja publiczna				4.5

Źródło: opracowanie własne.

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego 2030, została przyjęta uchwałą nr 1554/246/VI/2021 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 30 czerwca 2021 r. Wytycza cele i obszary interwencji, które Zarząd Województwa Śląskiego wraz z Partnerami chce zrealizować, aby zapewnić właściwe warunki inicjowania i wdrażania innowacji. Mając świadomość, że one często są wynikiem wielorakich interakcji ludzi i organizacji, które w odpowiednim czasie potrafiły zidentyfikować potrzeby, wykreować rozwiązania, przekonać innych do eksperymentowania i ostatecznie zaryzykować wdrożenie innowacji produktowych czy procesów biznesowych, dalszy rozwój ekosystemu innowacji w województwie śląskim jest priorytetem.

Tabela 14. Spójność **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** z założeniami Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego 2030

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego 2030 – Cele szczegółowe RSI	Strategia rozwoju miasta Poręba 2035			
	I	II	III	IV
	WZROST KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI LOKALNEJ I POPRAWA WARUNKÓW INWESTYCYJNYCH	ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE PRZESTRZENIĄ I POPRAWA ESTETYKI MIASTA	ZRÓWNOWAŻONA OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	WZMOCNIONY KAPITAŁ SPOŁECZNY ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW
C1. Zwiększenie zdolności podmiotów regionalnego ekosystemu innowacji do generowania i wdrażania innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych	1.2		3.1	4.2
C2. Zapewnienie inkluzywnej transformacji cyfrowej w gospodarce i społeczeństwie regionu				4.5
C3. Wspieranie konkurencyjności i skutecznej transformacji podmiotów regionalnego ekosystemu innowacji w kierunku krajowych i międzynarodowych czempionów	1.1, 1.2			
C4. Rozwijanie kompetencji pracowników i podmiotów regionalnego ekosystemu innowacji na rzecz inteligentnych specjalizacji, transformacji cyfrowej i innowacyjnej przedsiębiorczości	1.2			4.2, 4.5

Źródło: opracowanie własne.

Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w województwie śląskim, przyjęty uchwałą nr VI/43/9/2022 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 25 kwietnia 2022 r. Program jest instrumentem realizacji wojewódzkiej strategii działań wobec zabytków zawartej w dokumentach strategicznych. Określa warunki włączania zabytków w procesy gospodarczego rozwoju województwa przy pomocy zróżnicowanych podmiotów

gospodarczych. Program nie obejmuje zakresu działań związanych z ochroną zabytków, wynikających z kompetencji wojewódzkiego konserwatora zabytków, ale jego realizacja wymaga ścisłej współpracy z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Tabela 15. Spójność **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** z założeniami Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami w województwie śląskim

Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w województwie śląskim na lata 2022-2025	Strategia rozwoju miasta Poręba 2035			
	I	II	III	IV
	WZROST KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI LOKALNEJ I POPRAWA WARUNKÓW INWESTYCYJNYCH	ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE PRZESTRZENIĄ I POPRAWA ESTETYKI MIASTA	ZRÓWNOWAŻONA OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	WZMOCNIONY KAPITAŁ SPOŁECZNY ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW
Cel strategiczny I. Kształtowanie kulturowego obrazu województwa				
I.1. Ustalenie potencjału zasobów zabytkowych województwa		2.3		4.5
I.2. Budowa systemu zarządzania zabytkami województwa	Nie dotyczy			
I.3. Włączenie zabytków w procesy gospodarcze		2.3		4.5
Cel strategiczny II. Kształtowanie pozytywnych postaw społeczeństwa wobec dziedzictwa kulturowego regionu				
II.1. Programowanie wiedzy o zabytkach oraz sposobach opieki nad zabytkami		2.3		
II.2. Aktywizacja społeczności lokalnych na rzecz opieki nad zabytkami				4.5

Źródło: opracowanie własne.

Regionalny Plan Transportowy dla Województwa Śląskiego, przyjęty *uchwałą nr 209/484/VI/2024 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 30 stycznia 2024 r.* Regionalny Plan Transportowy (RPT) to jeden z kluczowych dokumentów strategicznych o charakterze branżowym szczebla regionalnego. Wskazuje on na najważniejsze cele, działania oraz przedsięwzięcia, które powinny zostać zrealizowane do roku 2030 oraz 2055, tak aby możliwe było osiągnięcie przyjętej w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2030" wizji rozwoju regionu w obszarze transportu, a także celów klimatycznych UE.

Regionalny Plan Transportowy dla Województwa Śląskiego	Strategia rozwoju miasta Poręba 2035			
	I	II	III	IV
	WZROST KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI LOKALNEJ I POPRAWA WARUNKÓW INWESTYCYJNYCH	ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE PRZESTRZENIĄ I POPRAWA ESTETYKI MIASTA	ZRÓWNOWAŻONA OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	WZMOCNIONY KAPITAŁ SPOŁECZNY ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW
Cel strategiczny 1 Transport przyjazny środowisku i łagodzenie zmian klimatu				
Cel szczegółowy 1.1: Ograniczenie poziomu emisyjności systemu transportowego, w tym w szczególności emisji CO ₂		2.1		
Cel szczegółowy 1.2: Ograniczenie niekorzystnego wpływu transportu na tereny sąsiadujące z infrastrukturą transportową		2.1		
Cel strategiczny 2 Transport przyjazny mieszkańcom				
Cel szczegółowy 2.1: Zwiększenie dostępności transportowej		2.1		
Cel szczegółowy 2.2: Likwidacja wykluczenia transportowego		2.1		
Cel szczegółowy 2.3: Zwiększenie intermodalności systemów transportu osób		2.1		

Regionalny Plan Transportowy dla Województwa Śląskiego	Strategia rozwoju miasta Poręba 2035			
	I	II	III	IV
	WZROST KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI LOKALNEJ I POPRAWA WARUNKÓW INWESTYCYJNYCH	ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE PRZESTRZENIĄ I POPRAWA ESTETYKI MIASTA	ZRÓWNOWAŻONA OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	WZMOCNIONY KAPITAŁ SPOŁECZNY ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW
Cel szczegółowy 2.4: Unowocześnienie i zwiększenie atrakcyjności systemu transportu		2.1		
Cel szczegółowy 2.5: Minimalizowanie uciążliwości wynikających z funkcjonowania infrastruktury transportowej dla mieszkańców województwa		2.1		
Cel strategiczny 3 Transport bezpieczny i niezawodny				
Cel szczegółowy 3.1: Poprawa bezpieczeństwa drogowego		2.1		
Cel szczegółowy 3.2: Zwiększenie niezawodności transportu i jego odporności na zjawiska kryzysowe		2.1		
Cel strategiczny 4 Transport dopasowany do transformacji gospodarczej regionu				
Cel szczegółowy 4.1: Zapewnienie dostępu różnych gałęzi transportu do obszarów inwestycyjnych i turystycznych		2.1		
Cel szczegółowy 4.2: Zwiększenie innowacyjności transportu		2.1		
Cel szczegółowy 4.3: Rozwój powiązań krajowych i europejskich o znaczeniu gospodarczym	Nie dotyczy			
Cel szczegółowy 4.4: Obniżenie kosztów transportu towarów	Nie dotyczy			

Źródło: opracowanie własne.

Plan Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego na lata 2023 – 2028

Dokument przyjęty uchwałą Nr VII/8/8/2024 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 21 października 2024 roku. Nadrzędnym celem Planu jest rozwój i doskonalenie na terenie województwa śląskiego systemu gospodarki odpadami uwzględniającego hierarchię sposobów postępowania z odpadami, w szczególności zapobieganie ich powstawaniu oraz przygotowanie do ponownego użycia i recyklingu.

W odniesieniu do dokumentu w celach **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** uwzględnia się działania na rzecz zwiększania efektywności segregacji i recyklingu odpadów. Można to osiągnąć m.in. poprzez modernizację PSZOK – zwiększanie jego dostępności, pojemności, rozbudowę infrastruktury czy też wprowadzenie nowoczesnych technologii. Uwzględnia się także optymalizację gospodarki odpadami poprzez podejmowanie współprac międzygminnych. Jest to zgodne z celem Planu Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego, dotyczącym zapobiegania powstawaniu odpadów oraz przygotowania ich do ponownego użycia i recyklingu.

Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030, przyjęty Uchwałą Zarządu Województwa nr 2326/383/VI/2022 z dnia 21.12.2022 r. Dokument koncentruje się na najważniejszych i najbardziej palących wyzwaniach transformacyjnych, stojących przed siedmioma podregionami górniczymi województwa śląskiego w okresie 10 lat. **Gmina Poręba należy do podregionu sosnowieckiego, jednak nie została zakwalifikowana do obszarów kumulacji zjawisk problemowych, w tym do obszarów OSI o nazwie gminy w transformacji górniczej.**

Źródło: zawiercianaszemiasto.pl

CZĘŚĆ IV

WDRAŻANIE STRATEGII

7. FINANSOWANIE STRATEGII

Projekty i działania wynikające z zapisów **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** będą realizowane w okresie wdrażania dokumentu zgodnie z przyjętym systemem i strukturą wdrażania z wykorzystaniem różnorodnych źródeł finansowania.

Wdrażanie strategii i wynikających z niej projektów będzie poprzedzone analizą możliwości i dostępności środków, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości finansowych Gminy. Każdorazowo na etapie rocznych ewaluacji wdrażania Strategii i określania nadchodzących planów jej realizacji należy prowadzić systematyczną ocenę sytuacji finansowej Gminy.

Zakres tej oceny powinien dotyczyć:

- ▶ analizy poziomu i zmian dochodów oraz wydatków Gminy w okresie ostatnich co najmniej pięciu lat,
- ▶ analizy salda budżetu i poziomu zadłużenia budżetu Gminy w okresie ostatnich co najmniej pięciu lat,
- ▶ analizy poziomu i zmian dochodów własnych oraz nakładów inwestycyjnych Gminy w okresie ostatnich co najmniej pięciu lat,
- ▶ analizy wieloletniej prognozy finansowej Gminy,
- ▶ analizy aktywności i skuteczności Gminy w pozyskiwaniu zewnętrznych środków publicznych w okresie ostatnich co najmniej pięciu lat

Wyniki oceny sytuacji finansowej przeprowadzonej z uwzględnieniem powyższych czynników pozwolą zidentyfikować faktyczne możliwości i określić gotowość Gminy do podejmowania zobowiązań finansowych mających na celu osiągnięcie celów Strategii.

Na potrzeby realizacji zapisów **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** zaplanowano wykorzystanie szerokiego katalogu źródeł finansowania. Przyjmuje się następujące źródła finansowania:

- ▶ środki własne Gminy,
- ▶ środki pochodzące z budżetu państwa lub budżetu samorządu województwa śląskiego przewidziane na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- ▶ środki z funduszy celowych, m.in. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (w tym Program LIFE), Funduszu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO),
- ▶ środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej (FESL, FELD, FEREC, FEnIKS itp.)
- ▶ środki prywatne, np. przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, wspólnot mieszkaniowych,
- ▶ inne fundusze zewnętrzne, np. funduszy norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- ▶ inne środki publiczne.

W planowaniu i organizowaniu źródeł finansowania projektów lub inwestycji będzie *Perspektywa Finansowa Unii Europejskiej na lata 2021-2027*, która przewiduje możliwość finansowania inwestycji zarówno w formie dotacji, jak i pożyczek. Efektywne wykorzystanie tych środków będzie uzależnione od aktywności Gminy Poręba w zakresie identyfikowania dostępnych programów oraz skutecznego aplikowania o fundusze zewnętrzne.

W poniższej tabeli do każdego celu zdefiniowanego w **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** zaproponowano potencjalne źródła finansowania.

Tabela 16. Sposoby i źródła finansowania Strategii rozwoju miasta Poręba 2035

Cel		Potencjalne źródła finansowania	Typy projektów, które mogą dostać dofinansowania
CEL I - WZROST KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI LOKALNEJ I POPRAWA WARUNKÓW INWESTYCYJNYCH			
1.1.	Rozwijanie lokalnej infrastruktury i ożywianie terenów przemysłowych	Invest Eu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 KPO	- Zrównoważona infrastruktura - Priorytet FESL.01 Fundusze Europejskie na inteligentny rozwój - Priorytet FESL.10 Fundusze Europejskie na transformację - Priorytet FESL.09 Fundusze Europejskie na rozwój terytorialny - Komponent A „Odporność i konkurencyjność gospodarki”
1.2.	Tworzenie warunków sprzyjającym rozwojowi przedsiębiorczości i inwestycji	FERC Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 HORIZON EUROPE FERS	- Priorytet II - Zaawansowane usługi cyfrowe - Priorytet FESL.05 Fundusze Europejskie dla rynku pracy - Transformacja cyfrowa - Kapitał ludzki, Fundusze Europejskie dla Rybactwa
CEL II - ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE PRZESTRZENIĄ I POPRAWA ESTETYKI MIASTA			
2.1.	Zwiększenie dostępności komunikacyjnej i poprawa jakości infrastruktury miejskiej	INTERREG EU Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027	2. Bardziej ekologiczna, neutralna dla klimatu i odporna Europa - Priorytet FESL.03 Fundusze Europejskie dla zrównoważonej mobilności - Priorytet FESL.10 Fundusze Europejskie na transformację
2.2.	Tworzenie i modernizacja przestrzeni publicznych dla integracji społecznej	KPO	B3.4.1 Inwestycje na rzecz kompleksowej zielonej transformacji miast, Krajowy Plan Odbudowy

Cel	Potencjalne źródła finansowania	Typy projektów, które mogą dostać dofinansowania
	FEnIKS	7.1 Infrastruktura kultury i turystyki kulturowej,
2.3. Podniesienie estetyki i atrakcyjności otoczenia centrum oraz miejsc kluczowych dla miasta	KPO FEnIKS INTERREG EU Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027	- B3.4.1 Inwestycje na rzecz kompleksowej zielonej transformacji miast, Krajowy Plan Odbudowy 7.1 Infrastruktura kultury i turystyki kulturowej, 2. Turystyka - Priorytet FESL.09 Fundusze Europejskie na rozwój terytorialny
2.4. Uporządkowanie kwestii z zakresu planowania przestrzennego	KPO	A1.3.1 Wdrożenie reformy planowania i zagospodarowania przestrzennego, Krajowy Plan Odbudowy
III CEL - ZRÓWNOWAŻONA OCHRONA ŚRODOWISKA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU		
3.1. Usprawnienie zarządzania gospodarką odpadami i gospodarką wodno-kanalizacyjną	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 FEnIKS	- Priorytet FESL.02 Fundusze Europejskie na zielony rozwój - Gospodarka wodno-ściekowa, Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2.4. Adaptacja do zmian klimatu, zapobieganie klęskom i katastrofom
3.2. Poprawa jakości powietrza i wdrażanie przyjaznych środowisku rozwiązań energetycznych	FEnIKS Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027	2.1. Infrastruktura ciepłownicza - Priorytet FESL.02 Fundusze Europejskie na zielony rozwój - Priorytet FESL.10 Fundusze Europejskie na transformację
3.3. Ochrona terenów przyrodniczych i rozwój bioróżnorodności	FEnIKS	Adaptacja do zmian klimatu, zapobieganie klęskom i katastrofom, Fundusze

Cel	Potencjalne źródła finansowania	Typy projektów, które mogą dostać dofinansowania
	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 Program LIFE	Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko - Priorytet FESL.02 Fundusze Europejskie na zielony rozwój - Podprogram „Przyroda i różnorodność biologiczna” - Podprogram „Łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej”
3.4. Edukacja prośrodowiskowa i zaangażowanie mieszkańców	Program LIFE	Podprogram „Łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej”
IV CEL - WZMOCNIONY KAPITAŁ SPOŁECZNY ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW		
4.1 Zwiększanie atrakcyjności mieszkaniowej miasta	KPO FERS	- B3.5.1. Inwestycje w energooszczędne budownictwo mieszkaniowe dla gospodarstw domowych o niskich i średnich dochodach, Krajowy Plan Odbudowy 5.1. Innowacje społeczne
4.2. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 FERS	- Priorytet FESL.01 Fundusze Europejskie na inteligentny rozwój - Priorytet FESL.05 Fundusze Europejskie dla rynku pracy - Priorytet FESL.06 Fundusze Europejskie dla edukacji - Priorytet FESL.07 Fundusze Europejskie dla społeczeństwa - Innowacje społeczne
4.3. Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjnej oraz wzmacnianie aktywności społecznej mieszkańców	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 FERS	- Priorytet FESL.05 Fundusze Europejskie dla rynku pracy 4.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego
4.4. Poprawa zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027	Priorytet FESL.07 Fundusze Europejskie dla społeczeństwa
4.5. Efektywne zarządzanie gminą	Fundusze Europejskie	Priorytet FESL.05 Fundusze Europejskie dla rynku pracy

Cel	Potencjalne źródła finansowania	Typy projektów, które mogą dostać dofinansowania
	dla Śląskiego 2021-2027	

Źródło: Opracowanie własne.

8. WDRAŻANIE STRATEGII

Proces wdrażania **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** jest kluczowym etapem jej realizacji, który wymaga starannego zaplanowania i koordynacji działań. Efektywne wdrożenie strategii uzależnione jest od jasnego podziału obowiązków, odpowiednich zasobów oraz dobrze zaplanowanej współpracy między wszystkimi zaangażowanymi stronami. Celem jest osiągnięcie założonych celów strategicznych oraz reagowanie na zmieniające się uwarunkowania w trakcie realizacji.

Struktura organizacyjna wdrażania Strategii

Za realizację **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** odpowiedzialne będą różne podmioty, które na podstawie swoich kompetencji i zasobów, będą realizować określone zadania. Kluczową rolę w procesie wdrażania odgrywają:

- **Burmistrz Miasta Poręba** – pełni rolę głównego koordynatora procesu wdrażania strategii (lidera). Nadzoruje realizację działań, w tym monitorowanie postępów, koordynację z jednostkami administracyjnymi oraz kontrolę zgodności działań z zapisami strategii. Swoje obowiązki wykonuje przy pomocy podległych komórek organizacyjnych, jednostek miejskich i instytucji.
- **Rada Miasta Poręba** – pełni funkcję opiniodawczą w zakresie monitorowania postępu realizacji (więcej w rozdziale 9. *Monitorowanie i ewaluacja Strategii*).
- **Zespół ds. Wdrażania, Monitorowania i Ewaluacji Strategii** – powołany po uchwaleniu Strategii. Jego zadaniem będzie koordynacja działań związanych z wdrażaniem strategii. Zespół ten może składać się przede wszystkim z przedstawicieli Urzędu Miasta (m.in. komórki odpowiedzialnej za rozwój i pozyskiwanie funduszy zewnętrznych, inwestycji itp.), w tym osób odpowiedzialnych za poszczególne obszary rozwoju (np. infrastruktura, edukacja, kultura, przedsiębiorczość). Zespół ten odpowiedzialny będzie również za bieżące monitorowanie postępów realizacji strategii oraz jej ocenę (więcej w rozdziale 9. *Monitorowanie i ewaluacja Strategii*). W związku z tym warto włączyć do niego również przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, realizujących zadania wynikające ze Strategii.
- **Podmioty zewnętrzne i społeczność lokalna** – w realizację strategii zaangażowani będą także mieszkańcy, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy oraz inne podmioty w procesie konsultacji społecznych oraz identyfikowaniu potrzeb i kierunków rozwoju.

Podział zadań i odpowiedzialności

Realizacja zadań w ramach **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** wymaga wyznaczenia osób i zespołów odpowiedzialnych za konkretne działania. Za przypisanie działań w ramach określonych w Strategii celów konkretnym wydziałom Urzędu Miasta odpowiadać będzie Zespół ds. Wdrażania, Monitorowania i Ewaluacji Strategii.

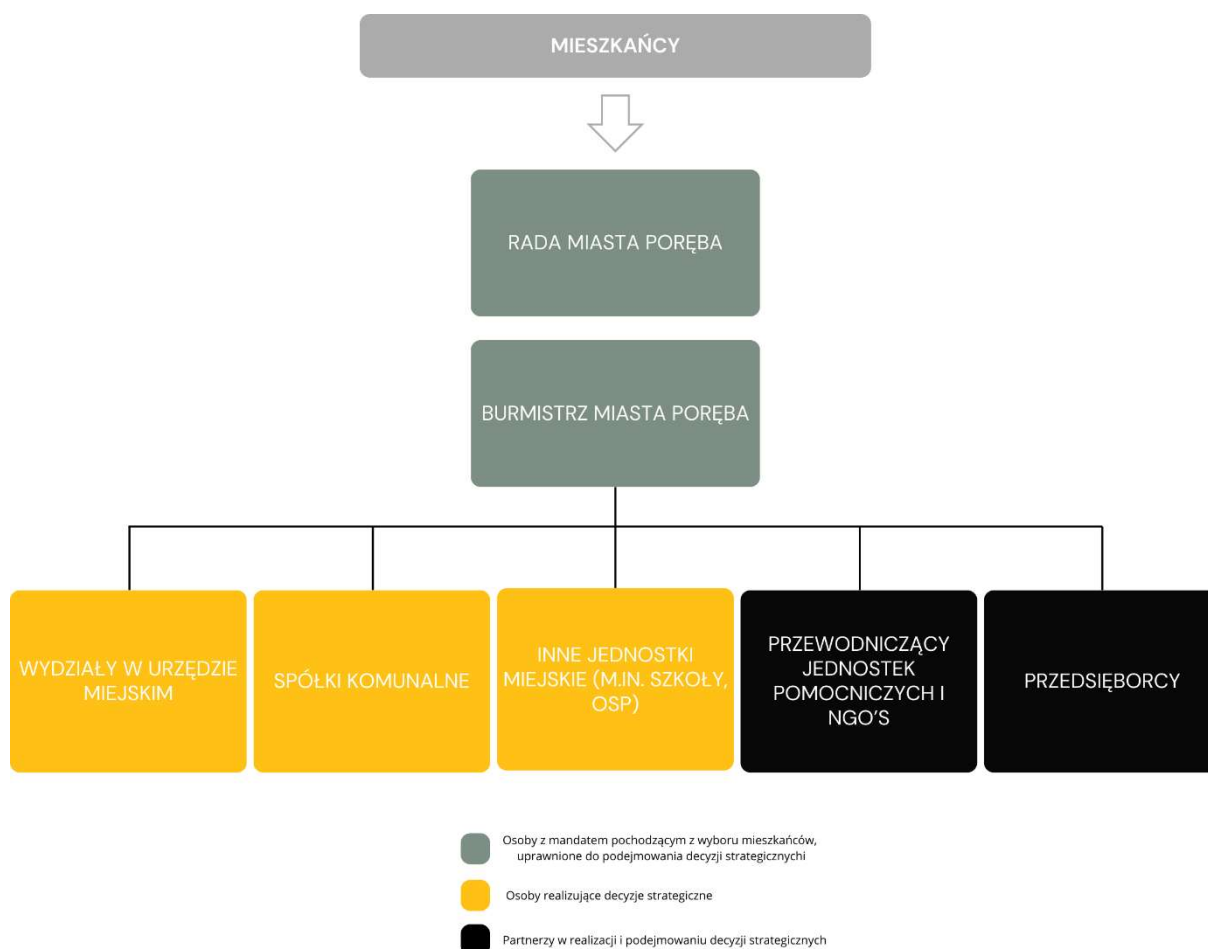
Kierownicy wydziałów będą odpowiadać za koordynację realizacji przypisanego zadania, określenia jego szczegółowego harmonogramu, budżetu oraz wybranie wskaźników monitorujących postęp jego realizacji. Realizacja działań odbywać się będzie przy współpracy z podmiotami realizującymi poszczególne projekty, gwarantując spójność, przepływ informacji i terminowość realizacji zadania.

Zespół ds. Wdrażania, Monitorowania i Ewaluacji Strategii odpowiadać będzie za bieżącą organizację prac, zapewniając, że wszystkie zadania są realizowane zgodnie z harmonogramem oraz w zgodzie z założeniami strategicznymi.

Burmistrz i Rada Miasta jako władza wykonawcza i uchwałodawcza w gminie pełnią kluczową rolę w definiowaniu priorytetów w realizacji działań strategicznych oraz podejmowaniu decyzji na poziomie ogólnogminnym. Burmistrz jako główny lider wdrażania strategii, jest odpowiedzialny za inicjowanie działań oraz nadzorowanie całego procesu realizacji strategii. Jego zadaniem jest wytyczanie kierunków działań, angażowanie zasobów finansowych oraz monitorowanie postępów realizacji. Rada Miasta, będąca organem uchwałodawczym, pełni funkcję nadzorczą i kontrolną, zatwierdzając kluczowe dokumenty wykonawcze oraz decydując w razie potrzeby o konieczności aktualizacji strategii.

Ważnym elementem realizacji strategii jest także aktywna współpraca z podmiotami zewnętrznymi, w tym przede wszystkim przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi, instytucjami edukacyjnymi oraz innymi podmiotami lokalnymi. Ich zaangażowanie ma kluczowe znaczenie dla sukcesu strategii, dlatego ważne jest ustalenie wyraźnych reguł współpracy.

Biorąc pod uwagę, że mieszkańcy gminy są kluczowymi beneficjentami działań podejmowanych w ramach strategii, ich aktywne zaangażowanie w proces wdrażania ma istotne znaczenie zarówno dla skuteczności realizowanych inicjatyw, jak i dla zapewnienia społecznej akceptacji poszczególnych projektów. W związku z tym przewiduje się stosowanie mechanizmów partycypacyjnych, takich jak otwarte spotkania informacyjne, badania ankietowe lub panele obywatelskie, umożliwiających bieżący dialog oraz dostosowywanie działań do faktycznych potrzeb społeczności lokalnej.

Rysunek 10. Struktura podmiotów uczestniczących w podejmowaniu i realizacji decyzji strategicznych

Źródło: Opracowanie własne.

Zasady współpracy w realizacji działań

Skuteczna realizacja **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** wymaga współpracy z różnymi podmiotami na poziomie lokalnym, ale również w przypadku niektórych działań ponadlokalnym. W szczególności dotyczy to działań wymagających częściowego zaangażowania sąsiednich gmin, administracji rządowej, organizacji pozarządowych, sektora prywatnego oraz instytucji edukacyjnych.

Gmina może podejmować współpracę z podmiotami zewnętrznymi w różnych obszarach, takich jak edukacja, rynek pracy, rozwój infrastruktury czy działania społeczne.

Placówki oświatowe mogą uczestniczyć w realizacji inicjatyw edukacyjnych oraz programów podnoszących kompetencje mieszkańców, w tym w zakresie kształcenia zawodowego dostosowanego do potrzeb lokalnego rynku pracy. Organizacje pozarządowe pełnią istotną rolę w działaniach społecznych i kulturalnych, a ich zaangażowanie pozwala na skuteczniejsze wdrażanie projektów skierowanych do różnych grup społecznych, w tym dzieci, młodzieży, seniorów czy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Z kolei przedsiębiorcy mogą być zarówno realizatorami, jak i partnerami strategicznymi w projektach inwestycyjnych, gospodarczych czy innowacyjnych.

Aby zapewnić przejrzystość współpracy i precyzyjnie określić role oraz obowiązki poszczególnych stron, gmina może zawierać różne formy formalnych porozumień, takie jak umowy partnerskie, listy intencyjne czy porozumienia o współpracy. Takie dokumenty pozwalają na jasne określenie zasad finansowania, zakresu obowiązków oraz korzyści wynikających ze wspólnych działań. Szczególnie istotnym aspektem współpracy jest również możliwość wspólnego aplikowania o środki zewnętrzne – partnerstwo z innymi podmiotami zwiększa szanse na pozyskanie dofinansowania z funduszy krajowych i europejskich, co znacząco wpływa na skuteczność wdrażania strategii.

W przypadku działań wymagających współpracy ponadlokalnej gmina może podejmować inicjatywy wspólne z sąsiednimi jednostkami samorządu terytorialnego, zwłaszcza w zakresie projektów infrastrukturalnych czy ochrony środowiska. W takich sytuacjach zawieranie porozumień międzygminnych stanowi mechanizm ułatwiający koordynację działań oraz skuteczną realizację wspólnych celów rozwojowych.

Dla zapewnienia efektywności współpracy kluczowe jest także prowadzenie regularnego dialogu pomiędzy gminą a jej partnerami. Organizowanie cyklicznych spotkań, warsztatów czy konsultacji pozwoli na bieżącą wymianę informacji, monitorowanie postępów we wdrażaniu strategii oraz dostosowywanie planowanych działań do zmieniających się warunków i potrzeb lokalnej społeczności. W przypadku podjęcia współpracy z podmiotami zewnętrznymi, powinna opierać się ona na zasadach partnerstwa, przejrzystości i wspólnej odpowiedzialności za realizację strategicznych celów gminy, co pozwoli na stworzenie trwałych mechanizmów wspierających zrównoważony rozwój i podnoszenie jakości życia mieszkańców.

Wytyczne dotyczące sporządzania dokumentów wykonawczych

Niezbędnym narzędziem w realizacji celów zawartych w **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** są dokumenty wykonawcze. Stanowią one kluczowy element procesu planowania i wdrażania założeń strategii, umożliwiając ich konkretne przełożenie na działania praktyczne.

W tym kontekście opracowano wytyczne do ich sporządzania. Wytyczne i rekomendacje do sporządzania dokumentów wykonawczych obejmują zarówno obowiązkowe i fakultatywne plany, programy i inne opracowania Gminy Poręba. W poniżej tabeli określono stopień zgodności istniejących dokumentów z niniejszą Strategią, jak i dokonano oceny aktualności obowiązujących dokumentów w kontekście zapisów strategii.

Tabela 17. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Plan ogólny
Uchwała o przystąpieniu: Uchwała nr LXII/621/24 Rady Miasta Poręba z dnia 21 marca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania planu ogólnego Miasta Poręba Rekomendacje/wnioski: Plan ogólny jest obecnie²² w opracowaniu. Plan ogólny powinien uwzględniać przestrzenny zakres strategii rozwoju, w szczególności opracowany w niej model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz rekomendacje zawarte w części: <i>Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej</i>. Oznacza to konieczność: – zapewnienia spójności układu przestrzennego z kierunkami rozwoju określonymi w strategii – wskazania priorytetowych obszarów rozwoju i intensyfikacji poszczególnych rodzajów funkcji (np. strefy mieszkaniowe, usługowe, przemysłowe) – zachowanie równowagi między rozwojem terenów zurbanizowanych a ochroną terenów naturalnych i cennych przyrodniczo – uwzględnienie ochrony dziedzictwa kulturowego oraz przestrzeni historycznych.

²² stan na marzec 2025 r.

Zgodność planu ogólnego z Strategią rozwoju Gminy jest kluczowa, aby zapewnić spójność działań oraz efektywne wykorzystanie zasobów w długoterminowej perspektywie.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Podstawa prawna: Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w północno – wschodniej części miasta Poręba, dokument przyjęty uchwałą nr LIV/563/23 Rady Miasta Poręba z dnia 28 sierpnia 2023 r.

Rekomendacje/wnioski: Aktualizacja obowiązujących planów dotyczy ewentualnych konsekwencji na nowo zidentyfikowanych terenach służących działaniom prowadzącym do zwiększenia i wykorzystania potencjału gospodarczego i rekreacyjnego Gminy oraz rozbudowy jej infrastruktury w wyniku prowadzenia działań zapisanych w **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035**. Rekomenduje się także zwiększenia pokrycia gminy MPZP. Co więcej, w trakcie opracowywania są dwa nowe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (uchwały o przystąpieniu: Uchwała NR XXXIX/407/22 Rady Miasta Poręba z dnia 27 czerwca 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów śródmieścia wraz z częścią zachodnią miasta Poręba oraz Uchwała NR XXXIX/408/22 Rady Miasta Poręba z dnia 27 czerwca 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla południowej części miasta Poręba)

Gminny Program Rewitalizacji

Rekomendacje/wnioski: Gminny Program Rewitalizacji Gminy jest aktualnie²³ w opracowaniu.

Cele i działania określone w GPR powinny być spójne z celami zawartymi **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035**. Szczególną uwagę należy zwrócić na potencjał rozwojowy, który w Strategii został wskazany poprzez Obszary Strategicznej Interwencji (OSI). W przypadku, gdy na tych obszarach zdiagnozowane zostaną zjawiska kryzysowe i wyznaczony zostanie obszar rewitalizacji, rekomenduje się podjęcie działań rewitalizacyjnych w celu ich odnowy na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców i rozwoju społeczno-gospodarczy gminy.

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta Poręba

Rekomendacje/wnioski: Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta Poręba został opracowany w 2015 roku. W przypadku aktualizacji dokumentu i dostosowania do obecnych uwarunkowań gminy powinny zostać założenia zawarte w **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035**. W szczególności należy skupić się na dostosowaniu planu do nowoczesnych trendów w zakresie efektywności energetycznej, odnawialnych źródeł energii, zrównoważonego transportu oraz zasad walki ze zmianami klimatycznymi, które zostały uwzględnione w Strategii.

Źródło: Opracowanie własne.

W powyższej tabeli omówione zostały rekomendacje i sugestie w zakresie opracowania przykładowych dokumentów wykonawczych gminy. Należy jednak podkreślić, że każda podejmowana przez gminę inicjatywa planistyczna lub wykonawcza powinna być zgodna z celami i kierunkami wyznaczonymi w Strategii rozwoju. Opracowywane w przyszłości dokumenty powinny wspierać długofalowy rozwój gminy, uwzględniając priorytety wskazane w **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035**, ale również działać w synergii z innymi aktami prawnymi, tworząc spójną sieć działań, pozwalającą na efektywne zarządzanie przestrzenią miejską i poprawę jakości życia mieszkańców.

²³ stan na marzec 2025 r.

9. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Podstawą skutecznego wdrażania Strategii jest analiza postępów w zakresie realizacji wskazanych w niej celów i działań oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice między przyjętymi założeniami w uzyskiwanymi rezultatami.

Skutecznie działający monitoring pozwala na prawidłowe wykorzystanie środków finansowych przeznaczonych na poszczególne przedsięwzięcia projektowe, co ma istotne znaczenie w sytuacji wykorzystywania środków zewnętrznych, tj. pochodzących z różnych źródeł, rządowych (ministerialnych), UE oraz innych, które będą wspierały budżet miasta w realizacji przedsięwzięć.

Strategia rozwoju miasta Poręba 2035 podlegać będzie bieżącej kontroli i ocenie, na podstawie których, jeśli będzie to konieczne przyjęte w niej założenia będą dostosowywane do zmieniających się uwarunkowań. W zależności od okoliczności może to oznaczać rezygnację z niektórych celów, ich modyfikację lub wprowadzenie nowych, adekwatnych do aktualnych wyzwań i możliwości.

Koordinacja procesów monitorowania i oceny

Za koordynację procesów monitorujących i ocenę odpowiedzialny będzie powołany przez Burmistrza Miasta **Zespół ds. Wdrażania, Monitorowania i Ewaluacji Strategii**. Jego skład zaproponowano w rozdziale 8. *Wdrażanie strategii (Struktura organizacyjna wdrażania Strategii)*.

W odniesieniu do monitoringu i ewaluacji Strategii w zakres obowiązków zespołu wchodzić będzie:

- gromadzenie i analiza danych dotyczących realizacji Strategii,
- identyfikowanie potencjalnych problemów i zagrożeń dla wdrażania Strategii,
- formułowanie rekomendacji dotyczących aktualizacji Strategii,
- uwzględnienie wyników analiz dotyczących realizacji Strategii w sporządzanych przez gminę corocznie Raportach o stanie miasta
- raporty o stanie miasta, uwzględniające analizę postępów wdrażania strategii będą przedkładane przez Burmistrza Radzie Miejskiej w celu opiniowania

W celu analizy postępów wdrażania Strategii i omówienia pojawiających się wyzwań Zespół ds. Wdrażania, Monitorowania i Ewaluacji Strategii będzie spotykał się minimum raz roku. Podczas spotkań realizowane będą zadania z wskazanego powyżej zakresu obowiązków Zespołu.

Na potrzeby monitorowania Strategii Zespół może wykorzystywać dane pochodzące z następujących źródeł:

- wewnętrzne systemy i bazy danych Urzędu Miasta Poręba – np. rejestry budżetowe, raporty z realizacji inwestycji, sprawozdania jednostek miejskich itp.
- statystyki publiczne – dane Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), Banku Danych Lokalnych (BDL), raporty regionalne i krajowe dotyczące gospodarki, demografii, rynku pracy, edukacji, transportu czy ochrony środowiska.
- badania i konsultacje społeczne – ankiety prowadzone wśród mieszkańców, raporty z konsultacji społecznych, opinie organizacji pozarządowych i przedsiębiorców.
- dane branżowe i eksperckie – opracowania sektorowe – dotyczące np. energetyki, transportu, ochrony środowiska itp.

- dane geoprzestrzenne i analizy urbanistyczne – plan ogólny, plany miejscowe, analizy zmian struktury zabudowy i infrastruktury itp.

Określenie wartości wyjściowej dla wskaźników monitoringu będzie opierać się na dostępnych danych historycznych oraz aktualnych analizach, a w przypadku braku odpowiednich informacji – na podstawie badań własnych prowadzonych przez Urząd Miasta Poręba lub we współpracy z instytucjami zewnętrznymi.

Sprawozdawczość i proponowany system monitoringu

Monitoring realizacji **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** będzie prowadzony na podstawie wskaźników efektywności, skuteczności i oddziaływania poszczególnych działań. Zestaw wybranych wskaźników został przedstawiony w **Tabela 7** (rozdział 5. **Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia**). Każdy z zakładanych efektów został opisany jako mierzalny wskaźnik, umożliwiający bieżące monitorowanie oraz ocenę postępów i skuteczności podejmowanych w ramach Strategii działań.

Określona w niniejszej Strategii lista proponowanych wskaźników przyjętych na potrzeby monitoringu Strategii (Tabela 7) ma charakter otwarty, co oznacza, że w toku ewaluacji mogą być wprowadzane nowe wskaźniki dostosowane do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych oraz dostępności danych.

System monitoringu będzie oparty na sporządzanym co roku Raporcie o stanie gminy, który zawierać będzie również ocenę stopnia realizacji celów i działań określonych Strategii. W ramach raportu analizowane będą kluczowe wskaźniki oraz wpływ podejmowanych działań na rozwój społeczno-gospodarczy gminy. Dane do raportu będą pochodzić z informacji przekazywanych przez jednostki realizujące konkretne zadania, takie jak wydziały Urzędu Miasta, spółki miejskie czy organizacje pozarządowe.

Raport o stanie miasta będzie przedkładany Burmistrzowi Miasta Poręba, a następnie opiniowany przez Radę Miejską.

Mechanizmy aktualizacji Strategii

W celu umożliwienia skutecznego dostosowywania **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych, a także uwarunkowań zewnętrznych, przyjęte zostaną następujące mechanizmy:

- przegląd Strategii realizowany co dwa lata – prowadzony przez Zespół ds. Wdrażania, Monitorowania i Ewaluacji Strategii w ramach roboczych spotkań.
- procedura aktualizacji Strategii – w przypadku istotnych zmian społeczno-ekonomicznych (np. nowych regulacji prawnych, kryzysów gospodarczych, zmian demograficznych) Strategia może zostać poddana aktualizacji. Wniosek o aktualizację będzie wynikał z ustaleń ww. Zespołu i zostanie przekazany do Burmistrza oraz Rady Miejskiej, która podejmie decyzję o konieczności aktualizacji dokumentu.
- elastyczny charakter dokumentu – Strategia jest dokumentem, zawierającym otwarty katalog działań, który może być rozszerzony o nowe zadania, zgodnie z przyjętymi w niej celami i kierunkami rozwoju. Mogą one zostać wdrożone w zależności od dostępności środków finansowych oraz pojawiających się potrzeb społecznych i gospodarczych.

System monitorowania i ewaluacji **Strategii rozwoju miasta Poręba 2035** ma kluczowe znaczenie dla skutecznego zarządzania procesem jej wdrażania. Przejrzyste zasady raportowania, bieżąca analiza wskaźników oraz możliwość elastycznego dostosowywania strategii do zmieniających się warunków pozwolą na skuteczną realizację celów rozwojowych miasta i optymalne wykorzystanie dostępnych zasobów.

CZĘŚĆ V

WYKAZ TABEL, WYKRESÓW, RYSUNKÓW

10. WYKAZ TABEL, WYKRESÓW, RYSUNKÓW, ZAŁĄCZNIKÓW

WYKAZ TABEL

Tabela 1. Struktura Strategii rozwoju miasta Poręba 2035 (opracowanie własne).....	5
Tabela 2. Zestawienie dokumentów, z którymi Strategia rozwoju miasta Poręba 2035 powinna zachowywać spójność w zapisach (opracowanie własne).	6
Tabela 3. Potencjały rozwojowe Gminy Poręba.....	17
Tabela 4. Deficyty rozwojowe Gminy Poręba	20
Tabela 5. Wykaz zadań wskazanych przez Urząd Miasta Poręba do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Miasta Poręba 2035.....	44
Tabela 6. Charakterystyka Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na terenie Gminy Poręba	59
Tabela 7. Oczekiwane rezultaty realizacji celów strategicznych Strategii rozwoju miasta Poręba 2035 i wskaźniki ich osiągnięcia.....	83
Tabela 8. Spójność celów Strategii rozwoju miasta Poręba 2035 z założeniami Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).....	83
Tabela 9. Spójność celów Strategii rozwoju miasta Poręba 2035 z założeniami Polityki Energetycznej Polski do 2040 r.	85
Tabela 10. Spójność Strategii rozwoju miasta Poręba 2035 z założeniami Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.	85
Tabela 11. Spójność celów Strategii rozwoju miasta Poręba 2035 z założeniami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 r.	86
Tabela 12. Spójność Strategii rozwoju miasta Poręba 2035 z założeniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ - cele operacyjne	87
Tabela 13. Spójność Strategii rozwoju miasta Poręba 2035 z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie.....	87
Tabela 14. Spójność Strategii rozwoju miasta Poręba 2035 z założeniami Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego 2030	88
Tabela 15. Spójność Strategii rozwoju miasta Poręba 2035 z założeniami Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami w województwie śląskim	89
Tabela 16. Sposoby i źródła finansowania Strategii rozwoju miasta Poręba 2035.....	93
Tabela 17. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.....	99

WYKAZ RYSUNKÓW

Rysunek 1. Analiza SWOT - czynniki rozwojowe Gminy Poręba	22
Rysunek 2. Model struktury funkcjonalno - przestrzennej - Struktura sieci osadniczej.....	52
Rysunek 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – Główne korytarze i elementy sieci transportowych.....	55
Rysunek 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – system powiązań przyrodniczych w Gminie Poręba.....	58
Rysunek 5. Uwarunkowania wodne Miasta Poręba	61
Rysunek 6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.....	65
Rysunek 7. Położenie Gminy Poręba w tle subregionu centralnego.	71

Rysunek 8. OSI – obszary cenne przyrodniczo	73
Rysunek 9. OSI – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza.....	76
Rysunek 10. Struktura podmiotów uczestniczących w podejmowaniu i realizacji decyzji strategicznych	98